

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 40 (2431) 1996 SPALIS-OCTOBER 1

• LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

• NUMERIO KAINA — \$1

Tik dvi kryptys

Jau visai nebetoli spalio 20-toji, kai bus renkamas antrasis nepriklausomos Lietuvos seimas. Yra pagrindo tikėtis, kad šiuose rinkimuose dalyvaus didelis nuosimtis turinčių teisę balsuoti Lietuvos piliečių, besirūpinančių savo valstybės ateitimi, kuri, kaip girdėti, priklausysianti nuo šių rinkimų.

UŽ KĄ balsuoti? Politinių partijų nariams bei jų rėmėjams orientacija aiški – negi priklausydami vienai partijai balsuosi už kitą. Sunkiau nepriklausantiems jokiai politinei gruputei. O tokių vis dėlto daugiausia. Dažnas jų balsuoja grynai asmeninių motyvų vedamas. Su valdžion kopiančiais kandidatais juos riša pažintys, giminystės, bendras darbas, kaimynystė, kokia nors bendra visuomeninė organizacija, pažįstumas, gal net ir nauda ar koks kitas artumumas. Ypač tai ryšku mažesnėse vietovėse, kur žmonės iš arčiau vienas kitą pažįsta, daugiau nuo vienas kito priklauso. Tvirtinama, kad pirmojo seimo rinkimai didele dalimi buvę atlikti senųjų asmeninių pažinčių bei ryšių įtakoje, kai pavaldiniai balsavo už savo viršininkus, darbininkai – už įmonių direktorius. Suprantama, kad per penkiasdešimt sovietinės okupacijos metų išaugusios jėgos ir piliečių santykiavimo būdas dar stipriai laikėsi nepaisant naujų pokyčių, vedančių į skirtingą gyvenimą. Šiandien, tarkim, tos jėgos yra jau gero kaimo apsilpusios. Bet atsirado naujos, tiesioginio ryšio neturinčios su politiniu gyvenimu, bet veiksmingos ir nesuvaldomos. Tai mafijos, kyšininkavimų, papirkimų, kriminalinių pogrindžių neregistruotos organizacijos, kurios vargu ar norės likti nuošalyje seimo rinkimų metu, jau ir dabar – priešrinkiminiu laikotarpiu. Mat kai kam bus būtina išlikti, išsisaugoti, kai kam būtina į naująją valdžią patekti. Reikia betgi nepamiršti, kad nėra išnykusi ir kita pusė.

KAIP ten bebūtų, Lietuvos seimo rinkimų išvakarėse virš visų partijų plakatų ir tribūnų turėtų iš naujo nušviesti Trispalvė, atgautos nepriklausomybės ženklas, tėvynės darbuotėn visus vienodai kviečiantis simbolis. O tos darbuotės kelias toli gražu dar ne visi išvaikšioti. Vienur gal trypta per stipriai, kitur piktžolės želia. Užtat reikia valdžios, kuriai visi keliai būtų savi ir svarbūs. Laikas išsirinkti tokius atstovus, kurie į savo darbą pirmiausia žiūrėtų kaip į tarnybą tautai ir jos atgimimui, o ne tik kaip į gerą progą gauti neblogai apmokamą darbą. Atsakomybė tautai ir valstybės nepriklausomybei turėtų būti kiekvieno kandidato vienintelis ir nepamainomas „credo“. Po nesėkmingo valdymo yra pagrindo tikėtis, kad tiek dabartiniai kandidatai į seimą, tiek ir rinkėjai atsakomybės užduotį tinkamai supranta ir vertina, nes vis dėlto rinkimai jau antrieji. Daug pamatyta, daug išmoka. Tebūna tos pamokos bendrai visų gerovė. Dabar į rinkiminę areną įšėina 28 politinės partijos bei organizacijos. Būtų juokinga tikėti, kad Lietuvoje yra 28 nuomonės, 28 skirtingos planų ir pažadų programos. Iš tikrųjų tėra dvi grupuotės ir dvi kryptys: pateisinti buvusius komunistų vadovus ir vėl ieškoti jiems vietos naujoje Lietuvos sistemoje, ar nusistatyti vieną kartą apsieiti be jų ir krašto valdymą patikėti žmonėms, kurie nebuvo įsigiję kompartinių diplomų, nedvelkia praeities pataikavimo ir valdymo kartėliu ir šalčiu. Krypties pasirinkimas palengvins apsišprendimą už ką balsuoti. Č.S.

KANADOS IVYKIAI

Užmiršta praeities skriauda?

Dešimtoji Kanados provincija yra Niufaundlandija (Newfoundland) su jai priklausančiomis Labradoro pakrantėmis ir salomis. Ją 1949 m. balandžio 1 d. Kanadon įjungė Niufaundlandijos premjeras Joey Smallwood, gyventojų pritarimą referendumu gavęs jau 1948 m. Jis ir Kvebeko premjeras Jean Lesage 1969 m. pasirašė kontrolversinę sutartį, kurios dėka Labradoro Churchill Falls vietovėje buvo pastatyta beveik bilijoną dolerių kainavusi hidroelektrinė jėgainė. Pagal tą sutartį Niufaundlandijai iš ten 5.225 megavatų pagaminamos elektros srovės tenka tik 3000 megavatų, o visa kita dalis laida is iškeliauja Kvebekan už sutartimi nustatytą žemą kainą.

Kvebekas iš Niufaundlandijos Labradoro labai pigiai gautą elektrą eksportuoja į JAV už tarptautinę kainą. Pasirašytoji sutartis pasibaigė tik 2041 metais. Pakeisti sutartį pasirašytų kainų nepavyko nė vienam Niufaundlandijos premjerui. Dabar apie sutarties nutraukimą jau pradeda šnekėti naujas Niufaundlandijos liberalų premjeras Brian Tobin. Niufaundlandijon jis grįžo iš Otavos, kur jam teko būti Kanados žvejybos ministeriu dabartinėje liberalų vyriausybėje.

Premjero Briano Tobino pateiktais duomenimis, Kvebe-

kas vien tik šiemet už pigiai gautą Labradoro elektrą turės apie 750 milijonų dolerių pelno, o Niufaundlandija – vos 16,5 milijono dolerių. Tos pajamos jauniausiai Kanados provincijai kasmet mažėja dėl augančių elektros gamybos išlaidų ir 1969 m. suaktyvinti nustatytos pigios pardavimo kainos Kvebeko provincijai. Su ta žiauria nelygybe jau ilgokai kovojo buvęs anksčiau Niufaundlandijos premjeras Brian Peckford. Pasak jo, Niufaundlandiją Kanados federacijon įjungęs premjeras J. Smallwoodas buvo gilių minčių, plačių idėjų žmogus. Jis betgi nesusigaudė ekonominiuose reikaluose ir šia Labradoro elektros sutartimi buvo apgautas Kvebeko.

Kvebeko bendrovės „Hydro-Quebec“ vadovai pranašauja šiemetinių 750 milijonų dolerių pelną už elektrą iš Labradoro laiko nesusigaudančių kritikų absurdu. Dabartinis Kvebeko separatistų premjeras L. Bouchardas patarė Niufaundlandijos premjerui B. Tobinui laikytis įstatymo ir nusistabdyti hidroelektrinės jėgainės Labradore turbinų. Kanados ministeris pirm. J. Chretienas taipgi patarė Niufaundlandijos premjerui B. Tobinui nenutraukti elektros tiekimo. Esą sutartis yra sutartis, ir jos jis turi laikytis. Galin (Nukelta į 8-tą psl.)

Susimąstęs MAIRONIS Kaune prie kunigų seminarijos, kurioje kadaise ilgai rektoriavo Ntr. K. Baliūnaitis

Spaudė juos lenkai, rusai, vokiečiai...

Tirpstantys ir jau sutirpę, lietuviški kaimai Suvalkų trikampyje. Atskirti nuo tėvynės Lietuvos, jie nepajėgė atlaikyti didelio, prievartinio svetimųjų spaudimo. Likę pėdsakai liudija gražią praeitį

ŽIVILĖ MAKUSKIENĖ, Varšuva

Tirpstantys „Trikampiai“...

Vilkupės (lenk. Wilkupie) kapinaitės sutiktas senyvas žmogus nežino, ką reiškia jo kaimo pavadinimas ir garsiai samprotuoja:

– Gal koks vokiškas ar rusiškas žodis, nes žinote, ponai, čia buvo Vokietija kadaise... Jūs sakote, kad kaimo pavadinimas yra lietuviškos kilmės? Įdomu, nebuvau girdėjęs, – ir mandagiai atsispašęs toliau tvarko kapą. Ant mūrinio paminklo lenkų kalba prašymas amžino atilsio... Davulio vėlei.

Šalia Davulio amžinam poilsui atgulė Raminis, Kupraitis, Galiūnaitis, Blusius... Tai mena seni, apsamoję antkapiai, statyti prieš ir po Pirmojo pasaulinio karo. Ar tie žmonės dar kalbėjo lietuviškai, ar suprato šio krašto kaimų, ežerų, upių ir miškų pavadinimų kalbą? Kokių kelių ar keleliu bekliautau po pietinę Rytų Prūsiją, mūšikai Užnemune vadinausi, kiekvienas kaimas, ežeras, upė ar upelis mena šio krašto baltišką praeitį: Rominta, Kiekskiemis, Skaigiriai, Akliniai, Budviečiai, Šilėnai, Lenkupė, Vilkupė, Ramintos giria, Maudos, Vištyčio ežerai...

Lietuvos kalbininkai nurodo, kad pietinė lietuvių kalbos riba Užnemune ėjo ties Angerburgu (lenk. Węgorzewo), Benkaimiu (lenk. Banie Mazurskie), Galdape (lenk. Góldap), Dubininkais (lenk. Dubeniki) ir Žydkiemiu (lenk. Żytkiejmy).

1709-1710 m. šį kraštą nusiaubė didžiulis maras, kuris nusinešė daug žmonių gyvybių. Vien tik Galdapės apylinkėse išmirė keli tūkstančiai žmonių: lietuvių ir lenkų. Jų vietą užėmė vokiečiai kolonistai. Ir vis dėlto aštuonioliktame šimtmetyje Užnemunės gyventojų daugumą dar sudarė lietuviai. Pvz. Benkaimio (lenk. Banie Mazurskie) parapija buvo grynai lietuviška. Žabino parapijoje 1804 m. pirmąją Komuniją priėmė 640 lenkų vaikų, 556 lietuvių ir 1424 vokiečių.

Lietuviškos pamaldos anais laikais vyko visose Užnemunės parapijose, taip pat ir Galdapės mieste. Beje, čia pamokslavo ir pats Kristijonas Donelaitis...

XIX šimtmetyje šios proporcijos pasikeitė lietuvių naudai. Bet dar 1919 m. pradžioje Vižainio (3 km. nuo artimiausio Lietuvos sienos taško ties Bakšišiais, 10 km. į vakarus nuo Liubavo) valsčiaus gyventojai atsuntė savo delegaciją

pas Vilkaviškio apskrities valdybą su prašymu praveisti jų valsčiuje laisvus rinkimus ir prijungti visą valsčių prie Vilkaviškio apskrities, nes jiems gresia pavojus būti prijungtiems prie lenkų administruojamos Suvalkų apskrities. Bet taip neįvyko, nes netrukus lenkų kariuomenė Vižainį okupavo... Iš Vižainio į Vilkupės kaimą pėra kilometrų, tiek pat, tik į šiaurę – iki Lietuvos sienos. – „Ar mūsų kaimas yra lietuvių?“ – išgirdęs tokį klausimą nustemba Vilkupės kaimo gyventojas, pjaunantis pakeleje žolę. „Lietuvių sutikau, tik ne pas mus. Mūsų kaimas nėra turgaus. Daugiausia į Galdupės turgų privažiuoja, bet anksčiau tai būdavo daugiau. Dabar sieną su Rusija atidarė, tai turguose daugiausia ruskelių...“

Vėtyti ir mėtyti

Bubelių kaimas prieš Antrąjį karą buvo nemažas – gal 50-60 trobų. Žmonės nebuvo turtingi, nes žemės daugiausia smėlėtos, nederlingos, pušynais ir alksnynais apaugusios. Per kaimą ėjo kelias į Seinus, kuriuo sekmadieniais pėsčiomis ar ratais žmonės keliavo į Seinų šventovę pasiklausti vyskupo Antano Baranauko pamokslų. 1919 m. daug Bubelių kaimo vyrų atėjo į savanorių gretas, ko-

vojo, kad šis kraštas atitektų Lietuvai. Bet Lietuvos jėgos buvo per mažos, ir Bubeliai, kartu su visu Seinų kraštu, buvo prijungti prie Lenkijos.

Vienas seniausių kaimo gyventojų – Stasys Petruškevičius prisimena, kad Bubelių kaimas kadaise buvo grynai lietuviškas. Tiksliai, viena šeima laikė save grynais lenkais. Visi kiti, be išimties, laikė save lietuviais.

Prieš karą Bubeliuose veikė lietuviška mokykla, kurioje dirbo iš Vilniaus atsiųsti mokytojai. Aktyviai reikšėsi Šv. Kazimiero draugijos ratelis, vietos choras rengdavo koncertus, o dramos ratelis statė vaidinimus. Nepaisant įvairių lenkų administracinės valdžios trukdymų, prieš karą Bubelių kaimas buvo vienas iš veikliausių ir aktyviausių lietuvių kultūros puoselėjimo srityje visoje Seinų apskrityje.

1941 m. ankstyvą pavasarį į Seinus, Punkską ir Suvalkus atvyko sovietinės Lietuvos atstovai vykdyti „savanoriško Vokietijos lietuvių perkėlimo.“ Mat 1941 m. sausio 10 d. Vokietija ir Sovietų Sąjunga pasirašė sutartį dėl gyventojų pasikeitimo iš Lietuvos bei iš Suvalkų ir Klaimpėdos sričių.

(Nukelta į 2-rą psl.)

Ramybės parkas Kaune, paženklintas kryžiaus pavidalo paminklu. Seniau čia buvo kapinės Nuotr. K. Baliūnaitis

Savaitė Lietuvoje

Lankėsi Ukrainos prezidentas

Lietuvoje rugsėjo 23-24 d. lankėsi Ukrainos prezidentas Leonidas Kučma. Jis pasakė kalbą Lietuvos seime ir Vilniuje atidarė naują Ukrainos ambasadą, praneša „Respublika“, o Vilniaus Gedimino technikos universitete jam buvo suteiktas garbės daktaro laipsnis už didelius nuopelnus mokslui kosmoso raketų technikos, medžiagų atsparumo ir technologijos srityse bei pripažįstant jo veiklą, skatinančią Ukrainos ir Lietuvos bendradarbiavimą. Taip pat Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas įteikė svečiui Vytauto Didžiojo 1-ojo laipsnio ordiną.

Buvo pasirašyti keli dokumentai dėl dvišalio Lietuvos ir Ukrainos bendradarbiavimo abiejų valstybių piliečių kelių, nelegalių migrantų priėmimo bei perdavimo ir kitose srityse. Iki šiol Lietuva ir Ukraina yra pasirašiusios apie 60 valstybinių ir vyriausybinių sutarčių, o dar tiek pat dokumentų yra rengiama. Tikimasi, kad netrukus bus plėtojami šių kraštų prekybos santykiai. L. Kučma pareiškė susidomėjimą sukurti bendrą ekonominę erdvę Baltijos ir Juodosios jūrų regione.

Steigiama bendrovė „Lietuvos nafta“

ELTOS žiniomis, rugsėjo 24 d. Lietuvos seimas priėmė įstatymą dėl akcinės bendrovės „Lietuvos nafta“ steigimo. Pradinį kapitalą sudaro Lietuvos valstybei nuosavybės teise priklausanti naftos ūkio įmonė – AB „Mažeikių nafta“, „Butingės nafta“, „Lietuvos kuras“ ir AB „Naftotiekis“ akcijos. Įstatymas numato, kad sprendimus dėl „Lietuvos naftos“ likvidavimo gali priimti tik Lietuvos seimas, o dėl reorganizavimo – tik vyriausybė. Akcinė bendrovė gali būti privatizuojama tik Lietuvos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo nustatyta tvarka.

Infliacijos statistika

Rugpjūčio mėnesį Lietuvoje infliacija pirmą kartą buvo nulinė, praneša ELTA. Praeity metų rugpjūtį ji taip pat buvo mažiausia per visus metus (0,4%), o didžiausia sausio mėnesį: pernai 5,7%, šiemet 3,2%. Aštuonių šių metų mėnesių infliacija Lietuvoje buvo 10,3%, o 1996 m. per tą patį laikotarpį – 20,4%.

Deficitą finansuos JAV bankas

Rugsėjo 23 d. Lietuvos vyriausybės rūmuose buvo pasirašyta sutartis su J.P. Morgan banko atstovais dėl antrosios 75 milijonų JAV dolerių (300 mln. litų) paskolos, kuri bus panaudo-

dota Lietuvos valstybės biudžeto deficitui finansuoti. Paskola, kurią finansuoja 22 užsienio bankai, teikiama vieneriems metams, su galimybe pratęsti dar metus, rašo ELTA. J.P. Morgan bankas kitais metais žada suteikti dar vieną, didesnę paskolą, kuri bus dar palankesnė Lietuvai.

Nesibaigia ginčas dėl jūros sienos

Lietuvos ir Latvijos ginčas dėl jūros sienos, prasidėjęs 1993 m., dar neišspręstas, skelbia BNS. Latvijos seimas iki spalio 31 d. turi patvirtinti naftos žvalgybos – ginčytinoje jūros teritorijoje – sutartį, sudarytą su užsienio firmomis „Amoco“ ir OPAB, kitaip pastarosios turės teisę ją nutraukti. O ji galėtų įsigalioti tik Latvijai ir Lietuvai susitarus dėl jūros sienos nustatymo.

Lietuva, pasisakiusi prieš sutarties patvirtinimą, gali vienašališkai nustatyti jūros sieną su Latvija, arba jos nustatymą atidėti. Kaip praneša „Lietuvos rytas“ rugsėjo 23 d., derybininkams nepasisekė kompromiso, Lietuvos ir Latvijos prezidentai susitarė, kad ginčijamos jūros sienos problema spręstų kraštų vyriausybės.

Žemas gyvenimo lygis

BNS skelbia, kad rugsėjo 25 d. Vilniuje buvo pateiktas antrasis Jungtinių Tautų pranešimas apie žmogaus socialinę raidą Lietuvoje, parengtas Lietuvos statistikų ir mokslininkų, remiant JT plėtros programai. Jame teigiama, kad Lietuvoje pasirodė pirmieji ekonominio stabilumo požymiai, leidžiantys tikėtis, kad kitais metais valstybės bendrasis vidaus produktas (BVP) padidės. Tačiau daugumos gyventojų gyvenimo lygis yra vis labai žemas. Praėjusiais metais vidutinės realios pajamos vienam gyventojui tesiekė 37% 1990 m. gruodžio mėn. pajamų. Neturtingiausios šeimos maistui išleido iki 68%, turtingiausios – 45% pajamų.

Oficialusis minimalus gyvenimo lygis (MGL) neatspindi tikrų kainų, o pernai jis buvo 75% mažesnis už tikrąjį apskaičiuotą gyvenimo lygį, teigiama pranešime. Darbo rinka tebėra nepatikima, o darbo jėgos judrumą stabdo gyvenamojo ploto brangumas arba trūkumas ir nepakankamai lanksti švietimo sistema. 52% įregistruotų bedarbių sudaro 16-29 metų žmonės, o 70% jaunų bedarbių gyvena kaimo vietovėse. Taip pat pastebima, jog visuomeninis transportas nepakankamai išplėtotas, o dėl pasenusių technologijų energija gyvenamuosiuose namuose vartojama netaukai. RSJ

Šiame numeryje

Tik dvi kryptys

Kandidatai į seimą turėtų gerai suprasti atsakomybės užduotį

Spaudė juos lenkai, rusai, vokiečiai...

Kiekvienas kaimas, ežeras, upė mena šio krašto baltišką praeitį

Priglaudė žemė, kurią gynė

Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvį prisimenant

Lietuva po 52 metų aplankius IV

Kas naujo Vilniuje, kas jame labai seniai matyta?

Kai Maironis mums galvas glostė

Vaikystės miestelis, atšventęs 700 metų sukaktį

Bandymai sukurti tarptautinę kalbą

Pasaulyje iki šiol buvo sukurta apie 900 kalbos projektų

„Namai ant traškančio ledo“

Rašytoja Alė Rūta apie poeto Roberto Keturakio knygą

Vaizdai ir veidai tėvynėje

Kas pastebėta leidklose, muziejuose, kultūros rūmuose...

Iškili dailininkų kūryba Kanadoje

A. Tamošaičio kūrybos lobis alsuoja lietuviška dvasia

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-1336.

Canada Post Registration nr. 509 Sales Publication Agreement nr. 1001760 LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai". REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevčius, G. Gaiztūnė. Metinė prenumerata – \$40, pusmetinė – \$20, mėnė – \$50, garbės – \$60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – \$115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TZ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuostata. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę. Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular \$40.00, supporter \$50.00, honorary \$60.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

RELIGINIAME GYVENIME

Dievo Motinos Dangun Ėmimo atlaidai Pivašiuose buvo švenčiami rugpjūčio 11-17 d.d. Pirmąją atlaidų dieną Mišias koncebravo Kaišiadorių vysk. J. Matulaitis su svečiais dvasiškiais iš Vokietijos, įskaitant ir Vasario 16-tosios gimnazijos kapelioną kun. A. Kelmelį, bei kitais kunigais. Sutvirtinimo sakramentas suteiktas 30-čiai jaunuolių. Vyskupas pašventino naujus Pivašiūnų parapijos globos namus, kuriuose jau gyvena penkios moterys.

Studentų ateitininkų stovykla -akademija "Meilė ir atsakomybė" įvyko rugpjūčio 18-25 d.d. Antalieptėje. Paskaitų tema – vyro ir moters bendravimas. Kalbėjo šeimos centro darbuotojai gyd. N. Liobikienė, gyd. V. Rudzinskas, G. Vaiteška ir dr. Arvydas Žygas. Mišias aukodavo kun. A. Daukyns. Stovyklautojai buvo nukeliavę į Baltriškių kaimą, kuriam yra įsikūrusi Tiberiados bendruomenė. Mišios buvo aukojamos prie ežero, pamokslą kun. A. Daukyns pasakė iš valties. Naktis prabėgo garbinant Viešpatį medinėje šventovėje, giedant ir dainuojant prie laužo. Stovyklautojus aplankė vysk. J. Preikšas.

Vytauto Didžiojo universitetas Kaune mokslo metus pradėjo rugpjūčio 26 d. Mišiomis arkikatedroje bazilikoje, kurias koncebravo vysk. Vl. Michelevičius, kunigų seminarijos rektorius kun. Eug. Bartulis, un-to teologijos fakulteto dekanas kun. dr. Vyt. St. Vaičiūnas, kiti universitete dėstantys kunigai. Mišiose dalyvavo rektorius Br. Vaškėlis, prorektorai, seimo nariai, profesūra ir daug studentų. Sveikinimo žodį tarė vysk. Vl. Michelevičius, pamokslą pasakė naujasis un-to kapelionas kun. K. Rugevičius, priminęs, kad tiesa nesanti abstrakti, ji įkūnyta Kristuje.

Šv. Antano religijos studijų institutas Kretingoje mokslo metus pradėjo rugpjūčio 26 d. Mišias aukojė vysk. Ant. Vaičius, instituto direktorius mons. dr. P. Puzaras, kiti kunigai svečiai ir pranciškonai. Anot pamokslą pasakiusio instituto vadovo, studentų misija esanti skelbti Evangeliją. Po Mišių salėje kalbėjo vysk. A. Vaičius, buvęs instituto direktorius kun. A. Motuzas ir kiti. Studentai pasirodė su "Mažojo princio"

ATA ONA ŠOSTAKIENĖ-ANDRAŠUNAITĖ

Su dideliu liūdesiu pranešame, kad 1996 m. rugsėjo 18 d. savo namuose Royal Oak, Michigan, sulaukus 98 m., mirė mūsų brangi motina ir močiutė. Gimusi 1898 m. rugpjūčio 24 d. Linkaičių dvare, Krekenavos valsč. 1949 m. atvykusi į JAV, apsigyveno Detroit. Lietuvoje priklausė šauliams, buvo Kaišiadorių Kūdikų gelbėjimo draugijos pirmininkė. Amerikoje priklausė birutietims, Lietuvos dukterų draugijai.

Velionė buvo pašarvota Val S. Bauza laidotuvių namuose. Laidotuvių Mišios įvyko rugsėjo 21 d., Šv. Antano šventovėje. Palaidota Holy Sepulchre kapinėse, Southfield, Michigan. Giliame liūdesyje likę: sūnus Jonas ir marti Rasa; vaikaičiai – Onutė ir Jonas Šostakai; Algis, Rita ir Rūta Jaugeliai, sesutė Zolė Kovalskienė, brolio žmona Verutė Andrašūnienė, giminaičiai Ksaveras Skirmantas, Ipolitas Girnius ir kiti giminės.

improvizacija. Priimti nauji 34 studentai. Iš viso dabar institute studijuoja 120 studentų.

Anglų kalbos stovyklas Lietuvos jaunimui (atsikrati merginoms ir vaikinams) šią vasarą surengė organizacija "Opus Dei". Jose buvo bendraujama anglų kalba. Mergaičių stovyklos direktorė Sh. Hefferan iš JAV paaiškino, kad stovykloje stengtasi mokytį anglų kalbos, ugdyti draugiškumą bei kitas dorybes, supažindinti su Kat. Bendrijos tikėjimo tiesomis. Stovyklavo 25 studentės ir 10 vadinamųjų mokytojų, daugiausia iš JAV. Kasdien buvo aukojamos Mišios ir dienos būdavo baigiamos malda.

Katalikiška parapijinė mokykla Alytuje pradėjo veikti nuo rugsėjo 1 d. Mokyklos direktorius kun. A. Kazlauskas pasakojo, kad mokykla buvo pradėta statyti 1990 m. kun. J. Gražulio iniciatyva. Mokykloje mokosi 288 mokiniai, dirba 23 mokytojai. Mokslas nemokamas, bet tėvai numato įkurti fondą mokyklos reikalams finansuoti, mokytojų kūrybiškumui skatinti.

Prel. Kazimieras Dobrovolskis, Romos Šv. Kazimiero kolegijos vicerektorius, rugpjūčio 11 d. mažoje Sasnavos parapijoje šventė savo kunigystės 60 m. sukaktį. Sukaktuvininkas šioje parapijoje gimęs ir laikęs primicijas. Dabar su juo Mišias koncebravo jį atlydėjęs vysk. J. Žemaitis, MIC, ir kiti kunigai. Prel. K. Dobrovolskis dėkojo Viešpačiui už suteiktas malones, vyskupas – svečiams už atvežtus puošnius kielikus Sasnavos šventovei ir Vilkaviškio katedrai.

Kauno Katalikų mokytojų sąjunga ir klubas "Verdenė" rugpjūčio 8 d. Palaimintojo Jurgio Matulaičio namuose surengė muzikos šventę "Bažnytinės muzikos grožis". Renginiui vadovavo mkt. A. Gričienė. Apie sakralinę muziką kalbėjo Kauno arkikatedros bazilikos vargonininkas A. Beinoris ir kun. K. Senkus. Koncerto programoje klasikų ir kun. K. Senkaus sukurto giesmės. Po koncerto vyko diskusijos. Renginyje baigtas kun. K. Senkaus aukotomis Mišiomis.

Kunigų šventėjimo maldos diena įvyko rugpjūčio 20 d. Kaišiadorių katedroje, minint kankinio arkivyskupo Teofiliaus Matulionio 34-tąsias mirties metines. Apie kunigystę kalbėjo vysk. J. Matulaitis, vyko mąstymai, giedojimas. Mišias koncebravo vyskupas, vyskupijos dekanai ir kunigai. Pamokslą pasakė Saldutiškio parapijos klebonas kun. A. Šilkinis.

Švč. Mergelės Marijos Rožinio Karalienės šventovė ir įsišteigusių salezičių centrą Palestono rugpjūčio 15 d. per Žolinės atlaidus iškilmingai pašventino Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius. Palestono parapijos klebonas kun. K. Juknevičius, SDB, pareiškė, kad prieš dešimtmetį ne daug kas tikėjo, jog šioje vietoje stovės šventovė. Palestono parapijos steigimas prasidėjo 1990 m. kard. V. Sladkevičiui įsteigus koplyčią, kur buvo aukojamos Mišios. Pradėta statyti šventovę, kardinolui pasiūlius, perėmė saleziečiai. Iškilnėje Mišias koncebravo arkivyskupas S. Tamkevičius, vysk. J. Žemaitis, vyr. salezičių rektorius kun. J. Vecchi, kunigai E. Bartulis, dr. V. S. Vaičiūnas ir kiti iš Lietuvos ir Italijos. Po Mišių salezičių vyr. rektorius susitiko su jaunimu. Iškilnėje dalyvavo Kauno miesto vyr. architektas V. Paipalas, šventovės projekto autorius G. Jurevičius, kiti statybos vykdytojai bei svečiai.

Spaudė juos lenkai, rusai, vokiečiai...

(Atkelta iš 1-mo psl.) Remiantis šios sutarties įsakytais, teisę turėjo Lietuvos gyventojai vokiečiai ir "Vokietijoje" (Suvalkų ir Klaipėdos krašte) gyvenantys lietuviai. Buvo siekiama kuo greičiau germanizuoti naujas, nesenai įjungtas į Reichą teritorijas. Suvalkų krašto lietuviai, dvidešimtį metų kentę lenkų okupaciją, įrodė savo tautinį tvirtumą, todėl jie "netiko" greitai nutautinimui, ir buvo pasmerkti deportacijai. O į jų namus, sodybas reikėjo atkeldinti vokiečius.

Suvalkų krašto dūkai įvairiai reagojo į raginimą repatrijuotis. Turtingesni ūkininkai neskubėjo "užsirašyti", o vargdiečiai tikėjosi geresnio gyvenimo Lietuvoje. Vis dėlto dauguma ūkininkų nenorėjo palikti savo gimtojo krašto ir sunkiai užgyvento turto. "Logiška būtų visiems gyventi savo tėvynėje – mąstė – tačiau kieno tėvynė turėjo būti šis kraštas, nuo amžių priklausantis lietuviams, jų pačių krauju ir prakaitu apšlakstytas? Vilytis, kad Suvalkija kada nors grįš Lietuvai, pamažu geso". (Onutė Burauskaitė, Suvalkų krašto lietuvių trėmimas pagal SSRS – Vokietijos 1941. 01.10 susitarimą. Kaunas, 1996).

Neskubantiems paklusti Stalino ir Hitlerio politikos vykdytojams vokiečiai pradėjo taikyti įvairias bausmes. Dar 1940 m. vokiečiai suėmė 53 lietuvių ūkininkus ir vietas inteligentiją. Dalį jų, nesuradę įkaičių, palaido, kiti buvo išleisti tik sutikę repatrijuotis. 1941 m. pradžioje vėl pradėta masiškai suimti ūkininkus. Jie buvo vėžami į sunkius darbus. Tuo būdu be priežasties buvo suimta 60 ūkininkų. Jie buvo kalinami nežmoniškomis sąlygomis: negaudavo nei maisto, nei vandens, ir dar turėjo sunkiai dirbti. Į klausimą, už ką suimti – atsakymas buvo tik vienas: "pasirašykite išvažiuoti ir būsit paleisti".

Vokiečiams talkino sovietiniai propagandistai, atvykę iš sovietinės Lietuvos vykdyti Stalino ir Hitlerio plano. Jie žadėjo neturtingiesiems didelius ūkius, "gerovę, lygybę ir laisvę". Tai tokiu būdu "savanoriškai" iš Bubelių į sovietinę Lietuvą išvyko gyventi 44 lietuvių šeimos.

"Repatrijuotiems buvo leista pasiimti arklį, dvi kiaules, apyvokos daiktų – kiek telpa ratuose. Pasiėmė ką išmąnydami – greitosiomis nesusigaudys, – Kas bičių kelmą, porą dalgių, jas ištvėręs, plūgą ir akėčias. Močiutės – brostąvą, rožančius, jaunamartės – puokštelę rūtų, bernelio nuotrauką – jį patį buvo jau suvalges karas; o vyrai rankoje botagą... (...) Paliko viską – namelius, sodus, gandro lizdą. Netrukus vėjai išpūtė ir išnešiojo pirkvi šilumą, žmonių alsavimą, gvybės kvapą..."

Taip "savanorišką" išvykimą prisimena bubeliokas poetas Antanas Žukauskas. Tokiomis aplinkybėmis iš Suvalkų

krašto buvo iškeldinti ištisi kaimai. Šios deportacijos specifika ta, kad etninės Lietuvos (Sūduvos) gyventojai, 1920 m. okupuoti Lenkijos, dabar kito okupanto – Vokietijos valia buvo deportuojami iš savo tėvynės į ką tik Sovietų Sąjungos okupuotą "didžiosios" Lietuvos teritoriją. Čia jie buvo apgyvendinti iš Lietuvos į Vokietiją pasitraukusių vokiečių ūkiuose, kur nerado nei žadėtų gyvulių, nei padargų, nei žadėtos "gerovės". Beje, nepaėjus nė dvejim metams, jie buvo priversti išsikeldinti vėl, nes Vokietijai okupavus SSRS į savo ūkius vėl sugrįžo vokiečiai. Sūduvos lietuviai buvo iškeldinami dažniausiai į Vilniaus, Trakų, Švenčionių, Utenos, Zarasų apskrityse lenkų, rusų ir žydų ūkius. Taip

vokiečiai norėjo sukirsti lietuvių su lenkais, sąmoningai pasinaudodami lietuvių patriotizmu. Lietuviai į jiems paskirtas vietas vyko nenoriai, bijojo pasekmių ir keršto, bet kitos išeities neturėjo: į tėviškę sugrįžti jiems buvo uždrausta. Vokiečiai gi patys pradėjo kurti lenkus prieš užėmusius jų ūkius lietuvių.

Suvalkų krašto ūkininkai, atkelti į apgyvendinti lenkų sodybose, kreipėsi į valdžią, prašydami perkelti juos į kitas apskritis, nes čia negalėjo nei ramiai gyventi, nei ramiai dirbti. Bet vokiečiai sąmoningai nenorėjo patenkinti jų prašymų.

Kasdien patirdami lenkų partizanų spaudimą, nesulaukę pagalbos, Sūduvos krašto lietuviai laukė tos dienos, kada galės grįžti į savo gimtinę. 1943 m. pabaigoje, kai vokiečių kariuomenė pradėjo trauktis į vakarus, likimo ir tremties išvarginti Suvalkų krašto ūkininkai pradėjo nelegaliai, slapta grįžti namo. Čia dažniausiai rasdavo lenkų ar vokiečių užimtus arba išgriautus, žmonių ir karo nuokotus ūkius.

"Suvalkų krašto lietuviai, kartą ištremiti iš savo gimtinės, kilnojami iš vienos vietos į kitą, praradę visą turtą, praradę savo egzistencijos šmę – žemę, tapo žmonėmis už įstatymo ribų. Amžiais puoselėtas patriotizmas, lietuviškoji dvasia, maitinama nuolatinė kova ir viltimi, turėjo nusilinkti prieš buitinius poreikius. Šie žmonės, netekę pačių švenčiausių dalykų: tėviškės ir žemės, atsidūrė aklavietėje. 1941 metais prievartinės repatriacijos metu išvyko 11,955 Suvalkų krašto lietuviai, o tai sudarė per 70% visų gyvenančių lietuvių. Sugrįžo nuo 35% iki 80% šeimų. Todėl buvo padaryta neįkainojama žala krašto tautiškumui. Daugelyje kaimų užgeso lietuviškas žodis, neskambėjo lietuviška daina ir vietovės pavadinimas bylojo, kad kažkada čia buvo gyventa lietuvių" (Ten pat).

Į Bubelių kaimą iš tremties nesugrįžo nė viena lietuvių šeima. Pats kaimas, kurį taip išgarsino poetas Antanas Žukauskas, sunyko ir visiškai sulenkė-

jo. Šiandien Bubeliuose vargu ar surasi nors vieną šeimą, kur vaikaitis su seneliais lietuviškai kalbėtų...

Atskirti nuo tėvynės

Dar prieš karą ant Eglinės piliakalnio rinkosi jaunimas pašokti, padainuoti ar šiaip į Lietuvą pažūrėti, kuri čia pat, už suartos pasienio juostos. Šokdavo, linksmindavosi, dainuodavo, iki jų neišvaikydavo lenkų pasieniečiai ar policininkai.

Prieš karą gyvenimas pasienyje, ypatingai paastrėjus lietuvių-lenkų santykiams, nebuvo lengvas: ne tik drauziama buvo ruošti vakarėlius, vaidinimus, susirinkimus, bet ir ūkininkai negalėjo net šuns laikyti, kad nesulotų, kai policininkas ar šiaip saugumietis prisitaiko po ūkininko langu pasiklausyti, ar kartais lietuviai prieš valdžią nebūna.

Eglinės piliakalnių archeologai pradėjo domėtis tik po II karo. Šiandien šio sūduvių XII š. piliakalnio radiniai puošia Balstogės ir Varšuvos archeologijos muziejus, kaip baltų kultūros liudijimas – jie apkeliaavo visą pasaulį. Įsimintina, 1990 Kovo 11-ąją Florencijos rotušėje "Palazzo Vecchio" buvo atidaryta Varšuvos Archeologijos muziejaus paroda "Baltai, slavų šiauriniai kaimynai". Tokiu būdu ir aplinkybėmis Eglinės piliakalnio lobiai išvydo tolimą Italiją.

Piliakalnio papėdėje gyvena Danutė ir Jonas Judickai. Bet ne šiaip sau gyvena! Prieš septynis dešimtmečius statyti mediniai, imantriais raizginiais ir drožiniais papuošti tvartai, klonaas ir svirnas, didžiulė troba (šiandien pasakytum: aštuonių miegamųjų, dviejų salonų, valgomųjų).

Visa tai liudija, kad čia ruošiasi gyventi ne vienai kartai. Suprantama, aplink namą darželis, žalia veja apaugęs kiemas, švarus tvenkinys – visa tai nepaprastai gražiai derinasi su piliakalniu, apaugusiu aukštomis liepomis ir klevais. Šeimininkas prisipažino, kad prieš keliolika metų, kai į šį kraštą atėjo mada statyti kaimuose dviaukščių mūrinius namus it degtukų dėžutes, ir jam buvo kilęs noras tokį namą pasistatyti. Bet laimei, greit praėjo...

Prieš karą Eglinėje gyveno 8 šeimos: 4 lietuviškos ir 4 mišrios. Bet vieni su kitais kalbėdavosi lietuviškai. Žmonės skaitė lietuviškus laikraščius, domėjosi, kas ten Vilniuje ir Kaune girdėti. Beveik kiekvienas nors sykį gyvenime per žalią sieną perėjęs buvo į Lietuvą. Lietuvos policininkai ar pasieniečiai mums netrukė, priešingai, dar padėdavo, palaikė, padrasindavo mus: "Laikykites, nepasiduokite, čia ateis Lietuva". Šio krašto lietuviai tuomet daug draugiškų žmonių Kaune ir Vilniuje turėjo – prisimena Jonas Judickas.

Vienu iš jų buvo garsusis Lietuvos meno rėmėjas Mykolas Žilinskas, tuometinis Lietuvos ministerių tarnybos kanceliarijos viršininkas, kurio vyresniojo sesuo iš netolimų Smalininkų (Kalvarijos valsčiuje) atiteko į Eglinę už Jono Judicko tėvo. Mykolas Žilinskas, pasak J. Judicko, jau ir Berlyne gyvendamas gyvai domėjosi šio krašto lietuvių gyvenimu.

Danutė ir Jonas Judickai neturi palikuonių. Jų didžiausias rūpestis – kad ši graži, lietuviška sodyba išliktų lietuviškose rankose. Jiems sunku su-

Sena pakelės koplytėlė netoli Musninkų (Širvintų rajonas)
Nuotr. H. Paulausko

BRANGIAM SŪNUI

ATA

ALBERTUI

mirus, tėvus – VIKTORIJĄ ir JONĄ
LAPINSKUS nuoširdžiai užjaučiame –

Genė ir Juozas Bakšai

Janina ir Kostas Vėgiai

ATA

ALBERTUI JANKŪNUI,

buvusiam "Rambynas Inc." steigėjui ir
pirmininkui Lietuvoje mirus,

žmonai DARUTEI, sūnui su šeima ir visiems
artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia –

"Rambynas Inc." vadovybė ir gyventojai

PADĖKA

ATA

JONAS ŽIŪRINSKAS

po sunkios ligos 1996 m. rugpjūčio 23 d.
iškeliauo į amžinybę.

Nuoširdžiai dėkome Prisikėlimo parapijos klebonui kun. Augustinui Simanavičiui, OFM, už atnašautas Mišias, kun. P. Šarpanckui, OFM, už Rožinį laidotuvių namuose, kun. Eugenijui Jurgučiui, OFM, ir kun. Kazimierui Kaknevičiui už maldas ir tartą jautrų žodį kapinėse. Nuoširdi padėka karsto nešėjams, pareiškusiems užuojautas žodžiu bei raštu, visiems už gėles ir užprašytas Mišias.

Ačiū J. Gurklienei už paruoštus pietus ir visoms ponioms už pyragus. Nuoširdus ačiū visiems, dalyvavusiems laidotuvių namuose ir kapinėse.

Su skausmu ir liūdesiu širdyje –

žmona Irena, sūnus Leonas, Birutė,
vaikaičiai – Ramona, Rita ir Asta

prasti, kodėl šiandien, kai čia pat nepriklausoma Lietuva, kai nereikia bijoti nei lenkų pasieniečio nei policininko, šis kraštas taip greit nutausta?

Jūs klausiate, ar čia jaučiama teigiama Lietuvos įtaka? Nepasakyčiau. Juntame, bet Lenkijos įtaką. Kai į lietuvišką šeimą ateina lenkė marti ar žentas, tai reiškia lietuviybės galą. Vaikus leidžia į lenkišką mokyklą, į kaimynus neatsiliepi lietuviškai, nors Marijampolės ar Kalvarijos turguose "prisimena" lietuvių kalbą. Nežinau, kodėl taip yra. Kai važiuoju per sieną, tai ir Lietuvos pasieniečiai, ir muitininkai, ir policininkai lenkiškai užkalbina. O ar kas girdėjo, kad Lenkijos pasienietis ar policininkas lietuviškai Lietuvos pilietį pasveikintų? Tai

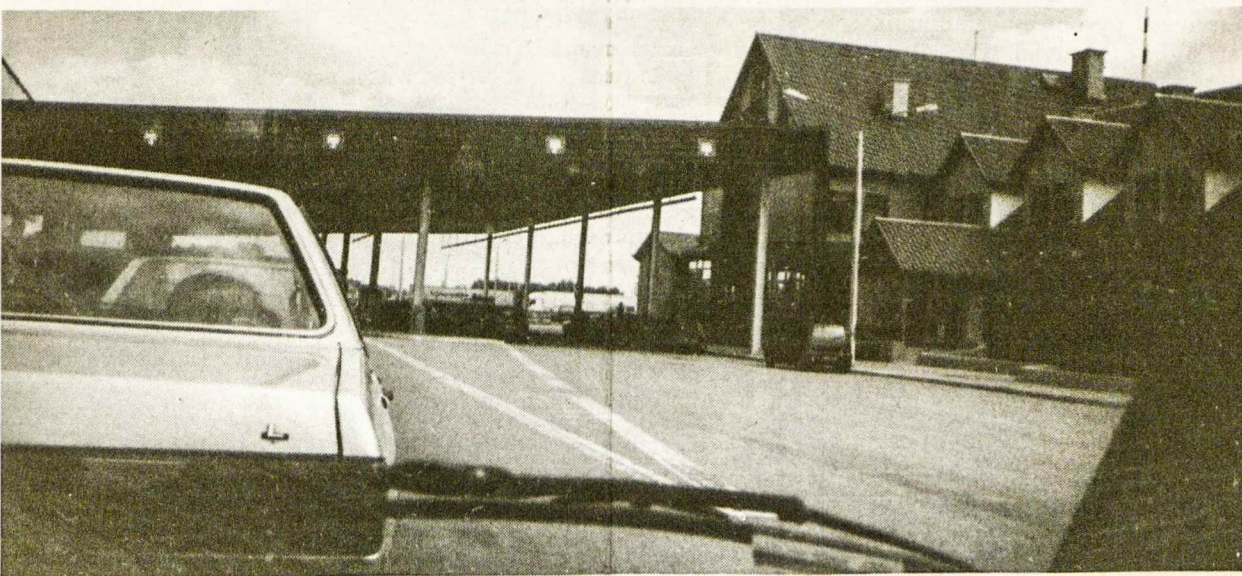
būtų stebuklų stebuklas, – kalba Jonas Judickas.

– Nejaugi taip liūdnei ir išsiskirsime? Gal pabaigai ką nors linksmesnio, ponas Jonai?

Jonas Judickas susimąsto. Yra ir linksmesnių dalykų. Ant Eglinės piliakalnio vėl sucina žmonės. Padainuoja, pagroja. Kol kas daugiau atvažiuoja iš Punsko nei vietiniai, bet pradžia yra. Na, dar atbėga kaimynų mergaitė. Nors jos šeima daugiau lietuviška nei lenkiška, mergaitė lanko lenkišką mokyklą. Danutė Judickienė išmokė ją lietuviškų eilėraščių, dainelių, tai mergaitė parėjusi namo pradžiugina savo močiutę.

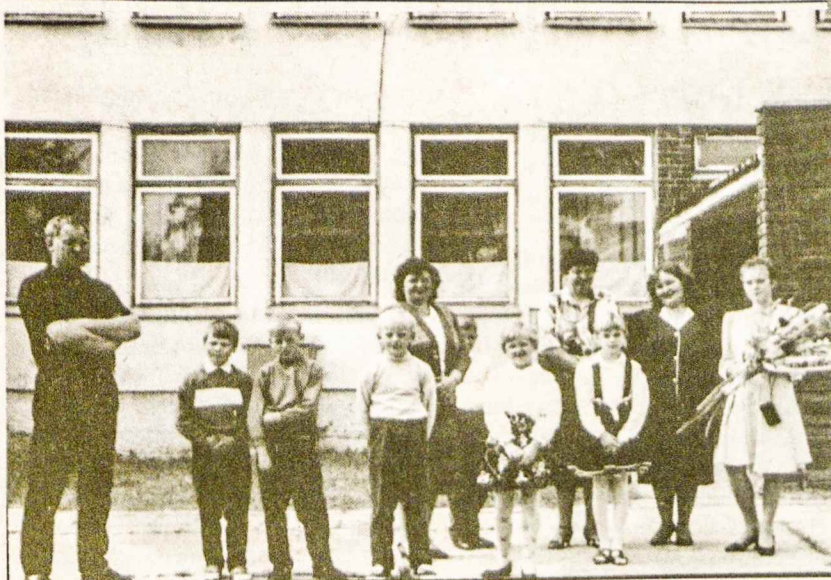
• Reikia žvelgti į ateitį toliau negu siekia praeitės šėšėliai.

– Lech Walesa

Pakeliui iš Punsko į Lietuvą (Kalvariją) prie Lenkijos muitinės

Nuotr. J. Staškaus

Vilniaus krašto Dainavos pradinės mokyklos mokytoja INGRIDA BANDALEVIČIŪTĖ (su gėlėmis) su lietuviškos pradinės mokyklos mokiniais ir jų tėvais 1996 m. rugsėjo 2 d. (Šalčininkų raj.)

Nuotr. J. Vercinkevičiaus

Trūksta lietuviškų mokyklų Vilniuje

Pagal Lietuvos švietimo įstatymą, mokyklas tvarko vietinės savivaldybės. Rytų Lietuvoje, kur gyvena daug lenkuojančių, vietos savivaldybės klaido steigti lietuviškas mokyklas, nemoka algų jų mokytojams. Juos remia išeivijos lietuviai, ypač kanadiečiai

KAZIMIERAS GARŠVA

Vilnius draugijos vicepirmininkas

Kanados lietuvių fondas, Toronto kredito kooperatyvai "Parama", Prisikėlimo parapijos, Hamiltono "Talka" Rytų Lietuvos mokyklas ir mokytojus stengiasi kasmet paremti po 1000 dol. Tai yra ir Vilniaus krašto lietuvių sąjungos išeivijoje pastangos, kurios nariai dėl nesibaigiančių lietuviškų mokyklų vargų labai rūpinasi. LF žada paremti 100 mokytojų, Tautos fondas – 170 mokytojų ir 60 mokyklų paribyje ir užribuose. Tai yra didžiulė materialinė ir moralinė parama, be kurios nebūtų galėję išlaikyti mokytojai misijonieriai, nebūtų taip greitai pavykę atidaryti 7 naujų mokyklų. Mokytojai, visuomenės organizacijos už paramą, solidarumą visiems palai-kytojams nuoširdžiai dėkoja ir linki geriausios sėkmės.

Septinioms naujoms lietuviškos mokykloms išlaikyti te-riškė 100.000 litų metams. Maždaug tiek pat gauna vienas nuvynto didesnio banko ad-ministratorius. Dėl Čekoniškių pirmosios klasės derybose su Vilniaus apskritimi seimo narė R. Hofertienė pasakė: "Jeigu jau nebeužteks algos vienai mokytojai, aš mokėsiu".

Rugsėjo 2-ąją į mokslo me-tų atidaryti Turgelių mokyk-lon vėl nuvažiuo prof. V. Landsbergis, į naują Jasiūnų mokyklą – prezidentas. O Ger-vėčių parapijos mokiniams bei mokytojams Gudijos valdžia ir šiemet mokslo pradžią su-drumstė. Į Lietuvos pastatytus rūmus Rimdžiūnuose įkraustė ir gudišką mokyklą, o lietuviškai mokyklai savarankiškai veikti vieną dieną leidžia, kitą dieną vėl uždraudžia.

Su viltimi laukiame seimo rinkimų, bet stebuklų nebūs nei Lietuvai, nei jos rytais. Rytų Lietuvos ir Lenkijos lietuvių or-ganizacijoms patalpų neskiria nei lietuvių, nei lenkų valdžia. Konservatorių atstovai Vilniuje patalpas skyrė kol kas tik lenkų organizacijoms, o LDDP lenkų kongreso atstovą A. Plošką į seimo narius įrašė po G. Kir-kilo. Kitamet Vilniuje vyks ne tik lietuvių, bet ir lenkų pasau-lio bendruomenių seimai.

Pagaliau įvyko didysis lūžis. Prieš Finansų ministeriją, tar-pininkaujant B. Genzeliui, rug-pjūčio 14 d. min. pirmininkas Vilniaus apskrities leido atida-ryti Šalčininkų rajone Turgelių, Akmenynės mokykloje pagei-dautes klases ir Vilniaus rajone – Buivydiškių, Medininkų, Su-zionių mokyklų penktąsias arba pirmąsias klases. Po savaitės (rugs-pjūčio 21 d.) gautas leidi-mas ir Buivydiškių, Eitminiškių mokyklų lietuviškos klasmės. Bet ir tai toli gražu ne viskas. Išsiaiškinome ir paskelbėme, jog Čekoniškėse (tarp Buivydiš-kių ir Rastinėnų) 3 tėvai nori leisti vaikus į pirmąją klasę. O mokykla vien lenkiška. Bus la-bai malonu išvysti dar vieną mokyklą.

Subliuško lietuvių pame-tusių "lenkų" gandai ir įstaty-mai, esą valstybine kalba viet-niai gyventojai mokyti nenori, norintiems trūksta mokytojų, kad pradinėje lietuviškoje kla-

Priglaudė žemė, kurią gynė

Lietuvoje paminėtos pulkininko Jono Andrašūno šimtosios gimimo ir antrosios mirties metinės. Nauji duomenys, rasti valstybiniame archyve

HENRIKAS PAULASKAS, Vilnius

Lietuvoje paminėta plk. J. Andrašūno 100-ųjų gimimo ir antrųjų mirties metų sukak-tis. 1996.VII.10 Kauno Įgulos šventovėje, iškilmingas Mišias aukėjo ir pamokslą pasakė kun. dr. Ričardas Mikutavičius. Nors buvo ankstyvas šeštadienio rytas, šventovė buvo pilna tikin-čiųjų. Ant velionies kapo Petra-šiūnų kapinėse buvo padėta gėlių puokštės, uždegtos atmini-mo žvakelės. Karo muziejuje parengta plk. J. Andrašūnui skirta paroda.

Patyrinėjus Lietuvos valsty-biniame centriname archyve (VCA) Lietuvos kariuomenės fondą, pavyko surasti dvi senas Jono Andrašūno tarnybos bylas (F 930 aprašas 5, bylos nr. 66 ir 67), iš kurių sužinojome daug įdomių jo gyvenimo faktų.

Vingiuotais keliais

Jonas Andrašūnas gimė 1896 m. kovo 22 d. Belozariškių dvarelyje, kur jo tėvas ilgus me-tus nuomojo ir dirbo dvaro žemė. Augo dvi seserys ir trys broliai – visi nepriklausomybės kovų už Lietuvos laisvę dalyviai, kariškiai.

Pirmojo pasaulinio karo metais Andrašūnų šeima pasi-traukė į Rusiją. Jonas mokėsi Novgorodo realinėje mokyklo-je-gimnazijoje, ruošėsi studijuoti architektūrą, labai gerai pie-šė. Jo mokytojas buvo žymus dailininkas M. Dobužinskis.

Karo įvykiai viską sumaišė – jaunuoju buvo mobilizuotas į kariuomenę ir pasiūstas į Petra-pilio karo mokyklą. Jaunas kari-ninkas pateko į Austrijos fron-tą, kur mūšio metu pateko į vo-kiečių nelaisvę ir buvo uždary-tas Bad Steuer stovykloje Šiau-rės Vokietijoje. Priešdamas jis gynėsi nuo bado, padėjo drau-gams lietuviams.

1918 m. pabaigoje į stovyklą atvažiavo prelatas K. Olšauskas ir kvietė stoti savanoriais į būsi-mą Lietuvos kariuomenę. Pir-muoju ten užsirašė būsimas ge-nerolas Kazys Ladyga (1893-1941, sušaudytas bolševikų), o Jonas Andrašūnas sąrašė buvo šeštas.

Lietuvos kariuomenėje

Iš archyvo bylų sužino-me, kad į besikuriančią Lietuvos ka-riuomenę J. Andrašūnas atvyko 1919 m. gegužės 5 d. ir buvo priimtas į mokomąją kuopą. Tuoj pat jis buvo paskirtas į I pėst. pulko 3-ją kuopą jaunes-niuoju karininku ir išvyko į frontą prieš bolševikus. Panevė-žio atskirojo bataliono sudėtyje dalyvavo kautynėse su bolševi-kais 1919 m. gegužės 8 d. ties Giedraičiais, o liepos 27 d. – ties Severiškiu palivarku Biržų apylinkėse.

Išvijus bolševikus, jau tų pa-čių 1919 m. pabaigoje J. Andra-

šūnui teko kovoti su bermonti-ninkais IV pėst. pulko gretose, kurį sudarė trys batalionai. Ko-vos vyko Šiaulių srityje. Pulko vadas J. Variakojis, rengdamas puolimą, sudarė dvi voras, ku-rios kairiajai, sudarytai iš trijų kuopų, vadovavo J. Andrašū-nas, jau pakeltas į kapitonus. Jo vora susitelkė Vismantuose ir lapkričio 21 d., 3 v. pradėjo puolimą kryptimi: Barvainiai, Beniuliai, Tiliai, Mišeikiai, Daunorai. Jie turėjo užimti Jur-gaičius ir Kryžių kalną.

Žygį laiku pradėjo tik kpt. J. Andrašūno daliniai, o dešini-oji vora vėlavo. Žygis buvo la-bai sunkus, nes pūtė stiprus, šal-tas vėjas, krito sniegas. Pary-čiais dešinioji vora užėmė Gi-baičius, bet netrukus atvažiavęs iš Joniškių bermontininkų trau-kinyis išleido desantą, kuris pra-dėjo puolimą. Žuvo 5-tos kuop-os vadas karininkas Karolis Hofmanas. Naktį ai dešinės vo-ras kariai lietuviai pasitraukė, bet kpt. J. Andrašūnui pavyko užimti Jurgaičius ir Kryžių kal-ną. Lapkričio 22 d. rytą žvalgai perspėjo, kad nuo Joniškių plentu atvažiavo bermontinin-kai. Prisileidę arti, lietuviai ati-dengė ugnį ir juos išblaškė. Keli bermontininkai žuvo, du kari-ninkai buvo paimti į nelaisvę. Mūšiškiais taip pat atiteko gurguolė su maistu, virtuvė, 8 arkliai.

Sekantį rytą bermontininkai vėl puolė traukiniu iš Joniškių. Juos palaikė daliniai iš Šiaulių. Andrašūno vyrai apsisakė prie pat Kryžių kalno. Kautynės tru-ko apie tris valandas. Priešo traukinyis norėjo grįžti atgal, bet bėgiai buvo išardyti. Bermonti-ninkai ypač puolė kairiajį spar-ną. Čia 6-tos kuopos 7 kariai, visi žemaičiai, iššaudę visus šo-vinius, žuvo.

Tuo metu puolimą pradėjo ir dešinioji kpt. Vidugirio vora Meškių-Daugėlaičių kryptimi. Bermontininkai iškėlė baltą vėliavą. Parlamentarai prašė su-stabdyti kovos veiksmus, leisti pasiimti sužeistuosius. Mūsų kariuomenės padėtis taip pat buvo sudėtinga – baigėsi šovi-niai. Traukiny su bermontinin-kais, kuriame buvo ir pats Ber-mondtas-Avalovas, pasitraukė į Šiaulius.

Įdomu, kad netoli Kryžių kalno, maždaug už 10 km Mū-šos link, dabar istorikai laiko Saulės mūšio 1236 m. vieta. Tarp dešimčių tūkstančių kryžių (Nukelta į 4-tą psl.)

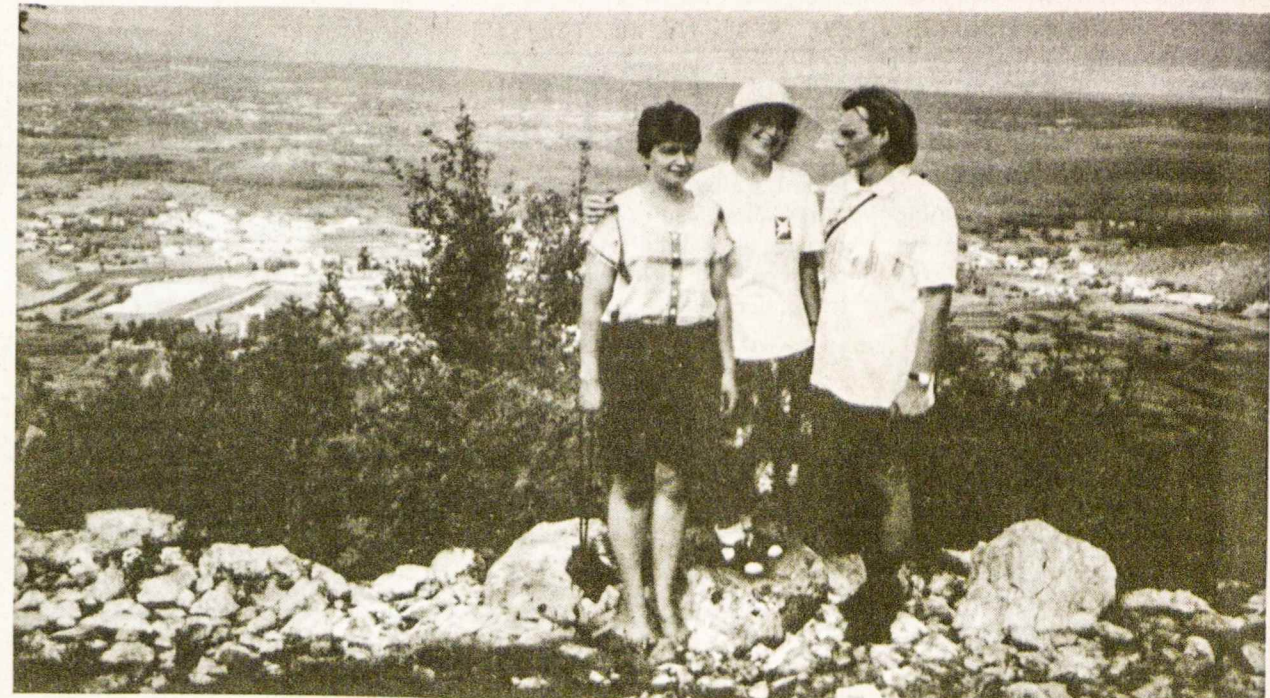
IŠ TĖVIŠKĖS LAIŠKŲ

Naujieji ūkininkai

Mes Jums vėl ir vėl visi taria-me nuoširdų aciu už dovanų dėžę ir knygas, skirtas Maironio archyviui. Visą gavome liepos 20. Tai buvo mažytės anūkėlės gimimo diena, tai jau dovanų, dovanėlių – visiems. Iš-simieravo, išsimatavo, išsirinko kas kam tinkamesnio, o man liko balti batukai minkštais padais ir mėlynas sijonas. Labai aciu už viską. O kny-gos – gražumėlis! Skaitai ir gėriesi mintimis, kuriose randasi daug žmogiškos paguodos ir lyg jos man parašytos.

Nunešė kauniškę dukra, bet nerado vedėjos, buvo atostogos, tai sakė, kai grįš – parašys padėką Jums pagal adresą, o dabar jokio net pakvitavimo, ar ko, nedavė. Kauniškė su dukra ir alytiškė su įšnytu berniuku visą pavasarį darbavosi mūsų runkeliuose laisva-laičiu, o dabar, visą liepos mėnesį, jau ir gražuolėse braškėse nugaras lankstė drauge su mumis. Dabar rūpėjūtis, prieš didžiąją rugiapjūtę atokvėpio metas. Nors sūnui ato-stogų nėra ir dabar. Kala prie se-nelio svirno priestatą grūdams su-pilti, t. y. dziovinti, nes visas kalnas geltonuoju gražiai nuaugusiais mie-žiais. Kad tik lietutis nekludytų.

Braškėmis labai džiaugiamės. Buvo jau gana geras derlius, apie du t. lt. gavo turguje pardavė. Da-bar jau pardavinėja braškių daigus, tai irgi bus nemažai litukų. Jau idė-ti pinigai atspirko su kaupu. Jeigu ir toliau taip seksis, tai gal ir pra-si-gyvensime. Turime vilties. O aš, ži-note, už jūsų dovanėles – priedu-kus, užprašiau už mūsų mirusių šeimos narius (ir mano tėvus) šv. Mišias, ypač Liudo iškeliavimo ant-rose metinėse, liepos 1... užteko ir tradicinės vaisės, kavutei. Pa-minėjome visus ir kiekvieną. Gra-

Lietuvos maldininkai Kroatijos vietovėje Medjugore meldėsi už teisingą taiką Lietuvoje 1996.VIII.23. Iš kairės: REDA SOPRANAITE-"Dienovidžio" administratorė, NIJOLĖ SADŪNAITĖ, skulptorius LIUTURAS SERAPINAS Kryžiaus kelių viršūnėje

Lietuvą po 52 metų aplankius IV

JUOZAS ŽYGAS

Kadangi buvau paragintas plačiau parašyti, apžvelgsiu ir tai, kas dar nebuvo mano pami-nėta.

Kelionė prasidėjo 1996 m. gegužės 27 d. O'Hare aerodrome, Čikagoje, SAS linijos lėktu-vu. Kartu vyko Marija Remie-nė, visuomenės veikėja. Teisin-giau pasakius, aš prie jos prisi-dėjau. Kadangi ji į Lietuvą vyko jau kelintą sykį, o aš tik pirmąjį, jai buvau jau anksčiau sakęs, kad mane už pavaduko lėktu-van įvestų. Lėktuvan įėjusi ir sa-vo vietą susiradusi ji apsidžiau-gė, kad bus patogus sėdėti, nes galima ir kojas ištiesiti. Apsi-dairiusi pamatė, kad skersai lėktuvo tėra 7 kėdės. "Neskri-siu, nesukrisiu – bijau! Tokiu ma-žu lėktuvėliu dar nesu skridusi. Aš dar pridėjau – tik dviejų mo-torų. "Dviejų motorų?!" Ji tu-rėjo mane padrasinti, o išėjo priešingai – aš turėjau ją dra-sinti: tik prieš keliolika dienų gavai žinią, kad popiežius tave ordinu apdovanojo; tad ir man dabar prie tavęs sėdint yra darbiau.

Lėktuvą pakilo lietui lyjant ir tuojau įlindo debesin. Kada-ngi prie lango sėdėjau, tai ma-čiau, kad sridome virš debesų. Nors lėktuvas skrido 35,600 pė-dų aukštyje, tačiau debesų dan-ga siekė 56,000 pėdų. Taip pat ekrane rodyklė parodydavo, ku-rioje vietoje tuo metu mes bu-vome. Strėlė ėjo pro šalį Hud-son Bay, kuri liko šiek tiek į va-karus nuo mūsų. Apie 7 v., Či-kagos laiku, patarnautoja pra-dėjo langų užuolaidas nuleidi-nėti. Po kokio pusvalandžio tru-putį užuolaidą pakėliau – už

lango buvo tamsi naktis. Mūsų sėdynės buvo virš lėktuvo spar-no, užpakalyje kairiojo motoro. Iš motoro kibirkštys pradėjo lėkti, tad užuolaidą skubiai nu-leidau. Geriau nematyti! Po ko-kio pusvalandžio užuolaidą vėl pakėliau – skridome virš debesų ir horizonte lyg rytmečio žara jau matėsi. O kai užuolaidą pa-kėliau prieš 9 v.v. Čikagos laiku, tai jau saulė kilo arba dar nebu-vo nusileidusi, nes lėktuvas skri-do Grenlandijos link, o saulė buvo vakaruose. Didžioji dalis keleivių miegojo, o ir mano bendrakeleivė snūduriavo.

Aš pirmą sykį šia kryptimi skirsdamas domėjausi, ką ro-dyklė rodė, būtent pietines Grenlandijos pakrantes. Tuo-met mano bendrakeleivė pabu-dusi paklausė, kur dabar esame? Atsakiau, kad esame jau virš vandenyno. Ji man paprieš-taravo, kad esame dar virš Ka-nados. O aš jai nenusileidau sa-kydamas: "Matai, kad lėktuvo priekis jau virš vandenyno, o tik uodega virš Kanados..."

Visiems beveik miegant pradėjo rodyti nevykusį filmą. Bandžiau ir aš užmigtį, bet ne-pavyko. Rodyklė (lėktuvo silue-tas) jau buvo virš Norvegijos jū-ras. Patarnautoja langų užuolai-das pakeldinėjo, o kitos jau su pusryčių vežimukais važinėjo. Po pusryčių, prie Danijos kran-tų artėjant, ir lėktuvui jau tik 12,000 pėdų aukštyje skrendant, matėsi fjordai, salos ir jūroje laivai. Pagaliau ir Kopenhagos aerodromas. Lėktuvas labai lengvai palietė nusileidimo taką.

Kopenhagos aerodromo įren-gimai labai modernūs. Užrašai da-

prieduką. Už viską nuoširdžiausiai dėkoju.

Meldžiuosi už jus, prašau Die-vulį, kad sustiprintų jums sveikatą. Būkite sveika, stipri, greita. Lai lazdelė dar palaukia kampe, vaikš-čiokite be jos. O kad negalėtote pa-šokti pagal mano atsiųstą kortelėje muziką, ką bepadarysi, gal dar pa-šoksitė.

Aš prisimenu labai gražų, mie-lą vaizdelį, kuris buvo senokai, bet vis mane šildo jo žavingumas. Dar buvo gyvi abu mano tėveliai. Ma-mos krikšto dukra šventė 50-metį ir buvo pakvietusi tik mamą. Tame jubiliejiname baltuje brolis Vincas grojo. Sugalvojome tokį įvairumą. Mums su tėvais iėjus į vidų, Vincas užgrojo smagų šokį (gal valsą). Ma-ma pažūrėjo į mane, aš į ją ir abi susikibė pradėjom šokti. Patrepš-jus neapsileido ir tėtis – pakvietė jubilietę, ir mes visi sukėlėme tokį juoką, kad net kelias dienas po to iš to juokėmės. Mama kelis kartus ap-sisukusi sakė: "Vaje, jau man galva sukasi, ale vis ciek šokim". O ji taip (Nukelta į 5-tą psl.)

Dvynukai Vilniuje: "Mes jau di-deli vyrai!"

Aciau iš visos širdies už tokį pil-ną voką: laiška, gražius, tiesiog nuostabius prisiminimus ir linkėj-i-mus, taipogi laikraščio iškarpas ir

Verutė

Laidojant partizanų palaikus Seirijų kapinėse 1996.VIII.23. Iš kairės: politikalinys Vištyčio par. klebonas Vytautas Vaičiūnas, kun. B. Rožukas

LAISVOJE TĖVYNĖJE

KAUNO MARIŲ AUKOS

"TŽ" 39 nr. šiame skyriuje teko rašyti apie dabar jau mišrią Kauno jėzuitų gimnaziją ištikusią skaudžią tragediją Kauno mariose. Jai buvo skirtos informacinės žinutės – "Tragedija Kauno mariose" ir "Trūksta tikslų duomenų". Mat jos buvo paruoštos pagal skubiai parašytą ir "Lietuvos rytu" rugsėjo 5 d. paskelbtą korespondentės Jadvygos Pekarskaitės pranešimą "Tragedija Kauno mariose: nuskendo penki moksleiviai". Nelaimė įvyko rugsėjo 4 d. IXb (humanitarinės) klasės auklėtojos Almos Melnikienės surengtoje išvykoje, kai moksleivius didesniu motorlaiviu (kateriu) pradėjo vežioti Gintautas Vijeikis. Motorlaiviu apsvirtus, Kauno mariose nuskendo: Inga Kavaliauskaitė, Jūratė Malinauskaitė, Neringa Vėbrautė, Martynas Vareikis ir tik po kelių dienų marių paviršiu iškilęs Rimtautas Veiveris, kurio ant Kauno marių kranto kasdien laukė jo tėvas Ričardas Veiveris. Į pirmąjį nuskendusiųjų sąrašą klaidingai buvo įtraukta Ingos Kavaliauskaitės draugė Roberta Tarta. Pasirodo, nuskendo ne ji, o pati Inga Kavaliauskaitė. Kauno akademinių klinikų atgaivinimo skyriuje dar gali mirti ar būti išgelbėta Aušra Ragauskaitė. Išsivijios skaitytoms buvo neaiškūs nuskendusių moksleivių įjungimas Kauno jėzuitų gimnazijos IXb (humanitarinės) klasės. Susidarė klaidingas įspūdis, kad jie jau buvo gimnaziją beveik baigiantys vyresnio amžiaus jaunuoliai. Iš tikrųjų jie yra tik keturiolikmetčiai (humanitarinės) Kauno jėzuitų gimnazijos pirmaklasiai.

LAI DOTUVĖS KAUNE

Daugiau informacijų apie šį tragišką įvykį pateikia dar keli kiti "Lietuvos rytu" korespondentės Jadvygos Pekarskaitės pranešimai. Iš jų sužinome, kad žuvusių jaunų moksleivių laidotuvės Kaune surengė šio miesto savivaldybės įmonė "Liūdesys". Visiems norintiesiems tragedijos aukas lydėti iki kapinių buvo parpinta pakankamai autobusų. Laidotuvės Kaune įvyko iš Jėzuitų šventovės. Ten jų išvakarėse buvo galima aplankyti karstuose pašarvotus Ingos Kavaliauskaitės, Jūratės Malinauskaitės, Martyno Vareikio palaikus. Trūko tik tada dar nesurasto Rimtauto Veiverio ir Raudondvarin tėvų išsivežtos Neringos Vėbrautės palaikai. Jų nebuvo ir laidotuvėse Kaune. Keturi moksleiviai, įskaitant ir vėliau surastą Rimtautą Veiverį, buvo pa-

laidoti Kauno savivaldybės lėšomis. Kauno jėzuitų gimnazija parūpino tik katafalkus. Mergaitės buvo palaidotos šviesiuose karstuose, berniukai – ruduose.

KARIŲ DIENA ŠILUVOJE

"Lietuvos rytu" korespondentė Šiauliuose Laima Peleckienė praneša iš Šiluvos, kad ten Šilinės atliaduose švenčiama ir Lietuvos karių diena, oficialiai pavadintą Lietuvos kariuomenės diena. Mat šią šventę surengė Lietuvos kariuomenės vadovybė, jai sutelkusi daugiau kaip tūkstantį karių iš visų trylikos kariuomenės padalinių. Lietuvos kariuomenės diena Šiluvoje buvo paminėta Lietuvos Katalikų Bendrijos vadų kariams atnašautomis Mišiomis. Jas koncebravo Lietuvos vyskupas konferencijos pirmininkas ir Vilniaus arkiv. A. J. Bačkis, Kauno arkiv. S. Tamkevičius, kiti vyskupai ir kariuomenės kapelionai. Šventė buvo pradėta Šiluvos šventovės varpo dūžiais ir prieš tris šimtus metų pradžios salve. Pamokslą sakė arkiv. S. Tamkevičius, nevengęs prieštarių jaunims kariuomenės vyrams ir valdžios nariams, dažnai užsimerkiantiems dabartinių dienų negerovėms. Lietuvos kariuomenės diena Šiluvoje buvo baigta karinių orkestrų koncertu ir iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus pasiskolintos senosios patrankos keturiais šūviais.

EVANGELIKŲ ŠVENTOVĖ

Vištytyje šiuo metu gyvena apie 50 evangelikų liuteronų. Jiems baigiamos atstatyti anksčiau turėta šventovė. Jau atstatytas jos bokštas su jame iškeltu iš Vokietijos gautu varpu. Kryžius buvo nukaldintas Kalvarijoje. Iškilmeje dalyvavo nemažai iš Vokietijos atvykusių vokiečių, aukomis rėmusių šventovės atstatymą.

KOVA SU MIGRANTAIS

Lietuva ir Ukraina baigia ruošti savo piliečių tarpusavio kelionių sutartį, kurioje įjungiamas ir protokolai, numatantis nelegalių migrantų grąžinimo sąlygas. Tie atbėgėliai per Lietuvos teritoriją bando pasiekti Vokietiją. Sulaikyti Lietuvos teritorijoje, jie tampa didele ekonomine našta Lietuvai. Mat jų nesutinka priimti kaimyninės valstybės, per kurias jie buvo su vedliais atbėgę Lietuvos pakeliui į Vokietiją. Tikimasi, kad tokį nelegalių migrantų grąžinimo protokolą Lietuva ir Ukraina galės pasirašyti šį rudenį. Tada šiuo reikalu turėtų pajudėti ir Rusija su Gudija.

ŽYDŲ KAPAI BE PALAIKŲ

"Lietuvos aide" paskelbtame pranešime "Nužudytų žydų kapai – netikri" Aleksandras Jakubonis rašo: "Prieškarinėje Lietuvoje žydai sudarė apie pusę Marijampolės miesto gyventojų. 1941 m. liepos-rugsėjo mėnesiais daugelis jų buvo sušaudyti Šešupės vingyje, kareivinių teritorijoje. Po karo tokių vietų pastatytas paminklas, alyvų krūmais aptvertas kapavietė, bet kilo abejonių, ar ji tikra. Paaiškėjo, kad kapų vieta buvo nustatyta formaliai, tarp sovietinių kareivinių pastatų. Taip, kad netrukdytų kariškiams. Šią vasarą archeologas A. Merkevičius nustatė, kad kapų vietoje nėra jokių palaikų. Nužudytųjų palaikai turėtų būti kažkur kitoje vietoje. Jų bus toliau ieškoma. Nustačius tikrą palaidojimo vietą, bus rengiamas kapavietės sutvarkymo projektas..." V. Kst.

Pik. J. ANDRAŠŪNAS Vilniuje 1994 m. vasarą su žmona VERONIKA ir vaikaite DALIA. Paskutinė velionies nuotrauka Ntr. H. Paulausko

Priglaudė žemė, kurią gynė

(Atkelta iš 3-čio psl.)

dabartiniame Kryžių kalne – pilialknyje dar nėra paminklo, skirto žuvusiems 1919 m. didvyriams atminti, kurie atidavė savo gyvastį šiai šventai žemei.

Iškovojuos nepriklausomybę

1920 m. sausio 1 d. J. Andrašūnas buvo paskirtas 2-jo bataliono vadu, o balandžio 26 d., – laikinai eiti IV pėst. pulko vadu pareigas. Nuo 1920 m. liepos 26 d., J. Andrašūnas kovojo lenkų fronte, dalyvavo kautynėse ties Jašiūnais, Rukainiais, Musninkais.

Nepriklausomybės kovose dalyvavo ir abu Jono brohiai: Ksaveras Andrašūnas (g. 1902 m), būdamas 16 metų, stojo savanorių; Stasys kautynėse buvo labai sunkiai sužeistas ir liko invalidu; paralyžuotas dar išgyveno 9 metus.

1922 m. pabaigoje J. Andrašūnas buvo paskirtas Vietinės kariuomenės brigados štabo viršininku. Taip pat jis dirbo Kauno miesto karo komendanto padėjėju, vėlesniais metais – karo komendantu Panevėžyje, Telšiuose, Trakuose, o nuo 1938-ųjų metų – Klaipėdoje. Kai naciai 1939 m. kovo 22 d. (per jo gimtadienį!) uostamiestį užgrobė, J. Andrašūnas padarė viską, kad nebūtų beprasmiu aukų – organizavo tvarkingą kariuomenės išvedimą. Iš Klaipėdos išvesto ir Plungėje įsikūrusio VI pėstininkų Pilėnų kunigaikščio Margirio pulko vadu buvo paskirtas plk. J. Andrašūnas.

Su šeima į vakarus

Viso karininko sudėtingo gyvenimo palydove jam buvo žmona Veronika Limbaitė-Andrašūnienė, Panevėžio mokytojų seminarijos auklėtinė, su kuria J. Andrašūnas susituokė 1931 m. gruodžio 17 d. Deltuvos šventovėje. Ypač jie buvo laimingi jau II-jo Pasaulinio karo metais sulaukę dukros Dailios. Ji – mokytoja, gyvena Los Angeles, ištėkėjusi už V. J. Černiaus. Pulkininko vaikaitė Dalia jau treči metai gyvena ir dirba Vilniuje.

1940 m. sovietams okupavus Lietuvą, plk. J. Andrašūnas jau pirmą savaitę buvo atleistas iš kariuomenės ir slapstėsi Ukmergės apylinkėse. Karo metais buvo įstojęs į gen. Plechavičiaus rinktinę. Artėjant frontui, jų šeima pasitraukė į Vakarus, pergyveno baisųjį Drezdeno bombardavimą. Ilgėliau gyvenanti Wuerzburgo mieste įsitraukė į kultūrinę veiklą – Jonas lankė meno mokyklą, dalyvavo dailės parodose. Nuo tada jis menui ir tapybai paskyrė visą li-

kusį savo gyvenimą, pasiekė profesionalumo lygį. Daug jo tapytų paveikslų pasklido Amerikoje, nedidelė dalis grįžta į Lietuvą.

1949 m. Putnamo seselės iškvieta Andrašūnų šeima į JAV. Paskutinieji gyvenimo metai prabėgo Los Angeles, kur Lietuvos kariuomenės veteranas dalyvavo Lietuvos išlaisvinimo darbuose, priklausė Lietuvių bendruomenei, Šaulių sąjungai, Dailiųjų menų klubui.

Vėl laisvoje tėvynėje

Bet negailestingasis laikas,

Hamilton, Ontario

KANADOS LIETUVIŲ FONDUI – a. a. Elenos Šimaitienės atminimui pagerbti aukojo \$100 – V. A. Stanevičiai; a. a. sūnaus Rimo Klevo atminimui pagerbti \$100 – tėvai E. L. Klevai; a. a. Balio Grišiaus atminimui pagerbti aukojo: \$30 – L. Plūtra, \$25 Hamiltono pensininkų klubas; a. a. Michailinos Stankevičienės atminimui – aukojo \$25 (JAV) – R. E. Petraičiai, Highland, Ind.; a. a. Vlodo Matukaičio atminimui aukojo \$25 – Hamiltono lietuvių pensininkų klubas, \$20 – P. Z. Sakalai; a. a. Alberto Jankūno mirusio Lietuvoje, a. a. Prano Kažemko ir a. a. Onos Česnienės atminimui pagerbti po \$25 aukojo Hamiltono lietuvių pensininkų klubas.

Kanados lietuvių fondas dėkoja už aukas. KLF

HSK "KOVAS" vėl pradeda krepšinio sezoną. Spalio 18, penktadienį, 7 v.v. "Kovo" jaunieji krepšininkai žais prieš savo bendramištį iš Lietuvos. Žaidimas įvyks St. Mary's gimnazijoje, 200 Whitney Ave. W. Hamilton (netoli McCaster-un-to). Hamiltono komanda praėjusiais metais laimėjo Šiaurės Amerikos lietuvių savo amžiaus čempiono titulą. Dabar pamėgins savo jėgas prieš Šarūno Marčiulionio mokyklos rinktinę komandą. Po žaidimo bus priimamas Jaunimo centre. Visi kviečiami ateiti pasidžiaugti mūsų jaunimu. Norintys prisidėti prie šio vakaro pasisiekimo susisiekite su M. Gudinskiu.

HSK "Kovas"

PAGALBAI LIETUVOS VALKAMS, vietoj gėlių, a. a. Joanos Vizarienės atminimui aukojo: \$25 – E. V. Stabingiai; a. a. Lenio Žilyčio 5-rių metų mirties atminimui: \$20 – R. Pakalniškienė, \$10 – V. Šniuolienė; a. a. Onos Česnienės atminimui: \$25 – B. G. Grajauskai, \$20 – V. Bikinienė, G. B. Čižikai, A. G. Grajauskai, J. J. Kažemkai ir Irena, V. J. Narušiai, A. F. Povilauskai, \$10 – J. Astas, E. Mažulaitienė, A. S. Urbanavičiai, \$5 – G. Agurkienė, F. M. Gudinskai; a. a. Prano Kažemko atminimui: \$30 – R. V. Bartininkai, \$20 – E. P. Balytai, S. P. Kanopai, J. J. Kažemkai ir Irena, A. Petraitienė, A. F. Pietrantonio, J. V. Pilkauskai, M. A. Pusedėriai, \$15 – O. J. Deveikiai, \$10 – G. Agurkienė, J. Astas, Z. V. Bruzgys, A. Gedminienė, S. K. Karaškai, A. Lesčienė, A. Mačiulaitienė, E. Mažulaitienė, S. Matukaitienė, N. S. Senkai, F. Venskevičienė, \$5 – F. M. Gudinskai; A. L. Kuzmickų 50 metų vedybinių sukaktuvių progą: \$25 – S. Matulionis.

AUKOS SIUNTIMAMS SIŪS: \$200 – E. J. Bubičiai, O. B. Steponavičiai, \$50 – S. Vaitkus (St. Catharines), \$30 – T. J. Kareckai, \$20 – A. Mikšienė.

Išvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus (Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026

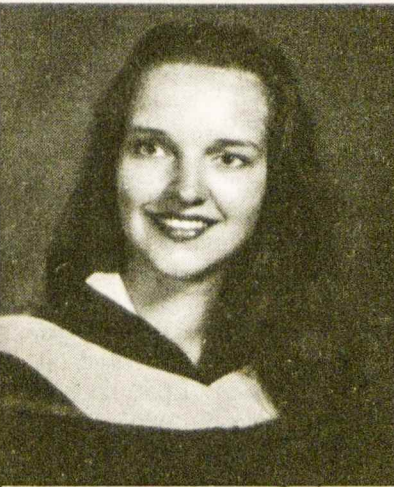
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

didelę metų našta sekino net tokį stiprų vyrą – pulkininką. O gimtoji žemė nenumaldomai traukė. Artėdamas prie šimtmečio, jau smarkiai ligotas, J. Andrašūnas 1994 m. liepos 2 d. su žmona Veronika grįžo į Lietuvą. Prie lėktuvo jį pagarbiai sutiko aukšti mūsų kariuomenės generalinio štabo karininkai.

Deja, gyvenimo dienos jau buvo suskaitytos. Silpnėjant sveikatai, rugpjūčio 6 d. monsinjoras K. Vasiliauskas J. Andrašūnui suteikė Ligonio sakramentą, o rugpjūčio 9 d., 13 val. 15 min., jis paliko mūsų žemę amžinai.

Lietuvos krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos kariuomenė labai pagarbiai organizavo laidotuves. Atvyko ministeris, kariuomenės vadas, "Geležinio vilko", SKAT'o, karinių jūrų pajėgų karininkai ir rinktiniai kariai. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse prie motinos ir kitų giminių.

Pik. J. Andrašūnas buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi su kardais, Gedimino V laipsniu, Pagalbos artimui II laipsnio, Šaulių žvaigždės ordinu, Savanorių kūrėjų ir kitais žymenimis. Jo kapą ženklina juodo granito antkapis su įrašais ir ažuoliniu Rūpintojėlio skulptūra. Istorinę medžiagą apie Lietuvos kariuomenės kūrėjo gyvenimą kaupia Kauno Karo muziejus.

AMELIJA MIKELĖNAITĖ, dr. Algio ir Violetos Mikelėnų dukrė, 1996 m. pavasarį baigė mokslus Western Ontario universitete Londone, Ont. tikslųjų mokslų bakalaurės laipsniu (honours). Amelija toliau mokosi New York Chiropractor kolegijoje Seneca Falls, NY. Tėveliai, sesutės – Ramona ir Teresė, brolis Justinas bei visi giminės sveikina Ameliją ir linki jai daug laimės ir sėkmės

Visiems aukotojams nuoširdiai dėkoja – PLV komitetas

Delhi-Tillsonburg, Ont.

RUGSĖJO 15 d. parapijos salėje turėjome gražiai suruoštą ir jaudinančią popietę – atsisveikinimo su Zosė ir Petru Augačiais, kurie išvyksta gyventi į Torontą. Z. ir P. Augačiai didelę savo gyvenimo dalį praleido mūsų apylinkėje. Čia ilgus metus darbavosi nuosavame tabako ūkyje, išaugino gražią šeimą. Vėliau atsiskė nelengvos žemdirbių dalios ir apsigyveno Delhi. Visus tuos ilgus metus jie darbavosi lietuviškoje veikloje, paliko mums gražų darbdarumą, meilės tėvynę, artimui ir savo parapijai pavyzdį.

Atsisveikinimo ir padėkos žodžius pasakė visų organizacijų atstovai. Buvo linkima jaukiai įsikurti ir laimingai gyventi naujoje vietoje. Prašyta nepamiršti mūsų, taip toli gyvenančių nuo didmiesčių. Kaip padėkos ir pagarbos išreiškimas Zosėi ir Petriui Augačiams buvo įteikta rožė, sugiedota "Ilgiausių metų!" Savo atsisveikinimo kalboje Z. ir P. Augačiai padėkojo visiems susirinkusiems, už suruošimą tokios gražios šventės, poniams už vaišes, už gražius linkėjimus, įteiktas gėles ir už gražią praleistą kartu ilgus metus. Pobūvis baigtas daina "Lietuva brangi".

Išsikirstėme širdyse linkėdami Augačiams geriausios kloties ir Dievo palaimas naujame jų gyvenimo tarpsnyje ir jausdami liūdesį, nes mūsų nedidelė bendruomenė ir vėl sumažėjo.

KLK MOTERŲ DR-JOS Delhi-Tillsonburg skyrė valdybos narių susirinkimas įvyko rugsėjo 19 d. pirmininkė B. Vytienės namuose. Oras buvo puikus, todėl galėjome pasidžiaugti aplinka, kuri priminė nedidelį botanikos sodą. Aptarėme ir numatėme darbus, kuriuos artimiausiu metu turime atlikti. Visuotinis narių susirinkimas numatomas sausio 23 d. Po to ruošime parapijos šventę ir kitus žiemos renginius. Susirinkimui pasiūlyta pasivaikščioti prie skardos, D.V.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Trisdešimtoji sukaktvinė JAV ir Kanados mokytojų savaitė įvyko "Dainavos" stovyklavietėje rugpjūčio 4-11 d.d. Programą suorganizavo JAV LB švietimo tarybos pirm. Regina Kučienė, šį darbą atliekanti jau daugelį metų. Kviesdama įvairių sričių paskaitininkus, ji neužmiršta ir specialistų iš Lietuvos. Jų eilėse šįkart buvo stovyklautojams jau pažįstami tautinių šokių specialistai Ligija Tautkuvienė ir jaunas muzikos mokytojas Alfonas Minčinas. Minčinas ir paskaitas skaitys Vilniaus pedagoginio universiteto prodekanas dr. Jonas Dautartas. Vakarinėms programoms vadovavo dalyvius su tautosaka supažindinus Lietuvos muzikos akademijos docentė Vilniuje ir JAV lietuviams jau žinoma "Ratilio" ansamblio vadovė Zita Kelmickaitė. Svečias iš Vilniaus dr. Jonas Dautartas mokytojų supažindino su Mažvydo "Katekizmu", pirmąja lietuviška knyga, gotiškosios raidėmis išleista 1547 m. Karaliaučiuje. Jos 450 metų sukaktis sekančiais metais bus plačiai minima Lietuvoje ir už jos ribų. Paskaitas apie rašytojus Alę Rūtą ir Birutę Pūkelevičiūtę skaitys Putnamo atvykusios seselė Margarita Bareikaitė, apie Antaną Vaičiulaitį ir Lazdynų Pelėdą – Čikagietė Stasė Petersonienė.

Stovykloje dalyvavo ir nuolatini lietuvių kalbos kultūrintojas paskaitomis bei vakaronėmis kun. Juozas Vaišnys, SJ, kuris taipgi yra ir tokių stovyklų kapelionas. Viršininkės pareigos šiemet teko Angelei Bailey, komendantės – Danai Mikužienėi, slaugės – medicinos seseriai Gražinai Vižienėi. Stovyklaujantys mokytojai turėjo progą pasveikinti pas juos atvykusį žymųjį išsivijios rašytoją Jurgį Jankų, švenčiantį amžiaus devyndiasdešimtmetį su jam būdingu jaunatvišku humoru. Kultūros tarybos pirm. Vytautas Kamantas švietimo tarybos pirm. Reginali Kučienėi Čikagos lietuvių fondo vardu įteikė dvių tūkstančių dolerių čekį, skirtą JAV lituanistinių mokyklų paramai.

Sidnio lietuvių moterų socialinės globos draugijos metiniame susirinkime rugpjūčio 18 d. veiklos pranešimą padarė valdybos pirm. Julija Lašaitienė ir Lietuvių sodybos Engadynėje patikėtinių seniūnė Tamara Vingilienė. Pastaroji pranešė, kad Lietuvių sodybos patikėtinėms NSW valdžios įstaigose yra įregistruotos penkios Sidnio lietuvių moterų socialinės globos draugijos narės. Sodyba yra pritaikyta pensininkų reikalams. Ją buvo norėta padidinti dviem naujais keturių butų pastatais. Tačiau šios minties buvo atsisakyta, kai architektas perspėjo, kad dabar tokie keturių mažų butų pastatai kainuotų apie pusę milijono dolerių. Draugija tiek pinigų nebetrui. Tad Lietuvių sodybos padidinimo buvo atsisakyta. Bus pasitenkinta tik pastatyti garažų Lietuvių sodybos gyventojų automobiliams. Išlaidas

Australija

Sidnio lietuvių moterų socialinės globos draugijos metiniame susirinkime rugpjūčio 18 d. veiklos pranešimą padarė valdybos pirm. Julija Lašaitienė ir Lietuvių sodybos Engadynėje patikėtinių seniūnė Tamara Vingilienė. Pastaroji pranešė, kad Lietuvių sodybos patikėtinėms NSW valdžios įstaigose yra įregistruotos penkios Sidnio lietuvių moterų socialinės globos draugijos narės. Sodyba yra pritaikyta pensininkų reikalams. Ją buvo norėta padidinti dviem naujais keturių butų pastatais. Tačiau šios minties buvo atsisakyta, kai architektas perspėjo, kad dabar tokie keturių mažų butų pastatai kainuotų apie pusę milijono dolerių. Draugija tiek pinigų nebetrui. Tad Lietuvių sodybos padidinimo buvo atsisakyta. Bus pasitenkinta tik pastatyti garažų Lietuvių sodybos gyventojų automobiliams. Išlaidas

Century 21

OFFORD REALTY LTD.

Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, versamus, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į

Angėlę Šalvaitę, B.A.,

pirkimo ir pardavimo atstovę.
J. mielai jums patarnaus.
Darbo tel. 705 429-2121 ar
705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavyuose namuose –

“TALKA” LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki3.00%	Asmeninės nuo.....13.00%
santaupas.....3.00%	neklm. turto 1 m.....6.125%
kasd. pal. taupymo sąsk.....2.50%	
INDELIAI:	
90 dienų indėlius.....3.50%	Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25,000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu
180 dienų indėlius.....3.50%	
1 m. term. indėlius.....4.00%	
2 m. term. indėlius.....5.00%	
3 m. term. indėlius.....5.50%	
4 m. term. indėlius.....5.75%	
5 m. term. indėlius.....6.25%	
RRSP ir RRIF (Variable).....3.00%	
1 m. ind.....4.00%	
2 m. ind.....5.00%	
3 m. ind.....5.50%	
4 m. ind.....5.75%	
5 m. ind.....6.25%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

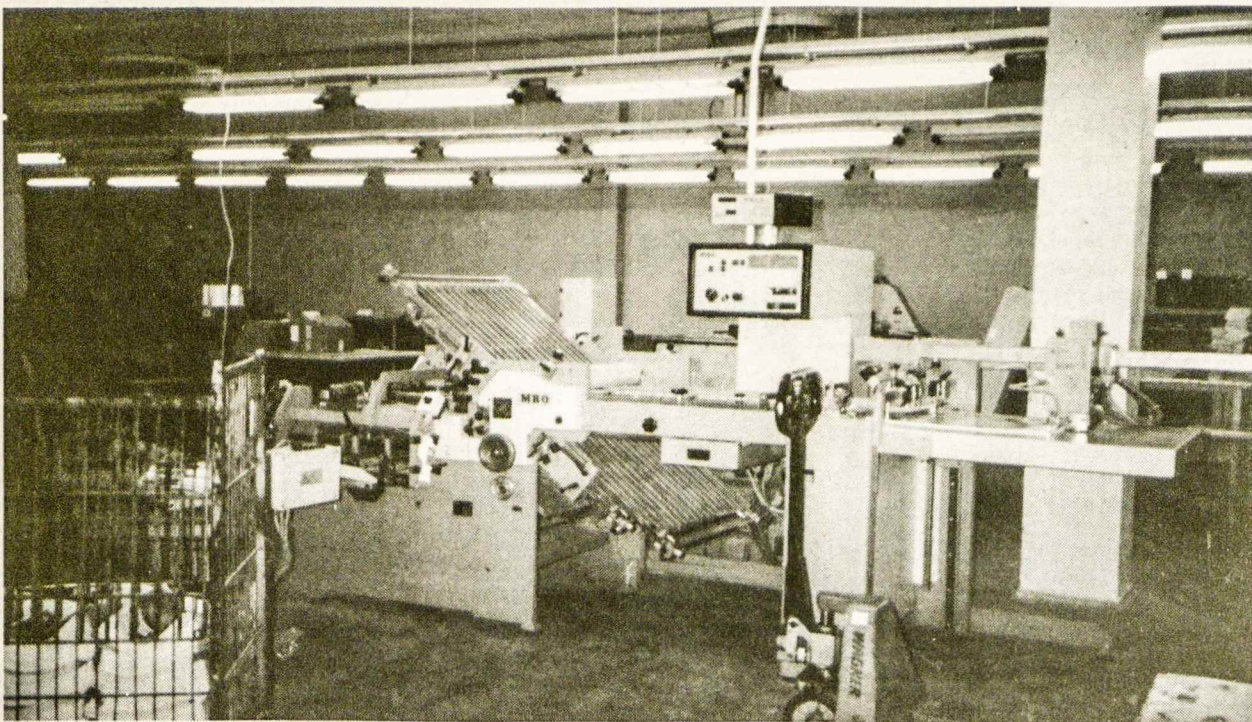
"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Lougheed's Limited

šeima ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaučia kitus"

Sudbury Ontario

ADOMO JAKŠTO spaustuovės viduje Kaišiadoryse, kur spausdinamos geros kokybės knygos ir žurnalai

Čikagos lietuvių vaizdai ir vargai

EDVARDAS ŠULAITIS

Praėjus vasarai savo duris vėl atvėrė liuanistinės mokyklos Čikagoje ir Lemonte. Mokslo metų pradžia ir registracija įvyko rugsėjo 7 d. Čikagos liuanistinė mokykla, kurioje yra vaikų darželis ir 10 skyrių, veikia Jaunimo centro patalpose. Jaunieji mokiniai su tėvais ta proga dalyvavo Mišiose Tėvų jėzuitų koplyčioje ir oficialiame mokslo metų atidaryme.

Tai patį šeštadienį panašus vaizdas buvo ir Lemonte, kur yra įsikūrusi Maironio vardo lit. mokykla. Čia irgi veikia vaikų darželis bei 10 skyrių, o taip pat lietuviškai besimokančiųjų klasės vaikams ir suaugusiems. Šios mokyklos direktorė yra Eglė Novak, kuri kviečia įsijungti į šią mokyklą lietuvių vaikus.

Šiose mokyklose mokinių skaičius šiemet padidėjo, nes vis prisideda jaunimas iš naujai į šį kraštą atvažiuosius ar atvažiuojančiųjų tautiečių šeimų.

Rugsėjo 7 d. savo naujus mokslo metus pradėjo ir Jaunimo centre įsikūrusi Pedagoginis liuanistikos institutas. Jį lanko aukštesniųjų lit. mokyklų abiturientai arba tie jaunuoliai, kurie išlaiko atitinkamus egzaminus. Institute taip pat yra ir neakivaizdinis skyrius, į kurį gali įstoti bet kur gyvenantis jaunimas.

Švč. M. Marijos gimimo šventovėje Marquette Parko apylinkėje rugsėjo 7 d. rytą buvo pradėti Šiluvos atlaidai, kurie truko visą savaitę. Vadovavo iš Lietuvos atvykęs kun. Arvydas Liepa. Šis marijonų kunigas panašioms atlaidams vadovavo ir 1993 metais. Tautiečiai jį labai pamilo, o daug kas net prašė, kad ir vėl būtų pakviestas.

Kun. Liepa, MIC, yra dar jaunas vyras, kunigų įšventintas 1991 m. ir dabar eina vikaro pareigas Marijampolės protektoroje, o nuo 1994 m. pabaigos yra paskirtas ir Skardupių parapijos pastorius. Šiluvos atlaidai su didele procesija buvo užbaigti rugsėjo 15 d. popietėje.

Čikagoje yra apsigyvenę ar tebevieši nemaža gydytojų iš Lietuvos, tačiau jų dauguma nedirba savo profesijose, nes čia reikalaujama sunkių egzaminų ir ilgalaikės praktikos ligoninėse. Tačiau dr. Nijolėi Stankevičiūtei, kuri yra baigusi Vilniaus un-to medicinos mokyklą ir joje dirbo profesoriaus asistente, pavyko tai pasiekti.

Ji į JAV atvyko 1990 m. ir čia dirbo tyrimų specialiste Ilinojaus un-te. Trejus metus praleidusi rezidente "Lutheran General" ligoninėje Park Ridge priemiestyje, ji dar gilino studijas Ilinojaus un-te.

Neseniai jį pradėjo dirbti Čikagos Marquette Parko apylinkėje esančioje lietuvių įsteigtoje Šv. Kryžiaus ligoninėje, kurios personalo dauguma jau yra nelietuviai. Todėl smagu, kad čia vėl pradeda darbuotis lietuvių gydytoja, su kuria senesnieji mūsų tautiečiai, kurie šioje apylinkėje tebegyvena, galės susikalbėti lietuvių kalba. Su ja galės bendrauti savo tėvų kalba ir gausus būrys šioje apylinkėje įsikūrusiųjų naujai į šį kraštą atvykusiųjų tautiečių.

Tautos šventės minėjimas rugsėjo 8 d. surengė Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventovėje, Šaulių namuose Brighton Parke ir Cicero mieste. Minėjimą Cicero mieste surengė LB Cicero apyl. valdyba ir ALTOs skyrius. Tos dienos ryta buvo atnašautas Mišios Šv. Antano parapijos šventovėje, o po to persikelta į parapijos salę.

Pamaldas laikė ir pamokslą pasakė kun. Viktoras Rimšelis, MIC, kuris nušvietė Marijos reikšmę Lietuvos ir lietuvių gyvenime, nes Tautos šventė stumpa ir su Švč. Mergelės Marijos gimimo švente. Pamokslininkas sakė: "Pagal statistikas mūsų tėvynėje vyksta tautos naikinimas – genocidas, kas antras kūdikis dar negimęs nužudomas. Tai vieši abortai, o kas vyksta slapta – galime tik spėlioti. Pagal skaičius, kas antras vaikas nėra pakrikštytas". Parapijos salėn susirinkus daugiau kaip 150 tautiečių pagrindinę paskaitą skaitė visuomenės veikėjas, spaudos bendradarbis, "Tėvynės" laikraščio (jis šiemet mini 100 m. sukaktį) redaktorius Vytautas Kasniūnas.

Iš Beverly Shores atvykęs kalbėtojas neilgoje, bet jausmingai perduotoje kalboje, išryškino šios šventės reikšmę ne vien tik istorinėmis datomis ir vardais. "Vartyti ir pervartyti istorijos lapai mums vaizdžiai rodo, kad Tu, Lietuva, dvasios milžinų žemė, kad Tavo sūnūs ir dukros – herojų proselnių, senelių, tavų herojų vaikai. Tavo vardas žemėje granite įrašytas, ir upėse, ežeruose, Baltijos jūroje, laukuose, miškuose," – lyriškai kalbėjo paskaitininkas. Jisai suminėjo ir kai kuriuos liūdus vaizdus mūsų tėvynėje šiuo metu, tačiau paskaitą baigė viltingai: "Tegul mūsų himno žodžiai, širdin jaugė, būna mums tautinės gyvasties žodžiai, žodžiai Lietuvos dvasios milžinų ir herojų – tik Dieve, mums padėk juose ir jais gyventi!"

Graži buvo meninė dalis, kurią atliko prieš metus į šį kraštą atvykusi muzikos mokytoja iš Lietuvos Dalia Gedvilienė, kuri jau spėjo įsijungti į Čikagos lit. mokyklos muzikos mokytojų eilės. Ji čia grojo ir dainavo kartu su savo atžalomis – 6 metų amžiaus Karoliu ir dešimtamete dukra Agne. Jie čia kartu ir atskirai sudainavo 8 kūrinus. Programą baigė Lietuvos jaunimo giesmė "Geras Kristau".

Šventovėje gražiai giedojo Marius Prapuolenio vadovaujamas choras. Sumaniai programai vadovavo Aldona Zailskaitė. Programą salėje pradėjo ALTOs skyriaus Cicero pirm. Stasys Dubauskas, o ją užbaigė padėkomis – LB Cicero apyl. valdybos pirm. Raimundas Rimkus. Vėliaus įnešė Cicero jūros šaulių "Kliaipėda" kuopos nariai, o invokaciją sukalbėjo kun. Viktoras Rimšelis, MIC.

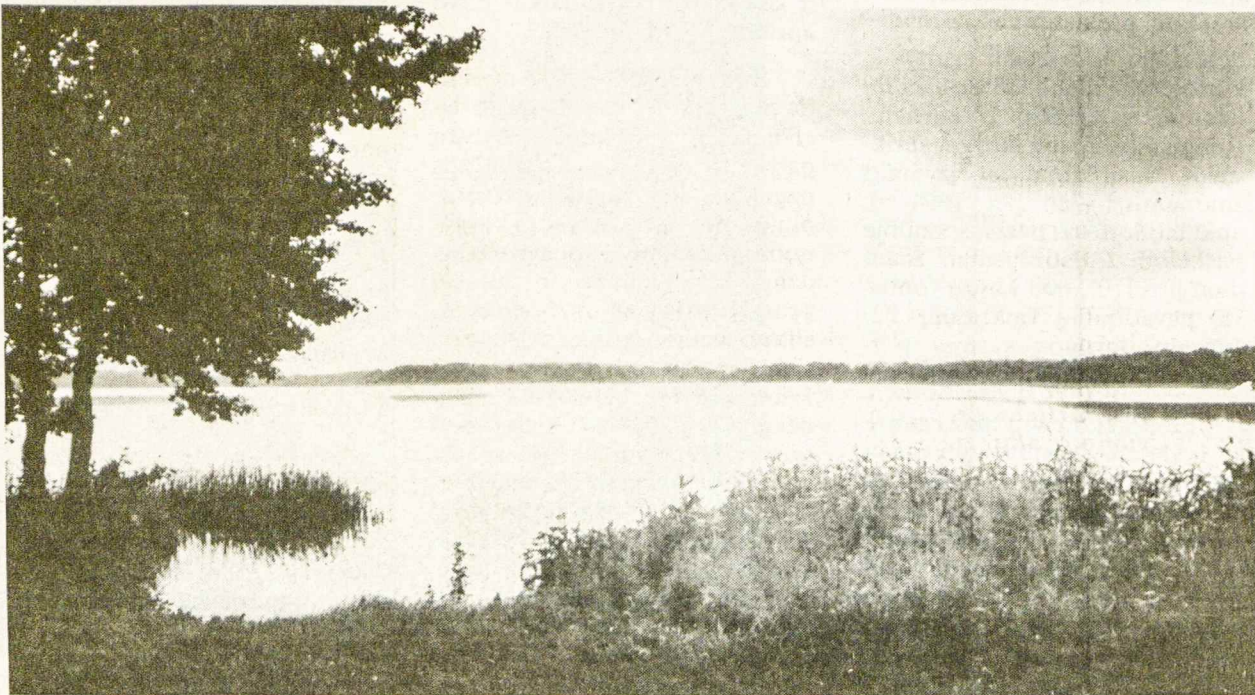
Lietuviškų renginių, prasi-dėjus rudens sezonui, Čikagoje ir jos apylinkėse netrūksta. Beje, "brangiausias" iš pirmųjų tokių renginių buvo "Artimo meilės" pokylis rugsėjo 7 d. Meno instituto patalpose, kurį surengė "Lithuanian Mercy Lift" organizacija, besirūpinanti medicinine pagalba Lietuvai. Čia bilietai buvo 150 dol. asmeniui, tačiau dalyvių buvo nemaža.

Neeilinis renginys buvo 43-sis "Santaros - Šviesos" suvažiavimas rugsėjo 5-8 d.d. Lemonte. Keturias dienas trukusiam suvažiavime buvo įvairių paskaitų ir svarstybų. Bene įdomiausios buvo diskusijos tema "Lietuva ir išeivija: tarpusavio įspūdžiai". Čia, vadovaujant Zenonui Rekašui, savo mintis išsakė Horstas Žibas, Giedra Subačienė (neseniai atvykusi iš Lietuvos) ir Edvardas Tuskenis. Jie čia pateikė įdomių diskusinių minčių, dėl kurių pasisakė ir susirinkusieji.

Visuomenininkas ir žurnalistas VYTAUTAS KASNIŪNAS kalba Tautos šventės minėjime rugsėjo 8 d. Cicero mieste

Nuotr. E. Šulaičio

Mačiuliškių tvenkinys netoli Marijampolės

Gulbė – Lietuvos vandenų karalienė

Nuotr. D. Meliūno

Kai Maironis mums galvas glostė

1996 m. rugpjūčio 9-11 dienomis tarp gražių pušynų ir ežerų glūdintis Žemaitijos miestelis Tytuvėnai minėjo 700 metų sukaktį. Čia pateikiama tytuvėniškio pensininko VYTAUTO KALASAUSKO atsiminimų ištrauka

Vieną sekmadienį, išėjęs po pamaldų iš šventovės, pamačiau po miestelį vaikščiojančias tautiniais drabužiais apsirengusias merginas su papuoštomis aukų dėžutėmis. Jos platino knygelę pilku viršeliu – "Maironis. Ką daryti?" Jos kaina nebuvo nustatyta, kas norėjo ją gauti, mėtė į dėžutę tiek pinigų, kiek galėjo. Kai kam tą knygelę jos duodavo nemokamai. Gavau ir aš. Kažkas apie politiką. Tada mokiausi antrajame skyriuje, dar nepakankamai laisvai skaičiau, ir ji man pasirodė neįdomi, bet parnešiau namo.

Užaugęs skaičiau knygoje, kad Maironis dažnai lankydavosi Tytuvėnų dvare pas dvarininkus Romerius. Bet, net pyktis ima, kad tie autoriai nežino, jog poetas daug dažniau trumpam atvažiuodavo pas Tytuvėnų kleboną kanauninką Jančewskį. Matyt, jis atkakdavo į Tytuvėnus ieškodamas ramybės, norėdamas atsipalaiduoti nuo aktyvaus gyvenimo įtampos, Kauno miesto triukšmo. Su

klebonu Jančewskiui jiedu buvo geri draugai. Be to, ir Maironio tėviškė nuo Tytuvėnų kone ranka pasiekiamą.

O buvo taip. Ką tik buvo pasibaigę mokslo metai. Buvau būti apie 1927 metus. Tada vaikai, atšilus orams ir per visą vasarą, bėgiodavo basi. Jeigu pamatydavome paprastą dieną kokį nors vaiką, vaikstantį apsiavusį, kad ir su "sandaliukais", žinodavome, kad tai kokių nors ponų arba vasarotojų vaikas, ne mūsų "chebros".

Vyko "aršus mūšis" tarp "indėnų apatčių" ir "huronų" tankiamis miške... Geriausia amunicija buvo eglių skujos. Kautynių metu jos skriejo iš abiejų kovojančių pusių, kaip uodų spiečiai. Kovos triukšmas, iečių ir "tamahaukų" mojavimus...! Kovotojai ėmė dusti, pavargo, kovos tempas sulėtėjo...

Tada mes, išbėgę miško aikštelėn, susėdome ratu. Vidury buvo sukurtas lauželis, stropiai

Naujieji ūkininkai

(Atkelta iš 3-čio psl.)

lengvai šoko! Abu tėvukai buvo geri šokėjai, ir mes tuomet smagiai šokdami praleidom gal valandą laiko, po to išvažiuom besikvatodami. Taigi tuo prisiminimu ir jums siūlau pašokti, kad būtų linksniau.

Liepos 14 buvau Perlojoje – Škaplierinės atlaidai (kaip iš seno būdavo). Buvo atvažiuos Kašiadorių vyskupas Matulaitis, daug kunigų, jų tarpe ir kun. Kelmelis, buvęs Perlojos klebonas, dabar kapelionas Vasario 16 gimnazijoje Vokietijoje. Mačiau ir buvusį savo auklėtinį, klieriką, jau baigusį seminarijos pirmą kursą. Susitikau ir jūsų tėviškės kaimynę Marytę, kuri perdavė jums glėbį linkėjimų, geros sveikatos, ilgo amžiaus ir viso ko labiausiai reikia.

Apie žemės atgavimą jūsų sesers sūnus taip sakė: Jos ir Vyto žemė beveik visa užsodinta mišku, dirbamos visai mažai, tai užtenka ir arkluioką ją apdirbti. Jie artimi kaimynai, tai kartais pasikalba atitrukę nuo darbų su jūsų sesulės marčia, kai ji ateina. Sako gerai tvarkosi Vilniuje brolis iš Uzbekijos su šeima pagaliau užpelnai sugrįžęs ir jau įsikūręs savo butelyje. Tik jis nuo bukusios tarnybos prie lėktuvų beveik nustojęs klausos, bet ir su tuo turi apsiprasti. Gavo dar jam tinkamą darbą. Visi gyvena netoli

vilniškės sesers, kol pavyko į savo persikelti šią vasarą, visiems padedant.

O šiaip tai nieko ypatingo kaime nėra. Ten belikę tik seni žmonės. Labai jau mažai belikę senųjų gyventojų. Bet ir senimo jau nedaug. Didesniuose kaimuose dar daugiau išlikę. Buvusių kolūkių centrai dar turi nemažai žmonių. Aš, kai pažįčiau ir Perlojos žmones, tai tik džiaugsmas ima, kad tiek daug jaunų šeimų gyvena. Bet tuo rūpinosi buvusieji ūkio vadovai – pristatė daug namų, kad žmonės turėtų kur gyventi. Tai taip yra Perlojoje. Dėl menkos miesto ponų politikos kaime liko jauni žmonės be darbo. Anksčiau visi turėjo darbą. Bedarbiai pradėjo girtauti (nors jau ir buvo įpratę iš anksčiau). Tai baisu. Pagyvenę žmonės atsispyrė šitai bjaurybei – alkoholiui, o jaunimas palūžo. Žinoma, yra šeimų, kurios negeria, bet geriantys sugadina viską. Atrodo, reikėtų kaimui pačiam tvarkytis, nelaukiant iš miesto nurodymų, bet jaunimas dar neįpratęs.

Visų žvilgsniai buvo nukreipti į Atlantą – olimpiadą. Buvo džiaugsmo akimirkų ir nusivylimų. O jau karštis tenai... Bet tai jau istorija – sakė Sabonis Vilniuje sportininkų sutikime.

Zina

Nuotr. D. Meliūno

Bandymai sukurti tarptautinę kalbą

Pasaulyje – 3000 kalbų. Išstisus tris šimtmečius bandyta sukurti vieną, visiems prieinamą tarptautinę kalbą. Tokių projektų yra buvę apie 900

STASYS GAIDAMAVIČIUS, Vilnius

Kalba yra pagrindinė žmonių bendravimo bei minčių reiškinio priemonė. Kartu su mąstymu ji išskiria žmogų iš kitų būtybių. Mokėdami kalbėti, mes galime pasidalyti mintimis vieni su kitais, perduoti informaciją, išsakyti savo norus, prašymus, jausmus ir visa kita. Išivaizduokime, kad mums kažkokiu būdu atimama galimybė susikalbėti, pavyzdžiui, šalyje, kurios kalbos mes nemokame, likome be vertėjo. Tokiu atveju gal bandytume susikalbėti mimika ir gestais. Bet ir mimika bei gestai ne visur vienodai suprantami. Bulgarijoje, priešingai negu įprasta, galvos linktelėjimas reiškia "ne", o galvos sukiojimas į šonus reiškia "taip".

Šiais laikais, ypač smarkiai išsiplėtus tarptautiniams ryšiams, kalbų mokėjimas įgauna vis didesnę prasmę ir reikšmę. Išvada – reikia mokytis kalbų. Bet kalbų pasaulyje priskaičiuojama apie tris tūkstančius. Išmokyti nors kelias kalbas praktiškai yra sunku, ir tai padaryti gali nedaugelis iš mūsų.

Daugiau kaip tris šimtmečius žymiausi pasaulio žmonės mėgino sukurti bendrą visiems žmonėms tarptautinę kalbą. Iki šiol pasaulyje buvo sukurta apie 900 tarptautinės kalbos projektų. Kartais klausama – kodėl nepriėmus kokios nors kalbos kaip tarptautinės? Visi ją išmoks – problema išsprendta. Atsižvelgiant į tai, kokią kalbą kaip gimtąją pasaulyje daugiausia žmonių vartoja, išiečių, kad kaip tarptautinę kalbą reikėtų priimti kinų, nes šią kalbą vartoja kaip gimtąją per milijardą Žemės gyventojų.

Ar ne praktiškiau būtų Azijoje visiems privaloma paskelbti kinų kalbą, Europoje ir Šiaurės Amerikoje – anglų, o Pietų Amerikoje – ispanų? Kinų kalbos tikrai nepriims japonai, prieš anglų kalbą specialiais įstatymais kovoja prancūzai, kol kas, atrodo, tik patriotiniais šūkiais nuo jos ginasi vokiečiai.

Europos tautos, bent formaliai, priešinasi anglų kalbos viešpatavimui, todėl Europos sąjunga pripažįsta visų joje dalyvaujančių šalių kalbų lygybę.

Buvusioje Sovietų Sąjungoje visomis priemonėmis bei būdais buvo propaguojama rusų kalba. Buvo prieita iki to, kad net vidurinėse mokyklose rusų kalbos mokytojams buvo mokamos didesnės algos, negu kitų dalykų mokytojams.

Tad kokią išiečių pasirinkti tokioje situacijoje? Kaip jau buvo anksčiau minėta, pasaulyje buvo daugybė bandymų sukurti tarptautinę kalbą. Pirmieji bandymai ir ieškojimai vyko dviem kryptim. Vieni bandė tobulinti lotynų kalbą, supaprastindami jos gramatiką. Kiti bandė sukurti visai naują kalbą, nepanašią nei į vieną iš esančių. Tarptautinės kalbos idėja kėlė arba patys bandė sukurti tokie įžymūs žmonės, kaip R. Dekartas, G. Leibnicias, J. Komenskis, T. Moras, I. Niutonas ir kiti.

basakojų šutvė, dar keletą dienų lakstydavome toje pačioje vietoje, maždaug tuo pačiu metu, bet Maironio nesulaukėme... O kitą kartą jau nepataikėme tuo laiku, kada jis eidavo pasivaikščioti.

Manau, kad didingas Tytuvėnų miškas įkvėpė poetą parašyti šį posmą (o gal ir visą eilėraštį – "Miškas ir lietuvis"):

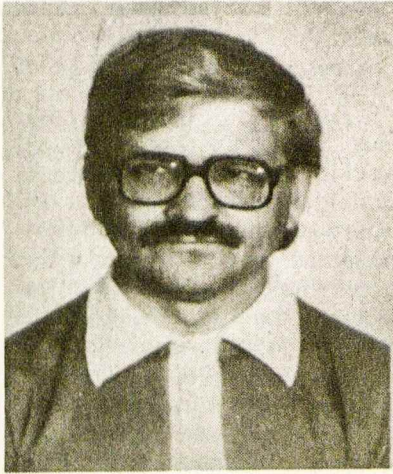
*Miškas užia, verkia, gaužia,
Vėjas žalią medį laužo,
Nuliūdintas širdį spaudžia,
Lyg kad replėmis ją gniaužo.*

Kad Maironis būtų kada nors laikęs Mišias Tytuvėnų miške, kuris stovėjo atokiau, kai pamatė, kad kunigas dalija saldinius, išdrįso pribėgti arčiau...

Ar esate matę nuotraukose, portretuose besišypsantį Maironį? Aišku, ne! Ten jo veidas visados rimtas, net niūrokas, rūstokas. O tada didysis dainius mums šypojoji tokia nepaprastai malonia, švelnia šypsena. Tos jo kunigiškos šypsenos aš niekada nepamiršiu...

Tada Maironio plaukai jau buvo žili, nukirpti ežiuku.

Palikęs mus, Maironis nuėjo toliau taku palei miško pakraštį. Jis mėgdavo vaikščioti tuo miško taku, kai atvažiuodavo į Tytuvėnus. Dabar jį reikėtų pavadinti Maironio taku. Tikėdamiesi gauti saldinių, mes,

Esperanto kalbos vadovėlio "Lietuviški-esperantiški pasikalbėjimai" autorius STASYS GAIDAMAVIČIUS Vilniuje

Kai kurie dirbtinių kalbų projektai buvo tiesiog absurdiški, bet buvo ir tokių, kurios buvo daugiau ar mažiau vartojamos. Paminėtinos tokios, kaip solresolis, latino sine fleksikone (lotynų kalba be galūnių), ido, idiom neutral, novial, okcidental, interlingua, volapiukas.

1817 m. prancūzas J. F. Siudras (Jean François Sudra) pasiūlė tarptautinės kalbos projektą, pavadintą "solresoliu". Ji buvo sukurta panaudojant septynių muzikines gaidas – do, re, mi, fa, sol, la, si. Kombinuojant šiomis gaidomis buvo sudaryti 49 dviskiemeniai, žodžiai, 336 – triskiemeniai, 2268 – keturskiemeniai, 9072 – penkiaskiemeniai žodžiai. Štai keli šios kalbos pavyzdžiai: si – taip, redo – namo, doresol – mėnuo, dore milasi – aš myliu, sirlasi – konstitucija. Buvo išleisti du šios kalbos vadovėliai su žodynais, gramatika. Paskutinė knyga, skirta šiai kalbai, pasirodė 1903 m.

1903 m. buvo dar kartą pabandyta supaprastinti lotynų kalbą – italas G. Peanas (Giuseppe Pean) paskelbė projektą "Latino sine fleksikone" (lotynų kalba be galūnių), kurios kiek pakeista forma 1909 m. buvo pavadinta "interlingua". Šia kalba buvo leidžiama pora žurnālų. Ji buvo vartojama matematikoje, astronomijoje, lingvistikoje. Mirus šios kalbos autoriui, sunyko ir pati kalba.

"Okcidental" projektą pasiūlė vokiečių kilmės estas Edgar von Valis (Edgar von Wahl). Jis savo sukurta kalbą ėmė propaguoti 1922 m. "Okcidental" daugelyje kalbų reiškia "vakarus", todėl jau pats kalbos pavadinimas sako, kad projektas remiasi Vakarų Europos kalbomis. Po autoriaus mirties, nuo 1949 m., okcidentalio kalba vadinama "interlingua". Šiuo metu šios kalbos propaguotojų dar yra Šveicarijoje.

1879 m. buvo paskelbtas "volapiukas". Kadangi tai buvo pirmas kiek sėkmingesnis bandymas, įrodęs, kad dirbtinės kalbos gali funkcionuoti, todėl apie šią kalbą – išsamiau.

"Volapiuką" sukūrė vokietis Johan Martin Schleyer. Žodžius savo sukurta kalbai ėmė daugiausia iš anglų kalbos, šiek tiek – iš vokiečių, lotynų, prancūzų ir priderino prie savo sugalvotos gramatikos. Pats "volapiuko" autorius mokėjo apie 40 kalbų.

Po "volapiuko" pasirodymo susikūrė volapiukininkų draugijos, o jau 1884 m. įvyko pirmasis kongresas. Buvo leidžiami žurnalai, laikraščiai. Antrasis volapiukininkų kongresas įsteigė akademią, kurios pirmininku tapo J. M. Schleyer'is. Tuo metu volapiukininkų sąjūdis pasiekė savo viršūnę – buvo leidžiamos knygos ir brošiūros, veikė nemažai klubų. Vėliau "volapiukas" ėmė žlugti dėl kelių priežasčių. Viena jų – per didelis kalbos dirbtinumas. "Volapiuko" kalbos paprastumą niekais pavertė sudėtingas ir sunkiai įsimenamas žodynas. Kita priežastis – vienybės stoka, dėl kurios kalbas pats kalbos autorius. J. M. Schleyer'is neleido kalbai laisvai plėtotis, buvo linkę viską spręsti pats, o tai kėlė nesutarimus. Šios kalbos žlugimą pagreitino ir naujos, tobulesnės esperanto kalbos sukūrimas. (Apie ją – kitame straipsnyje).

Retų atodangų šiupinys (9)

Lietuva caro ministerio sūnaus atsiminimuose

(Tęsinys. Pradžią pažymėta 8 nr.)

VYTAUTAS A. JONYNAS

Antroji atodanga Arkadijaus Stolypino knygoje yra jo prieikštas Solženyčnui, esą jis praleidęs negirdom kai kuriuos itin reikšmingus dalykus, aptarinėdamas jo tėvo reformas. Esą nepaminėjo imperijos decentralizacijos, kuri buvo pagrindinis dalykas jo užmojyje. Sostinės pareigūnai turį būt pakeičiami vietiniais, žmonių išrinktais pareigūnais, turinčiais plačius išsilavinimus. Daugelis teritorijų (pirmoji vietoj Lenkija) turi būti atskirtos nuo centro (visiška Lenkijos nepriklausomybė numatyta 1920 m.). Šis dokumentas nebesurandamas valstybiniuose Maskvos bei Leningrado archyvuose. Imperijos grovėlių interesas buvęs jį sunaikint. „Aš žinau iš patikimų šaltinių, kad jo būta“.

Grįžtant prie užuominų apie Lietuvą, jos buiti, tenka pažymėti, kad jos beveik išimtinai susijusios su Kalnaberže. Nors ir kuklios, tos užuominos leidžia skaitytojui pajusti dvarponių gyvenimo „mistiką“, rasit neblogiau už Pečkaukaitę.

Nuo seno mano kartos sąmonėje yra įsirežęs įvaizdis, kad mūsų didikų ar bajorijos palikuonys buvo išimtinai švais-tūnai, kiuraklyniai, linke į visokį aplaidumą. Arkadijus Stolypinas paneigia tą stereotipą. Jo teigimu, abu jo tėvai įnikdavę kasmet į visokiausius remonto, perstatymo, pertvarkymo, panaikinimo atskirų įėjimų, darbų. Tą mūrininkystę jie vadindavę „dovanomis Kalnaberžei“. Net ir tapusi našle autorias motina palaikiusi tą tradiciją. 1914 m. ji buvo užsakiusi tašytų akmenų monumentali-nius vartus parkui. Tie vartai likę neužbaigti. „Mes išvysim juos stypsančius tarsi numirėlių, kai grįšim (tuščiom kišenėm ir

kaip vos vos toleruojami emigrantai) 1921 metais“.

Yra pora eilučių apie anų dienų Kauną. „Po gyvenimo sostinėje blizgesio, atsidūrimas Kaune buvo mano motinai nuobodulio metas. Tai uždaras pasaulėlis (Kaunas yra įgulos miestas), kuriame teisėtvarkos pareigūnai ir karininkai sudaro elitą. Vakaronės pas vienus ar kitus buvo mirtinai nuobodžios, panašiai kaip nelabai įdomios buvo vaikštytynės ilgu ir niūriu Nikalojaus prospektu – pagrindine miesto arterija“.

Kur kas entuziastiškiau atsiliepiama apie Gardiną, kur Petras Stolypinas buvo paskirtas gubernatorium: „Gardinas žavingas, nedidelis miestas, pilnas vietinės bajorijos palivarkų. Gubernatoriaus rezidencija yra senuose Lenkijos karalių rūmuose, puošniame XVIII š. pastate, statytame Stanislovo Lesčinskio. Koks skirtumas palyginus su pastatu Kaune – grynai miestietiškas. Mano motinai vėl nušvito pilnas žeresio gyvenimas elegantiškoje lenkų draugystėje.“

Priešais mūsų rūmus – mažas karališko dvaro teatrėlis. Kai svetimšaliai aktoriai keliauja į Petrapilį, stabtelė Gardine spektakliui. Tada mano mama ruošia arbatėles savo ložėje. Arbata nešama iš rezidencijos pastato: tarnai, apmęti šventadieniškom livrėrom, keliauja skersai aikštę nešini padėklais, visai kaip gerojo karaliaus Stanislovo laikais... Visa tai per daug šaunu, ir tie malonumai truks vos vienerius metus“.

Vienuolikiamečiui Arkadijui gražiausios dienos 1914 metais buvo Kalnaberžėje. Niekad vasara nebuvisi tokia graži. Tada Kalnaberžėn buvo sugužęję jo pusbroliai ir kiti giminės.

„Tos maudynės ramiais vasaros pavakariais atrodė tarsi laikas būtų sustojęs ir mus būtų

Dail. REGINA ŽIŪRAITINĖ Kanados kalnuose – takas į Yoho Pass, B.C.

tyliai stebėję senosios Lietuvos pagoniškieji dievai, giliai įsirežė mano atmintyje“.

„Smagios vakarienės... žydų orkestrėlis... Man vienuolika metų, bet mane varo šokti pirmą kartą gyvenime su kaimyninio dvaro mergiotėm. Aš iš pradžių spyriuojuos, ir mano motina žada ramiu, bet tvirtu balsu mane „prilupti“. Tada aš pasileidžiu šokti ir lyg ir apsisuka galva; niekas nepajėgia manęs sustabdyti. Mūsų sodiečiai, apstoję apšviestus langus, šypsoi ir rodo man drąsinančius ženklus.“

Už kelių dienų – perkūnas iš giedro dangaus: mobilizacija! Mes skubiai išvykstam Petrapilin.“

Taip prasideda pirmosios Arkadijaus klajonės ir pirmieji tėvynės ilgesiai:

„Mano motinos dviejų brolių žemės yra Nižni Novgorodo srityje – per kokį 20 km vienos nuo kitų“.

„Išlipę iš traukinio, aš ir dėdė važiuojam keturiasdešimt

su viršum kilometrų. Po mažytės Lietuvėlės man prieš akis – Rusijos platybės. Jausmas – tarytum palikęs Tourainę būčiau atsidūręs Kanadoje. Pravažiuodamas pastebiu, kad sodiečių trobos erdvesnės ir geriau su- ręstos negu mano gimtinė. Kai kurios – su gonkom, meniškai išdrožinėtom. Bet mažai žalumos ir nėra kryžių su Kristaus figūrom kone žmogaus dydžio prie kiekvienos sodybos, kaip pas mus Lietuvoje. Tie kaimai atrodė man tarsi sugužę, kone priešiškai...“

Dėdės namai plyti didžiulėje biržėje tarp milžiniškų miškų. Jokio parko, vien keletas išsi-mėčiusių medžių. Nėra upės ar ežerėlio nusimauyti... Mane taip pat stebino, kad mano pus-broliai Alia ir Dima, mano dėdės Mimos sūnūs, neturi jokio žaidimų draugo dvaro kumečių tarpe. Du mano amžiaus berniukai, kuriuos aš kartais sutinku ir kurių vienas yra ūkvedžio sūnus, visai nepanašūs į mano draugus lietuviukus. Jie atrodė nuolatos paręngtyje nuo kažko gintis, atsakinėja viensiemi-niais žodžiais ir dėbso arogantiškai į mane. Taip per visą vieš-nagė aš neturėjau jokio kontakto su rusų liaudimi“.

„1915 metų pavasarį nebuvo jokios kalbos apie grįžimą Kalnaberžėn, nes vokiečiai pradėjo puolimą... Mano motina išgabendino iš Kalnaberžės į Petrapilį gražiausius baldus ir paveikslus. Persistengė, savo nelaimėi, nes grįždami 1921 m. Kalnaberžėn būtume suradę bent dalį tų daiktų – jie nebūtų atitekę bolševikams.“

Toliau aprašomi revoliucijos bei politinio karo įvykiai, (Nukelta į 7-tą psl.)

“Namai ant traškančio ledo”

Lietuvos poeto ROBERTO KETURAKIO knyga, kurioje autorius rašo ir apie išeiviją, ir apie Ameriką, bet kai kur nuklysta

ALÈ RŪTA, Los Angeles

“Namai ant traškančio ledo” – ar mūsų? Klausiu save skaitydama, nes dedikacijoje poetas įrašė: “Tegu ši knyga tampa liepteliu tarp mūsų likimų”. Gražus įrašas. Mes ieškome lieptų ir lieptelių, kuriais parbėgtume namo. Jiems nereikia bėgti niekur iš nepriklausoma tapusios tėviškės; tai tik mes, išgintieji, baidių aplinkybių išvairyti, laukiami, kad broliai atidarytų vartelius, kad iš Sibiro, iš visų amerikų dvasiškai ir fiziškai grįžtų vėl būtume viena tauta ir valstybė.

Įdomi, didžiai dvasinga yra naujoji poeto Keturakio knyga. Tai impresionistinio mąstymo ir stiliaus knyga, kurios didžioji dalis (“Užrašai”) – autoriaus kelionės į Bostoną 1994 m. pava-sarį įspūdžiai, beišskant poeto Stasio Santvaro charakterio ir jo kūrybinių pėdsakų. Kitoje knygos dalyje (“Būsenos”) – vi-sa cilė trumpų straipsnių, prisotin-tų autoriaus giluminių mąsty-mų.

Roberto Keturakio ir proza supoetinta, bet ryški ir aiški, nes liečia tikrus, gyvus gyvenimo reiškinius ir juos perduoda skaitytojui su nuoširdumu. Ryškus autoriaus intelektualas, bet jis rašo su tokia pagarba ir meile žmo-gui, kad, manau, kiekvienam su-prantamas ir įtaigus.

Šviesiai, palankiai aprašyda-mas poeto našlę Alę Santvarie-nę ir jos globoję atrastus kul-tūrinis-kūrybinius poeto Stasio Santvaro (1902-1991) turtus, autorius Keturakis mėgina api-būdinti ir Amerikos gyvenimą ir lietuviško “egzodo” būseną bei likimą.

“Egzodas mums išryškino ne vieną svarbią tiesą. Viena jų: svarbu ne tik išlikti didelės val-sybės kūryje, bet išlikti su žmoni-jai įdomiu ir reikšmingu gyvenimo turiniu, kultūros savi-tumu ir skvarbumu, energija, kurioje gali atpažinti aiščių san-tarvę su erdve ir laiku. Tačiau reiškiniai pakrypo kitaip: išauga naujos kartos su įdomiu, reikš-mingu gyvenimo turiniu, su įspūdingu išsilavinimu, ryškiom vietom daugiasluoksneje veikloje, tačiau jau be patrioto savi-monės” (52 psl.).

Prie paskutinės eilutės tenka stabtelėti ir su autorium ne-sutikti.

Ar ne su “patriotų savimo-ne” atskubėjo į Lietuvą Atgimi-mo laikais į “egzodą” ištumtų-jų vaikai, tapo net rektoriais, dėstytojais, patarėjais... O mate-rialinių gėrybių ir vaistų siunt-s? Apsilankymai tėviškėse ne tuščiomis rankomis? O pagalba sužalotiems vaikams? Ar ne vi-durinės ir jaunesniosios kartos medikai ir kitokie labdariai lie-

tuviai pasistengia su meile, at-sisakę savo patogumų bei pra-bangos, pagelbėti vaikučiams ir jų tėveliams? Mums čia atrodo naujoji “egzodo” karta (kad ir lietuviškai kai kurie nebekal-bantys) tautine savimone dar nežuvusi. Lietuvos Atgimimo laikotarpis tai ypač išryškino.

Ar galėjo autorius visa tai pažinti buvdamas Bostone tik tarp 1994 m. kovo-gegužės mė-nesių? Negalėjo!

Taip pat jis negalėjo pilniau pažinti ir Amerikos, nors jo “užrašai” labai tikslūs, kur lie-čia poeto Santvaro kūrybinį pa-likimą; nors jo pastabaus žvilgs-nio labai tiksliai sužymėtos net smulkmenos. Skaitydama žavė-jausi, bet jo “užrašuose” yra ke-lios vietos, rodančios, kad ne visa įžvelgta... (Gal aš klystu?).

Teskaity šią įdomią knygą kiti ir tepadaro savas išvadas: autorius pilnai nesuvokė nei va-dinamojo susiskaldymo tarp kultūrininkų, tarp bendradar-biautojų ir nebendradarbiauto-jų su sovietine Lietuva, nei pa-žino Amerikos žmonių esminius būdo ir papročių bruožus.

Mintimis, širdimi visi lietu-viai bendravo (bendradarbiavo, jei norit) su tauta, niekad nuo jos dvasiškai neatsiskirdami.

Stasys Santvaras buvo rim-tas žmogus, be galo jautrus, gi-lus patriotas. Kai kurie žema-žiūriai gal jį pajukė ar kaltino už visų svečių iš Sovietijos pri-ėmimą, bet nieko nebuvo bai-saus (tik tyros širdies Santvaro jautrumas), nes niekas jo rimtai nenusmerkė. Ir nebuvo “švarių” ir “nešvarių” kultūrininkų, kaltų ir nekaltų... Su Lietuva santy-kiavo, kaip kas išmanė.

Iš amerikinio gyvenimo vaizdelių “užrašuose”, taiklų, labai įdomių, realių ir poetiškų, man įstrigo pakartotinai R. Ke-turakio “pastebėtas” ir užfik-suotas amerikiečių rajumas: val-go, čiaumoja, kramto visur ir visada – pajūry, vaikstant par-kuose, vynioja sumuštinius, traukia iš maišelių, trupina ir t.t. ... Minia – keliaujanti, ato-stogaujanti – taip, kodėl ne? Čia miestai milijoniniai, čia maisto visada perteklius, žmo-nės jaučiasi laisvi, daro ką no-ri... Kai reikia, kai išalksta, tai ir pavargo. Užtat ir šiukšlės vi-sur... Ne kad mums, lietuviams, tai patiktų; daugeliui ir kitų amerikiečių tai nepatinka. Bet “užrašuose” jaučiama aiški iro-nija, beveik suvisuotinta ameri-kiečiui – už daiktiskumą bei ra-jumą... O iš esmės taip nėra. Kul-tūringoji (ne gatvinė) Amerikos visuomenė žino ir saiką, ir vietą. Jos civilizacijai bei tarpusavio santykių estetikai ir moralei vi-sų kontinentų žmonės (taip pat

ir europiečiai) neprilygsta. Tai-gi kritinės pastabos perdėtos.

Pirmoji knygos dalis – vieš-nagė a.a. poeto ir našlės Alės Santvarų namuose – labai įdo-mi. Gaila, kad antroje dalyje Santvarai nebeminimi (o būtų dar daug apie ką iš jų gyvenimo pasakyti). Bet antrosios dalies – “Būsenos” turinys irgi įdo-mus. Čia trumpais straipsniu-kais (jų net 42) užgriebiami ir Lietuvos istorijos momentai, ir gamta, ir keli rašytojai, meni-ninkai, ir sapnai, atsiminimai, partizanai, vaikai, auklėtojai, misionierius, Kauno miestas (pakartotinai), laiškai, Sibiras ir sibiriečiai, ir net poezija.

Čia išryškėja Keturakio eru-dicija ir jo idealistinis žvilgsnis į žmogų, tautą, įvairius gyvenimo reiškinis.

Įdomi viena detalė, kuria autorius apibūdina rašytoją Ka-zį Jankauską. Girdi, gal jis (pro-zininkas) rašęs ir eilėraščius “nes tik eilėraščio erdvė gali iš-gryninti tokias sodrias, išjudi-nančias vaizduotę detales, talpi-nančias ir išorinę charakteristi-ką, ir vidinį turinį, ir tą nuotai-kos švėtytėjimą, kuris neapre-pias jokiais terminais, vien pa-juntamas krūptelėjusia širdimi” (204-205 psl.).

Tai tinka ir pačiam autoriui Robertui Keturakiui, jo stiliui; gal tai apibūdina ir šią knygą.

Savas pastabas apie knygą užbaigsiu pora citatų. Apie Kauno miestą (287 psl.) – Šv. Jurgio šventovėje esąs užrašas: “Tu, kelevi, mokykis statyti nam-us iš tvirtų durų, dorybės akmenų”. Ir iš skyriaus “Priesakas” (326 psl.): “Aš tave mylėjau, todėl ramiai laukiu Tavo meilės...”

Robertas Keturakis, NAMAI ANT TRAŠKANČIO LEDO. Kaunas, 1996. Kultūros žurnalo “Santara” leidinys (45-toji knyga).

Kanados lietuvių dienoms

Dar galim, o Lietuva, tavąją širdį sušildyt artingo meilės spindėjimu. Dar turime, žinau, gigantiškų jėgų tave apginti ir garbę, ir tiesą sykiu. Atitriksias žaizdas nuplauti tyruoju geruomu vandeniu. Ir veidą įvyriausio Vilties drobule nušluostyt.

Ar ateisime? Tikri ir skaidriais. Paklydusieji. Ir paklaidintieji. Nuo jūrų ir vandenynų krantų, tave sielos delnais paslostant. O kaip sunku tau, Meginė! Nebesuklupti!” pasakyt.

Rūsioj akivaizdų pasaulio jaukaus artumo glėbyje iš-saugoti Tave privalom.

REGINA SIMONAITIENĖ, Toronto

Toronto “Gintaro” šokėjai tautinių šokių šventėje Čikagoje 1996.VII.6 ruošiasi pasirodymui

RAŠYTOJIŠKOS PASTABOS

Vaizdai ir veidai tėvynėje

ANATOLIJUS KAIRYS, Čikaga

PIRMOJI SAVAITĖ

Šiais metais (1996) ryžausi aplankyti tėvynę trečią kartą. Pirmą kartą buvau 1990 m. Lietuvos rašytojų sąjungos pakvies-tas dalyvauti rašytojų suvažiavime Anykščiuose. Antrą kartą buvau 1992 m. grynai savo rei-kausiai. Trečią kartą turėjau va-žiuoti 1994 m. švesti savo 80-to-jo gimtadienio, bet ištiko fizinė ir finansinė krizė – tris kartus gulėjau ligoninėje, dr. L. Sidrys padarė dvi katarakto operaci-jas; kelionę reikėjo atidėti vė-lėsniam laikui.

Dabar, fiziškai sustiprėjęs išdrišau pajudėti. Be to, buvo konkretus tikslas: Lietuvos mokslų akademijos biblioteka Vilniuje rengė mano knygų pa-rodą, o Kaune išėjo iš spaudos dvi naujos mano knygos: “Var-pas” išleido septynių draminių veikalų rinkinį “Žodis ir veiks-mas”, o leidykla “Tyrai” – eilė-raščių rinkinį “Gyvųjų poezija”.

Ilgoka kelionė

Kelionė SAS oro linija vyko be nuotykų, tik Kopenhagoje, iškilus kažkokiai problemai, lėktuvas į Vilnių turėjau laukti 4 valandas, ir įėjimas “Gates” buvo keičiamas tris kartus, rei-

kėjo bėgioti ilgu orauosčiu iš vieno galo į kitą. Kopenhagos oro uostas švarus, tvarkingas ir viskuo turtingas, vežimėliai la-gaminams duodami nemokamai (O’Hare kainuoja dolerį), dvigubai didesnis už “Midway”, skrydžių centras, užkandinės, gausus prekių “be maito” pasi-rinkimas, mandagus patarnavi-mas.

Kadangi tarp Čikagos ir Vilniaus yra 8 val. laiko skirtu-mas, tai skrendant “dingo” nak-tis – į Vilnių atvykau jau kitos dienos vidurdienį, o Kaune atsi-radau tos pačios dienos pava-kariais, gerokai pavėlavęs.

Leidyklose ir Maironio muziejuje

Sekančią dieną, atidavęs laiškų ir kt. kam priklauso, nu-skubėjau į abi leidyklas ir pasi-džiaugiau išleistomis knygomis, “aplaistėme” šampanu ir kava. Iš čia atėjome į centrinį Kauno paštą – pasiūniau keliolika jų į Čikagą. Malonu pastebėti, o kartu ir pagirti Lietuvos pašto tvarką, mat atnešus knygas tar-nautojos jas tvarkingai įvynioja, užpildo dokumentus ir t.t., te-reikia užrašyti siuntėjo ir gavėjo adresus. Viso šito nedaro Ame-rikos paštas. Tai didelis paleng-

vinimas knygų siuntėjams į už-sienį.

Iš čia, lydimas prieškarinių dienų draugo F. Maksvyčio, nu-skubėjau į Maironio lietuvių li-teratūros muziejų, kur mus pri-ėmė direktorė Aldona Rusec-kaitė. Pasirodo, ji pati rašo ei-lėraščius, ką tik išleido pirmąjį brandžių eilėraščių rinkinį “Liū-desys kaip sekmadienis”. Pasi-keitim leidiniais.

Kultūros rūmuose

Šeštadienis, gegužės 11, bu-vo skirta Kauno kultūros rū-mams, kurie pirmieji surengė priėmimą ir supažindinimą su kvietiniais svečiais bei Kultū-rūs rūmų nuolatiniams lankyto-jais.

Kultūros rūmai (Vytauto prospek. 79) – tai buvę Profsa-jungų kultūros rūmai. Dabar čia įsikūręs knygynas-salonas, kurį tvarko veiklus ir energingas Vidmantas Stanulis, vienas iš nedaugelio Lietuvoje likusių tikrų bibliofilų. Čia renkamos ir klasifikuojamos retos knygos, specialūs leidiniai, plakatai ir lapeliai, senos nuotraukos, atvi-

rukai, senų miestų ir žmonių vardai, istorinė literatūra, ren-giami bibliofilinių leidinių kon-kursai. Pirmame rūmų aukšte

yra erdvus salonas, kur vyksta vakarai, koncertai, ypatingi pri-ėmimai, veikia “Gintaro” cho-ras, tautinių šokių kolektyvai, teatras, baliai ir šokiai.

Antrame aukšte veikia bib-lioteka, kuriai šį dešimtmetį di-rektorijauja jauna ir gabi biblio-technikė Dalia Poškienė. Bib-lioteka žinoma ne vien Kaune ar Vilniuje, bet ir visoje Lietu-voje dėl savo ypatingos paskir-ties: renka senas ir naujas kny-gas, skolina jas, perka ir par-duoda. Vieni ateina pamatyti retų leidinių, kiti jų įsigyti. Ji atlieka naujos, netradicinės bib-liotekos paskirtį, veikia nedi-delė galerija, specialii skaitykla, kurioje yra meno, informacinių leidinių, laikraščių ir žurnalų. Rengiamos naujų knygų sutik-tuvės, susitikimai su įžymiais žmonėmis. Vien per 1994 m. apie bibliotekos darbą spaudoje paskelbti 23 straipsniai. Šian-dien ji turi 32.000 knygų fondą, 75 pavadinimų laikraščių bei žurnalų, kuriuos kasmet per-skaito apie 2000 žmonių.

Bibliotekoje yra mažas saliu-kė ir didelis apvalus stalas. Čia vyksta parodų atidarymas, kny-gų sutiktuves, susitikimai su ra-šytojais, dailininkais, kultūrines diskusijas, literatūriniai semina-rai. Šioje saliuokėje prie minėto apvalaus stalo ir įvyko mano pa-žintis su Kauno kultūros rūmų lankytojais bei kvietiniais sve-čiais, geriant kavą, minkštuo-

sius gėrimus, o kas norėjo – ir konjaką.

Staigmenos

Čia įvyko dvi staigmenos. Rūmų vadovybė pakvietė Algir-dą T. Antanaitį pristatyti “sve-čią” – čikagietis čikagietį. Buvo sunku tikėti savo akimis. Jis ir pradėjo kalbėti pirmas: korek-tiškai, teisingai ir pozityviai. Staigmena buvo ta kad buvęs “atviras priešas” Čikagoje, stai-ga prabilo kaip “atviras drau-gas” Kaune. Bičiuliškai padėko-jau. Būtų kalbėjęs, sakė, plačiau ir išsamiau, bet jo laikas buvo apribotas – 10 minučių.

Savo kalboje A. T. Antanai-tis nusiskundė, esą daugelio iš-eivijos rašytojų knygų, išleistų palyginti dideliais tiražais, jis negaunąs nei Kaune, nei Vil-niuje, nei kitų miestų knyggy-nuose. Paminėjo porą pavar-džių. Tarp leidėjų ir autorių prasidėjo diskusijos. Vienas iš-sitarė, kad leidyklos neišleidžia tiek, kiek nurodyta: tiražas pa-žymėtas 5000, o faktiškai išlei-džiama 500. Kitas tikino, kad taip padaryti sunku, nes spaus-tuvė dirba pagal užsakymą. Tre-čias, kuriuo aš labiausiai pati-kėjau, tvirtino esą taip padaryti labai lengva ir daug kas daro, tik reikią žinoti kaip. Kad A. T. Antanaičiui nereikėtų ieškoti mano knygų, tuojau jam įtei-ginau abi naujai išleistas savo knygas.

Šią “problema” išsprendus prasidėjo kitos, arčiau literatū-ras čia ir anapus Atlanto. Pa-sibaigus pokalbims, pirm. Vid. Stanulis ir bibliotekos direk-torė D. Poškienė supažindino mane su bibliotekos svarbes-niais skyriais ir svečiais, kurių aš, suprantama, nebuvau suti-kęs anksčiau. Pasikeitim kny-gomis su kitais rašytojais, sve-čiais ir dalyviais, daviau apie dvidešimt autografų.

Įgulos šventovėje

Sekmadienis – Kauno Įgu-los šventovėje. Joje rektorijauja žinomas poetas kun. R. Mi-kutavičius. Prie šventovės durų sėdėjo trys elgetos. Viena se-nutė buvo labai panaši į vieno partizano seserį, atrodė nelai-minga ir labai sunykusi, apie 75-80 metų. Idėjau jos krepšelin 10 litų banknotą. Jos veidas nušvi-to, griebė ranką ir norėjo pa-bučiuoti, aš spėjau pasitraukti ir šventovės vidų. Elgetos manęs nenustebino, nes, menu, ir prieš-karą prie šventovių durų sėdė-davo cilutė elgetaujanti.

Šv. Mišias atnašavo vysk. R. Kriksčiūnas. Šventovė buvo be-veik pilna, daug jaunimo ir vi-duramžio sulaukusių, senukų – mažuma. Įgulos šventovė naujai suremontuota, išdekoruota, di-delė ir šviesi, išpūdinga erdve ir aukščių, žmonių talpa, vargo-nais ir choru. Pamaldos – 45 mi-nutės. Po pamaldų vaikščiojau

Laisvės alėja, praėjau, bent aš taip manau, pro buvusius At-eitininkų rūmus, kuriuose pra-leidau daug valandų 1938-39 m., bet jie kažkaip suplikę, susilieję su visa gatve, taip kad nesu tikras ar iš tiesų juos ma-čiau...

Mokslų akademijoje

Pirmadienį, gegužės 13, skubėjome į Vilnių, kur Lietu-vos mokslų akademijos biblio-tekoje 12 v. turėjo įvykti mano knygų parodos atidarymas. De-ja, Vilniaus miesto viduriu, kaip ir Čikagos, nepravažiuosai grei-tai, automobilų tiek daug, kad ir čia galioja “bumper-to-bum-per” posakis. Pagalvojau apie “badaujančią Lietuvą”, kaip ra-šoma Čikagos spaudoje, o štai matau automobiliais važinėjan-čią, ir ne bet kokias: “Merce-des”, BMW, “Audi”, “Opel”...

Vėžio žingsniu “skubėda-mi”, pagaliau atvykome prie Mokslo akademijos rūmų. Žygi-mantų 1/8. Čia mane sutiko bib-liotekos direktorius J. Marcin-kevičius, ryšius su užsieniu vedė-ja Irena Surgėlienė, dir. pava-duotojas Sadržas ir kiti. Ap-žiūrėjome parodą, meniškai iš-dėstytas knygas, nuotraukas, al-bumus, portretus, rankraščius... Erdvus prielais užpildytas nuo sienos iki sienos. Tokio mąsto knygų parodos, spėju, nebepa-matysiu savo gyvomis akimis.

(Bus daugiau)

Iškili dailininkų kūryba Kanadoje

Antanas Tamošaitis, Anastazija Tamošaitienė-Mažeikaitė, Aldona Veselkienė Gananoque miestelyje

KUN. K. J. AMBRASAS, SJ

Gananoque – kurortinis miestelis. Šio miestelio gatvė žvaliai žygiuoja šviesią skrybėlę į šalį pakreipęs, dar šviesesniu švarku apšvilkęs kresnas vyriškis. Nors niekada jo nematęs, bet iš tos tvirtos, valstietiškos eigasties, iš visos gyvos laikysenos jau iš tolo dirstelėjęs nusprendžiau, kad čia turi būti tasai 1906 m. vasario 15 d. Barzdų km. Šakių apskrityje gimęs zanavykas dailininkas, lietuvių meno tyrinėtojas, pedagogas, daugelį lietuvių – ne tik moterų, bet ir vyrų – išmokęs nagingo, daug prakaito, atidumo ir kruopštumo reikalaujančio kilmų auđėjo amato ir kartu... subtilaus meno kūrėjas.

Jei tik paklausi tautiečius Kanadoje, Amerikoje, Prancūzijoje, Vokietijoje ir daug kur kitur, kas išmokė austi nuostabius kilimus, juostas, atsakys: „Argi nepažįstate prof. Antano Tamošaičio? Jis – mūsų mokytojas!“

Tikrai, vartydamas senus žurnalus, gerokai nuo laiko pageltusius katalogus, laikraščių iškarpas, recenzijas, šiais žodžiais gali nesunkiai įsitikinti: „Dvidešimtojo amžiaus pradžioje į kilmų gamybą įsijungė ir dailininkai. 1931 m. A. Tamošaitienė ir A. Tamošaitis įkūrė nedidelę kilmų dirbtuvėlę, o Kaune 1935, tuometiniuose Žemės ūkio rūmuose, jie surengė pirmąją kilmų parodą“ („Tėviškės žiburiai“, 1974.XII.19).

Tą parodą, kaip minėjo ano laiko laikraščiai („Lietuvos balsas“, nr. 209, 1935.IX.12), apilankė pavieniai ir ekskursijomis daugiau nei 7.000 žmonių. Anuomet tai buvo ištis rekordinis skaičius. Paroda plačiai nuskambėjo per visą kraštą, išgarsinta spaudoje ir tuometinėje visuomenėje: „Kilimai – viena iš labiausiai reikalingiausių meno šakų iki šiol Lietuvoje nebuvo kultivuojama... Dail. A. Tamošaičio lietuviškų kilmų pirmoji paroda, kuri atidaryta Vytauto Didžiojo Rūmose, labai gyvai buvo visuomenės įvertinta: paroda labai lankoma, visi kilimai išparduoti... spauda gyvai ir teigiamai komentuoja. Tai naujiena mūsų meno pasauly. Dail. A. Tamošaičio lietuviškų kilmų paroda nustelbia iki šiol plačiai įsigalėjusius... persižius šablonus ir pigius trafaretus ir jie toliau šis dalykas bus plečiamas, tai jis virst savos pramonės rimtu faktorium. Tai užkirs kelią pinigam plaukti į užsienį, pakels savą meno skonį, duos savo žaliavai ir darbininkams darbo. Autorius ypač išjudina kaimo auđėjas“. Taip daugiau nei prieš 60 metų rašė „Rytas“ (nr. 206, 1935.IX.10).

Dail. A. Tamošaitis gal net pats netikėjo, kad jo ir jo žmonos Anastazijos darbai taip plačiai pasklis po pasaulį ir bus taip palankiai įvertinti. Štai po dvejų metų kitas lietuvių laikraštis („XX amžius“, nr. 67, 1937.III.24) skelbia apie Lietuvos dalyvavimą Moderniojo meno ir technikos Paryžiaus parodoje, kur tarp ano meto garsių menininkų – Ad. Galdiko, J. Mikėno, Ant. Gudaičio, R. Kalpokio, P. Aleksandravičiaus, R. Antinio, L. Truikio, V. K. Jonyno, P. Rimšos ir kitų – dalyvau-

ja ir A. Tamošaitis.

A. Tamošaičio naši veikla kartu su žmona Anastazija virto ne vien privačia amato gamyba – ji tapo liaudies ir kartu profesionalia lietuviškojo meno dalimi. Šios šeimos audimo principai kaip tik buvo pasisavinti iš kaimo auđėjų ir patobulinti naujaisiais mokslo bei technikos metodais, kurių jie pasimokė iš Europos meistrų. Jų asmeninės pastangos kovoje už būvį, už duonos kąsnį peraugo egocentrinius tikslus: išsiliejo į visuomeninę plotmę, išsiplėtė į tautinį mastą.

Šios šeimos, o kartu ir Aldonos Veselkienės, Anastazijos Tamošaitienės sesers, kūryba Lietuvoje, o paskui daugiausia išiešvijos lietuvių bendruomenėse išaugo į lietuviškosios kilmų, juostų, tautinių drabužių ir kitų audinių savitą mokyklą. Gaila, kad jau nebėra gyvųjų tarpe Anastazijos Tamošaitienės-Mažeikaitės, kuri gimė 1910.IX.09 Vainuto miestelyje, Tauragės apskr. Tačiau dar tebegyva Aldona Veselkienė ir šiuo metu dar veiklus, energingas, neprardęs nei atminties, nei gausaus lietuviško šamojo dail. Antanas Tamošaitis. Reikėtų aprašyti, ištyrinėti šių žmonių darbo patirtį, metodus, jų nuveiktus darbus. Tai turėtų aprašyti ne tiek žurnalistai, kiek menotyrininkai, šios srities specialistai, nes visuomenės dėmesys daug ką pasako, ko vertos žmogaus pastangos, jo darbai, ypač jų motas ir paplitimas.

Šitai liudija ne tik lietuviškoji, bet ir kitakalbė spauda: „Pirmąjį kartą Ontario visuomenę su austinio gobeleno technika supažindino lietuvių šeima, kurios darbai žinomi abipusio Atlanto. Aukso medalių laimėtojai Paryžiuje, Berlyne ir Niujorke Anastazija ir Antanas Tamošaičiai moko kilmų audimo meno Ontario Žemės ūkio kolegijoje. Ši talentinga pora yra išleidusi 17 kilmų audimo ir gaminimo knygų, kuriomis naudojasi Europos mokyklos... Kadangi Tamošaičiai yra apsigyvenę Kanadoje, jie gauna užsakyms iš Amerikos šventovių ir vienuolynų. Ponia Tamošaitienė taip pat kuria tautinius drabužius televizijos stotims. Universitetai irgi domisi jų darbais, pavyzdžiui, vienas Pitsburgo unto kambarių yra papuoštas šios poros pagamintais audiniais“, – rašo Rosemary Pitcher „The Glo-

be and Mail“ (May 25, 1962).

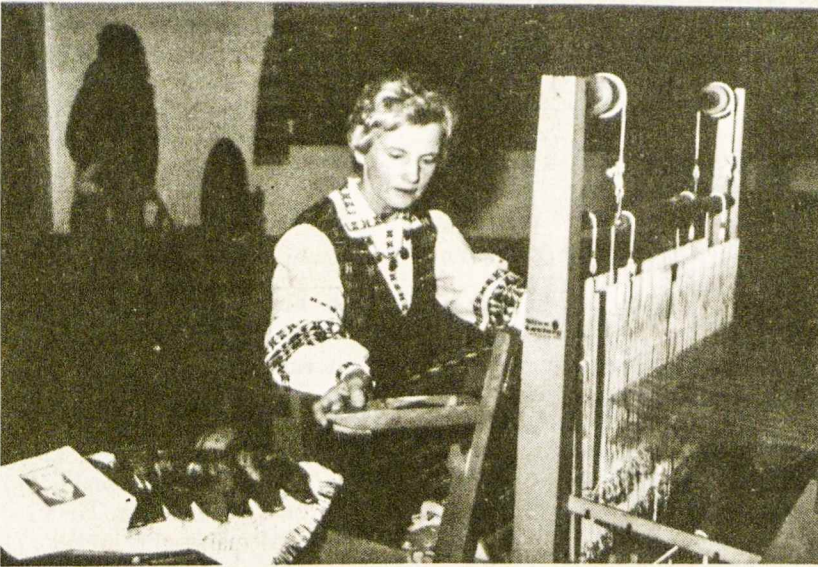
Grįžkime į tuos Aldonos Veselkienės namus, kur ant minkštasuolio sėdi ir be perstojo pasakoja įdomių atsitikimų apie savo gyvenimą ir darbą A. Tamošaitis... Ligi šiolei su šiuo judriu, gyvu, energingu ir tikrai kūrybingu žmogum nebuvau susidūręs. Iš eigasties, iš visos laikysenos nepadėjus, kad jis 1996 m. vasario mėn. paminėjo savo gyvenimo devyniasdešimtmetį. Dar guviai vairuoja automobilį, tvarko savo turtingą archyvą, peržiūri savo gausius darbus, o kai pradeda pasakoti, tik spėk klausytis! Negali atsistebėti, kokio jo atmintis, kokia daugybė žinių, įvykių, faktų, duomenų. Tikra vaikščiojanti enciklopedija! Ir jokio senystos, nukaršimo ar sklerozės požymio! Tikras skerdžiaus Lapino laikų bendraamžis, savo guvumu, orientacija, blaivumu lengvai galįs nu-rungti XX a. pabaigos jaunuolį.

Vienoje rankoje laikau autoriaus sau pačiam sukurtą knygženklį, kitoje – irgi to paties autoriaus savo rankomis pieštą autoportretą. Tarsi girdžiu profesoriaus balsą, kaip jis pasakoja apie savo vaikystės dienas, kaip jis, anuomet savo gimtuosiuose Barzdų kaimo namuose žiemą pamatęs ant pirktės langų šalčio išrašytus raštus, klausinėja savo tėvelį, kaip jie atsiradę. Paskui jis pats, sėdėdęs prie lediniais raštais išmarginto lango, ėmė sąsiuvinėlyje persipiešti tokius nuostabius Dievo rankomis sukurtus darbus. Žiūriui į knygženklį „Antanas Tamošaitis“ ir galvoti: tie patys, Suvalkijos lygumose matyti vaizdai kartojasi ir čia. Tarsi ant namo stogo susikryžavę žirgeliai, tarsi krintančios iš melsvos padangės snaigės, o čia tarsi svirno kraigas, o galgi ant altoriaus padėta monstrancija.

A. Tamošaičio kūrybos lobis ligi šiolei neišbarstytas ir atsimėstas net čia, į 1000 salų kraštą, alsuoja gyva lietuviška dvasia, kurios atsivaitai dar dega devynias dešimtis metų sulaukusiam žvilgsnyje. Tasai žvilgsnis, kurį prof. Antanas pats savo ranka taip taikliai sugavo autoportrete, dar neišblėšęs ir dabar. Šiuolaikinio, ilgą gyvenimo mokyklą praėjusio ir savo, menininko, auđėjo, tapytojo, grafiko, akvarelisto, lėlininko, plačią mokyklą kartu su savo talentinga žmona Anastazija sukūrusio žmogaus veidas...

Dail. ANTANAS TAMOŠAITIS savo būstinėje Gananoque miestelyje Kanadoje

ALDONA VESELKIENĖ, a. a. dail. Anastazijos Tamošaitienės sesuo, auđžia tautinius drabužius Tamošaičių sodyboje Kanadoje

Nuotr. G. Janulus

Atsisveikino laikraštis – „Laisvoji Lietuva“

EDVARDAS ŠULAITIS

50 metų gyvavęs laikraštis „Laisvoji Lietuva“ 1996 m. rugsėjo 19 d. išleido paskutinį numerį. Čia įdėtame pranešime sakoma, kad ryšium su „Laisvosios Lietuvos“ sumažėjusiu prenumeratorių skaičiumi, finansais ir įgaliotos leidėjos Onos Šimkuvienės mirtimi, laikraščio leidimas yra sustabdomas. Tą pareiškimą padarė Lietuvos atgimimo sąjūdžio tarybos prezidentas, nes šis laikraštis buvo šio sąjūdžio oficiozu.

Paskutiniu metu laikraštis išeidavo kas dvi savaites. Jo redaktorius buvo Juozas Žemaitis, šiose pareigose dirbęs 7 metus. Laikraščio likimas pakibo ant plauko, kai š.m. rugpjūčio 11 d. mirė leidėja ir administratorė Ona Šimkuvienė.

Dar ne taip jau seniai laikraštis turėjo gana plačią redakcinę kolegiją, kurią sudarė: Marijus Blynas, Vilius Bražėnas,

Algirdas Budreckis, Vytautas Jokūbaitis, dr. Jonas Kunca, Stepas Varanka, Juozas Vilutis, Jonas Vasaitis, Povilas Žickus. Dalis jų mirė, o kiti dėl įvairių priežasčių iš jos išėjo.

Laikraščiu nemaža pakenkė ir daugiau negu prieš dvejus metus jam (įgaliotai leidėjai ir redaktoriui) iškelta byla, kurioje ieškovu buvo Čikagos kelionių biuro savininkas Algis Grigas už laikraštyje paskelbto rašinio į kaltinančius duomenis. Pradžioje buvo pasiteltkas vienas advokatas, kuriame išmokėta 9000 dol., o po to paimtas kitas, kuriame išleista 19.000. Kaip sakė red. J. Žemaitis, dar iki šios dienos nebuvo pasiekta susitarimo, nors advokatai vis žadėjo greitai šią bylą baigti.

Truputis istorijos

„Laisvoji Lietuva“ buvo įsteigta 1946 m. rugpjūčio 1 d. Memminge (Vokietijoje) Stepono Vykinto iniciatyva, kuris jį leido ir redagavo, o spausdino rotatoriniu būdu. 1948 m. gegužės 31 d. leidimą perėmė Lietuvos atgimimo sąjūdis (LAS). Š. Vykintui susirgus, kurį laiką laikraštį redagavo S. Miglinas.

Nuo 1950 m. gegužės 18 d. iki 1952 m. rugpjūčio 19 d. „Laisvoji Lietuva“ buvo spausdinama Toronte, kur ją redagavo S. Jakubickas, J. Nevardauskas, A. Docius. 1953 m. rugpjūčio 17 d. laikraštis buvo perkeltas Čikagon. Pradžioje trejus metus jį redagavo V. Staneika, o vėliau – J. Masonis, J. Kaulėnas, o nuo 1981 m. redaktoriui pasirašinėjo M. Šimkus. Ilgą laiką laikraščio įgaliotu leidėju buvo Valerijonas Šimkus (redaktoriaus bendrapavardis, tačiau ne giminė). Nuo 1982 m. laikraštis kurį laiką leido mėnesinį priedą – „Lietuvos pajūrį“.

Kai laikraštis pradėjo eiti Čikagoje, buvo savaitinis, gana įdomus leidinys, nes tuomet bendradarbių ir skaitytojų netrūkdavo. Ir laikraščio finansinė padėtis buvo neblogo. Tačiau vėliau įvairūs sunkumai vis pradžioje laikraštį kamuoti. Ir štai po 50 metų gyvavimo jį nuspręsta sustabdyti.

Atsiųsta paminėti

Juozas Klimas, PASKUTINIO KARIŪNO ODISEJA. Antrojo pasaulinio karo atsiminimai. Išleido „Kardas“ autorius lėšomis. Tiražas – 1000 egz. Vilnius, 1996 m., 79 psl.

LAISVĖS KOVOS 1944 – 1953 METAIS. Iš serijos „Lietuvos kovų ir kančių istorijos.“ Sudarė Dalia Kuodytė ir Algis Kašėta. Išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Pasaulio lietuvių bendruomenė. Kaunas, 1996 m., 626 psl.

Tėviškės žiburiai • 1996. X. 1 • Nr. 40 (2431) • psl. 7

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Audronė Beržanskaitė, daile Tasmanijos universitete studjavusi Australijos lietuvių, daugiaukultūrę parodoj Hobarte laimėjo pirmą premiją už skulptūrą „Pilies gatvė“ (Vilniuj). Paroda buvo surengta š. m. vasario pradžioje.

Žymiajam dail. Vytautui Kazimierui Jonynei amžiaus aštuoniasdešimt devintųjų gimimo metinių proga Lietuvos dailės akademija suteikė garbės doktoratą. Naujajį garbės daktarą pasveikino naujasis Lietuvos ministeris pirm. Mindaugas Stankevičius. Diplomas jam jau įteiktas. ELTA primena, kad dail. V. K. Jonynas yra autorius Šv. Petro bazilikoje Vatikane įrengtos lietuviškosios koplyčios. Esą jam taipgi priklausio ir talentingai atliktos medžio raižinių iliustracijos 1940 m. išleistams K. Donelaičio „Metams“.

Jau dvidešimt penktioji lietuvių fotografijos paroda Čikagoje, M. K. Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre, bus atidaryta spalio 25 d. Ją paruošė neseniai iš viešnagės Lietuvoje grįžęs fotomenininkas Algimantas Kezys. Laukiama lygiai teises turėsiančių spalvotų ir nespaltvotų nuotraukų. Pagrindinė šiemetinės parodos tema – istoriniai paminklai ir pastatai. Nuotraukos gali apimti ne tik lietuviškuosius. Parodos dalyviai jį gali įsijungti ne daugiau kaip šešiomis nuotraukomis. Jas iki spalio 1 d. reikia atsiųsti Algimantui Keziui šiuo adresu: 3417 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402, U.S.A. Parodos laimėtojams numatytos premijos.

„Į laisvę“ fondas lietuviškai kultūrai ugdyti yra įsteigtas Čikagoje 1960 m. rugpjūčio 5 d. Dabar jo rūmuose prisiglaudė ir Juozas Lukšos-Daumanto fondas. Naujo fondo lėšomis Lietuvoj bus prižiūrimos šio ir kitų partizanų vadų žūties vietos ar surastos kapavietės. Administracinis J. Lukšos-Daumanto fondo komitetas yra sudarytas Lietuvoje. Jo planus betgi turi patvirtinti „Į laisvę“ fondas Čikagoje ir JAV gyvenanti naujojo fondo iniciatorė dr. Nijolė Bražėnaitė. Aukų čekius Juozo Lukšos-Daumanto fondo lietuvių reikiama rašyti Center for Lithuanian Studies, Inc., vardu ir siųsti šiuo adresu: Alfonsas Pargauskas, 8908 Butterfield Lane, Orland Park, IL 60462, U.S.A. Palydos raštelyje reikia priminti, kad čekis yra auksa J. Lukšos-Daumanto fondui. JAV lietuviams ta auksa atleidžiama nuo federacinių mokesčių. Garliavos gimnazija jau yra pavadinta žuvusio partizanų vado Juozo Lukšos-Daumanto (1921-1951) vardu. Perna prieš Kalėdas administracinis jo fondo komitetas geriausiai tą mokyklą baigusiu abiturientų stipendijoms paskyrė 500 dolerių. Stipendijos buvo įteiktos aukštąsias mokyklas pasirinkusiems abiturientams – Neringai Mišeikaitei, Giedrei Žalylei, Ievai Pakštytei ir Gediminui Černiauskui.

Koncertinius kelius JAV ir Kanadoje pernai pradėjo pirmoji buvusių Lietuvos partizanų ir tremtinių grupė „Šilas“. Šį rudenį juos prates antroji grupė, kurią sudaro Lietuvos operos bosas sol. Vincentas Kuprys, lietuvių tremtinių sūnus, tremtyje baigęs Uralo konservatoriją, 1959-68 m. dainuoti pradėjęs Sverdlovskio operoje ir tik tada savo talentą parvėžęs Lietuvos operon Vilniuje. Koncertuose jis dainuos ir operų arijas soliniuose pasirodymuose. Kiti antrosios koncertinės grupės dalyviai yra „Tremtinio“ choro dirigentas, buvęs tremtinys Antanas Paulavičius, buvęs politinis kalnys Vladas Šiukšta, buvusieji partizanai Vytautas Balseys ir Antanas Lukša. Koncertuojančius dailininkus globoja Čikagoje veikianti lietuvių partizanų globos komiteto valdyba ir JAV LB socialinių reikalų tarybos pirm. Birutė Jasaitienė. Koncertų administracijos reikalus tvarko čikagietė Marija Remienė. Tel 1-708-562-1448. Koncertinė viešnagė spalio 18 d. bus pradėta keturiais koncertais Čikagoj ir Lemonte. Jie taipgi įvyks Toronte, Floridos St. Petersburg, Detroit, Denveryje, Los Angeles mieste. Šių devynių koncertų pelnas bus skiriamas Lietuvos partizanų paramai. Antrąją partizanų grupę koncertams galima pasikviesti prie šio pranešimo pridėtu jų administruojančios Marijos Remienės telefonu. V. Kst.

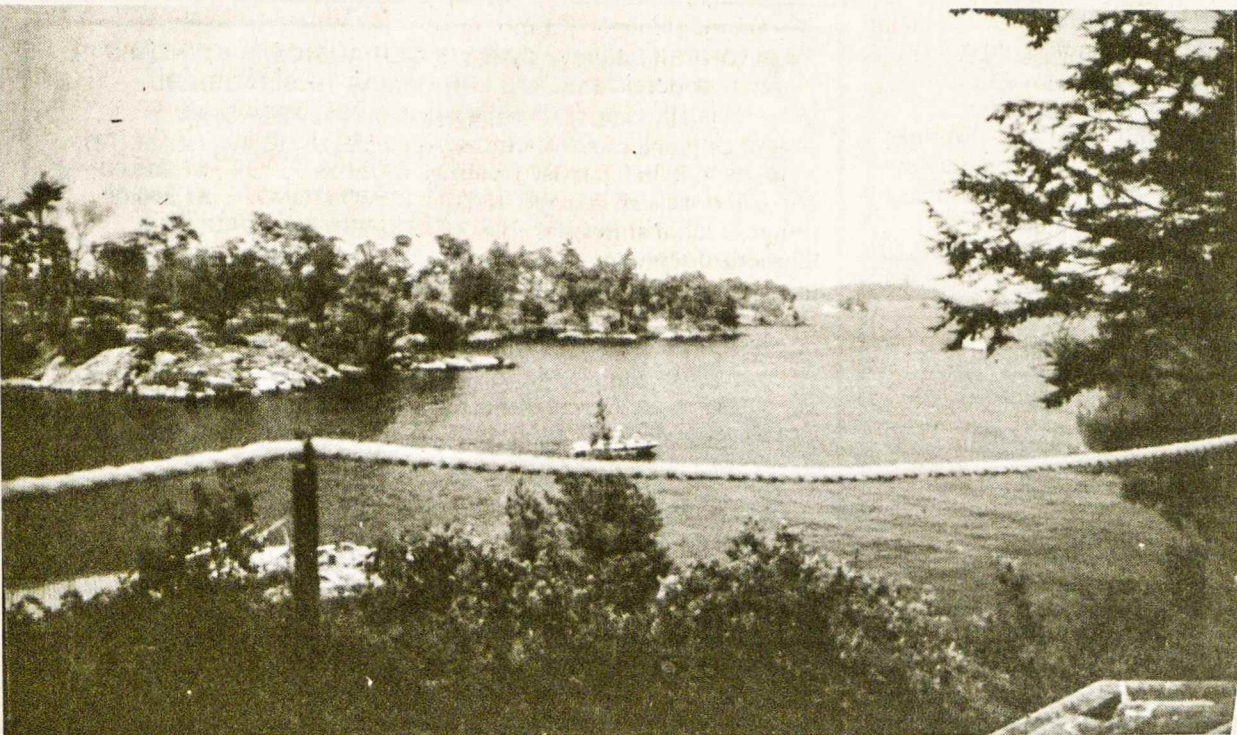
Vestuvių muzikantų festivalį Molėtuose, Siesarties upės ir Pastovio ežero pakrantėje, surengė jo iniciatorius Sigitas Datenis. Neįprastin festivalin suvažiavo vestuviniai muzikantai iš Utenos, Ukmergės, Panevėžio, Širvintų, Rokiškio ir kitų rajonų.

Tarptautiniame operos dailininkų konkurse Vokietijos Koburge Lietuvai atstovavo Lietuvos muzikos akademijos magistrės laipsnį turintis sopranas Natalija Katilienė su koncertmeisterė pianiste Egle Perkumaitė. Ji užėmė III vietą ir laimėjo specialų prizą už šiuolaikinės operos arijos atlikimą. Po konkurso antrojo turo N. Katilienė buvo pasiūlyta paruošti du vaidmenis Bonnos operos teatrui W. A. Mozarto „Figaro vestuvėse“ ir G. Verdžio „Falstafe“. Šiuo metu ji atlieka aspirantūrą Lietuvos muzikos akademijos docentės Reginos Maciūtės klasėje.

Juozo Miltinio dramos teatro Panevėžyje šio miesto gyventojus pakvietė Balio Sruogos komedijos „Uošvė“ premjeron. Šią komediją jis yra sukūręs II D. karo metais, su kitais lietuviais kalinamas nacių Štuthofio stovykloje. Premjerinį spektaklį, kuriame skambėjo 1930 m. estradinė muzika, paruošė rež. Vytautas Kupys, scenografiją – dail. Vitalijus Mazūras. Pasak paties Balio Sruogos (1896-1947), tokiais kūriniais tada buvo gelbėtasi nuo beprotybės toje nacių stovykloje.

Sėkmingus archeologinius kasinėjimus senuosiuose Trakuose, buvusiojoje senojoje Lietuvos sostinėje, šiemet jau trečią vasarą atliko Vilniaus universiteto archeologijos studentai, vadovaujami dr. A. Kuncevičiaus. Pasak jo, ši archeologinė ekspedicija buvo puiki mokyimo bazė viduramžių archeologijos specialybę pasirinkusiem studentams. Su jų laimėjimais šioje ekspedicijoje „Lietuvos ryto“ skaitytojus supažindina Sigitas Nemeikaitis pranešimas „Radiniai senojoje sostinėje patvirtina archeologų prielaidas“. Buvusioje piliavietėje atlikti tyrimai nustatė, kad pilis buvo ne medinė, o mūrinė. Buvo rasta net ir puikiai išsilaikiusi gynybinė sienė. Deja, jos statinį, nesunaikintą kryžiuočių, dabar per kelias dienas visiškai suniokojo dabartiniai Trakų gyventojai. Surasta senoji gyvenvietė liudija, kad joje gyveno aukštos kultūros gentis. Galvės ežero povandeninius tyrimus šioje ekspedicijoje atliko Lenkijos Torinės universiteto nardantys archeologai. Septynių-devynių metrų gylį jie rado puodinių kokių šukių iš Trakų pilies klestėjimo laikų. Ant dugno, metro storio dumble buvo rasta daug medinių polių, patvirtinančių spėliojimus, kad tarp Trakų pilies, Karaimų ir Bažnyčios salų būta jas jungusių medinių tiltų. Rasta ir XV-XVI š. benediktinių vienuolių kapų, bet nėra senesnio laikotarpio kapinyno. Tad archeologas kyla klausimas – gal tada mirusiųjų kūnai buvo deginami?

Lietuvos archeologai, šią vasarą kasinėję 400 kv. metrų plotą Katedros aikštėje Vilniuje, kur statomas Gedimino paminklas, dviejų metrų gylį atkasė XIX-XX š. kelio fragmentą su XVII š. grindiniu. Tas kelias tada ejo nuo Pilies gatvės iki Šv. Jurgio prospekt, dabar vadinamo Gedimino prospektu. Pasak tyrimams vadovavusio archeologo Gintaro Abravičiaus, atkasus šį grindinį, prasidės tikrieji Katedros aikštės tyrinėjimai. Mat lig šiol buvo kasamas tik XIX-XX š. supiltas archeologinių požurių bevertis kultūrinis žemės sluoksnis. Po tuo atkastu grindiniu tikimasi rasti ir daugiau senesnių grindinių, gal net medinių. Jūratės Damulytės pranešimu „Lietuvos aide“, metalo radinius jaučiančių prietaisų dėka ten buvo atkasti ir keli variniai šilingai, nežinomos paskirties elektriniai kabeliai. Tyrimus teko nutraukti dėl pradėtų skulptoriaus Vytauto Kašubos paminklo Gediminui statybos darbų. Greta Katedros aikštės 40 kv. metrų plote architektai rado Žemutinės pilies gynybinės sienos ir vieno jos gotikinių bokštų liekanų. Jas papildo ant jų XVIII š. pastatytą barokinio namo pamatai. Senuosiuose Vilniaus planuose šis statinys nepažymėtas, nors jo viršutinių patalpų būta puošnių, turėta dabar rastų sieninės tapybos liekanų. V. Kst.

Kanados Tūkstančio salų sritį, kurios artumoje yra įsikūrusi dailininkų Tamošaičių sodyba

Nuotr. K. J. Ambrasas

Baltiečių menas Britanijoje

Vakarų pasauliui Lietuva, Latvija ir Estija ilgai buvo lyg legendų kraštai, pamiršti senose atlasuose. O kaip žinome, kiekviena iš jų turi turtingą, savitą istoriją ir kultūrą. Menas, išlikęs stiprus net ir po gindinčių, dar labiau sužydėjo šiame dešimtmetyje atkurtoje laisvėje. Atėjo proga šia daugialypę sritį pasidžiaugti.

"Baltic Art '96" yra teatro, muzikos, fotomeno, tautodailės ir poezijos šventė, vykstanti rugsėjo 26 iki spalio 26 Anglijos Londone. Dalyvauja menininkai, muzikai, teatralai iš visų trijų Baltijos kraštų.

Programoje pranešama, kad muzikos srityje Lietuvai atstovaus M.K. Čiurlionio styginis kvartetas. Taip pat pasauliniu mastu žinomas čelistas Dovidas Geringas rengia rečitalį, o roko koncerte pasirodys Lietuvos grupė "Foje".

Fotomeno paroda "Regeneration" (Commercial meno galerijoje) vaizduoja dramati-

nius pokyčius, įvykusius Baltijos kraštuose nuo sovietinių laikų iki dabar.

Dviejų savaitių laikotarpįje Watermans centre vyks Estijos, Latvijos ir Lietuvos teatrų pasirodymai. Iš Lietuvos dalyvaus Vilniaus Mažasis teatras, vėliau Lėlių teatras. Taip pat festivalio programoje yra surašyta daugiau kaip 10 lietuviškų autorių filmų, kurie bus rodomi. Savo poeziją skaitys didysis dabartinis Lietuvos poetas Sigitas Geda.

Rengėjų sąrašą atpažintys lietuviškos pavardės Imsre Sabaliūnas, Alvydas Medinskis ir Juras Alkis. Festivalio globėjai ir mecenatai yra Soroso fondas, Baltijos valstybių kultūros ministerijos bei užsienio reikalų ministerijos, Baltijos taryba, Britų-lietuvių draugija, Didžiosios Britanijos lietuvių sąjunga, Lietuvos avialinijos bei panašios estų ir latvių firmos bei organizacijos. Garbės mecenatai yra Estijos, Latvijos ir Lietuvos ambasadoriai DB – Neeme Jarvi, Mariss Jansons ir Ingeborga Dapkūnaitė. Festivalio adresas: 45 Nottingham Place, London, W1M 3FE. Telefonas: 0171 312 0040, faksas 0171 312 0042. Inf.

2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8

Visais namų pirkimo-
pardavimo reikalais jus
informuos ir maloniai
patarnaus

NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė

1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5

(prie Lietuvių namų)
Pirma pacientus pagal
susitarimą

Tel. 416 532-7115
Susitarus priima
pacientus ir vakarais

I Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai

Nordland Express 1650 Bloor St. W.,
Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8

Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki penktadienio
9 v.r. iki 6 v.v.

Toronto 535-5000

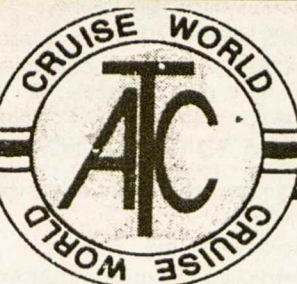
Skyrius: North York 164 Willowdale Ave, North York, Ont.
(416) 222-4021

Hamilton Alfredas Zorkus
(905) 522-9966

London Jonas ir Maryte Narusevičiai
1055 Guildwood Blvd.
(519) 657-1751

Montreal Andrejs Vitols
105 56th Ave., Lachine
(514) 637-9102

Už Toronto ribų 1-800-561-3113

Mūsų biure Jūs galite užsakyti:

- ♦ Geriausias keliones į Lietuvą.
- ♦ Skridimus į įvairius pasaulio kraštus.
- ♦ Atostogas šiltuose kraštuose.
- ♦ Keliones pramoginiams laivais.
- ♦ Poilsines keliones į kurortus ir sanatorijas.
- ♦ Sveikatos ir kelionių draudimus.
- ♦ škvietimus bei vizas.

Smulkesnių žinių teiraukitės telefonu:

416 762-7447

Lietuviškai kalbantiems agentams papildomi numeriai (ext. #):

Onai - 103,

Audronei - 102 (dėl kelionių laivais).

Fax 416 769-6753

E-Mail: audra@pathcom.com

256A Durie St. (Bloor West Village),
Toronto, Ont. M6S 3G3

DR. DAIVA NORKIENĖ

ŠEIMOS GYDYTOJA

Mielai priima naujus pacientus, gimdyves

(416) 767-7725

2150 Bloor St. West (prie Runnymede), Toronto,
Ontario M6S 4V7, Suite 205 (pirmame aukšte)

TORONTO

Lietuvos kankinių parapijos metinė šventė įvyko praeitą sekmadienį, rugsėjo 29 d. Anapilio sodyboje. Iškilmingos Mišios 3 v.p.p. pradėtos procesija, kurioje dalyvavo su vėliavomis parapijos moterys ir šauliai, dešimt kunigų ir vysk. P. Baltakis, OFM, aukojęs koncelebracines Mišias, pasakęs pamokslą ir suteikęs Sutvirtinimo sakramentą aštuonioms mergaitėms ir keturiems jaunuoliams. Giedojimo parapijos choras, vadovaujamas muz. J. Govėdo, smuikavo R. Melkienė. Mišios baigtos Švč. Sakramento pagarbiniu ir vyskupo palaiminimu.

Po pamaldų didžiojoje Anapilio salėje gausūs dalyviai užėmė vietas prie gražiai papuoštų stalų. Susirinkusius pasveikino Lietuvos kankinių parapijos tarybos pirmininkas Juozas Karasiejus, vėliau pristatęs ir garbės svečius. Vyskupui P. Baltakiui sukalbėjus maldą, visi vaišinosi J. Bubulienės ir jos tartininkių paruošta vakariene, po kurios padėkos žodelį tarė klebonas kun. J. Staškus. Svečiai išpūdziais – buvo proga pabendrauti. Visa šventė užtruko apie tris valandas. DI.

A. a. Birutė ir Jurgis Strazdas bus prisiminti spalio 12, šeštadienį, 11 v.r. gedulinėmis Mišiomis Lietuvos kankinių šventovėje, Anapilyje.

Siemiet suėjo 11 metų, kai mirė Sibiro tremtinė Birutė Bulvičiūtė-Strazdienė. Toronte ji reikšėsi labdaros ir pensininkų veikloje. Taipgi prieš 10 metų torontiečiai neteko žinomo visuomenės veikėjo, verslininko Jurgio Strazdo, savo testamentu nepamiršusio ir lietuviškų orga-

nizacijų bei sambūrių.

A. a. J. Strazdas, fizikas-chemikas, kooperatininkas, gimė 1906 m. spalio 3 d. Mauių kaime, Pagirio valsč., Ukmergės apskr. 1927 m. baigė Ukmergės gimnaziją ir 1934 m. Vytauto Didžiojo universiteto gamtos-matematikos fakultetą. Lietuvoje buvo Pieno centro užsienio prekybos skyriaus vedėjas. Pirmosios sovietų okupacijos metu buvo pakviestas į VDU fizikos-chemijos katedrą vyr. asistentu. Atvykęs Kanadon, Toronte suorganizavo statybos bendrovę "Talka". Vienas Lietuvių Namų bei kredito kooperatyvo "Parama" steigėjų. Uoliai rėmė lietuviškas organizacijas. Daug prisidėjo ir rūpinosi, kad Toronte veiktu Lietuvių Namai, kapinės, kooperatyvas ir kitos institucijos, kurios puoselėtų veiklą, kad lietuvišybė išlaikymas tęstųsi. Velionis aktyviai reikėsi ir politiniame gyvenime. Į tėvų metines atvyksta ir vienintelis sūnus Vaidotas, kuriam okupacijos metu nebuvo leidžiama išvykti pas savo tėvus.

Toronto visuomenė kviečiama dalyvauti a.a. Birutės ir Jurgio Strazdų metinėse ir savo maldose juos prisiminti. Inf.

DAIVA DALINDA,
BBA, Broker
Tel. 416 231-5000
FAX 416 233-2713

Amerikos didžiausia namų
pardavimo įstaiga Kanadoje!

Islington-Kingsway
Realty Inc.

Prezidentė, turinti 16 metų
patyrimą, jums sąžiningai
patarnaus.

Nemokamas namų įvertinimas.
2908 Bloor Street West,
Etobicoke, Ont. M8X 1B6

Dantų gydytoja

ASTA E. GRINIS-VAIDILIENĖ, D.D.S.

3101 Bloor Street West, Suite 308,
Toronto, Ontario M8X 2W2

(trys blokai į vakarus nuo Royal York)

Telefonas 416 237-1273

Juozas (Joseph)
NORKUS

Re/max West (staigoje)
Ilgiausiai dirbantis agentas.

Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo
bei daugiau kaip 20 metų statybos ir re-
monto patirtį. Mielai atsakysiu į namų pir-
kimo, pardavimo ar remonto klausimus.

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9

Skambinti bet kuriuo metu (staigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893)

Nemokamas namų įvertinimas

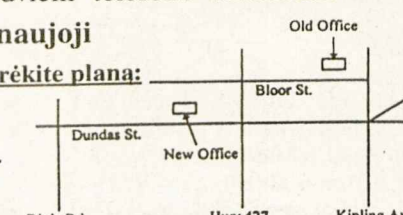
Pranešimas

Mes džiaugiamės galėdami Jums pranešti, kad DRESHER INSURANCE BROKERS susijungė su Chamney McWilliams Inc. Tuo būdu naujas mūsų firmos vardas dabar bus

CMD INSURANCE SERVICES INC. (Chamney-McWilliams-Dresher)

Kol naujas mūsų firmos vardas bus oficialiai pripažintas, mes dirbame Chamney McWilliams Inc. vardu. Mūsų naujas adresas yra: 1945 Dundas Street East, Suite 215, Mississauga, Ontario L4X 2T8. Skambinti mums galima dviem telefono numeriais – vietiniu 905 624-4866, arba nemokamu 1-800-665-3406. Mūsų naujoji įstaiga yra maždaug 1 km nuo dabartinės.

Jūs galite kreiptis į Walterį Drešerį naujos automobilų bei namų draudos reikalais; į Rimą Drešerienę – dėl jau apdraustų namų ir automobilų; Ričardą Drešerį – dėl komercinių draudų.

Registruota masažo terapeutė

Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.

20 High Park Blvd., Toronto.

Gydomas masazas ("Craniosacral Therapy")

Priima pasientus pagal susitarimą

Telefonas 416 536-5437

Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: (905) 271-7171

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.

Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.

Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.

(Orthodontist)

2373 Bloor Street West

(Prie Jane St.)

Telefonas

416 763-5677

Šeimos gydytojas,

dr. Aleksandras Spudas

Šiuo metu priima naujus pacientus.

1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,

(prie Victoria Park Avenue)

Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6

Tel. 416 751-0082

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.

27 John St., Second Floor

Weston, Ontario M9N 1J4

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Tel. 416 240-0594

Lengvai pasiekiamas
autobusu nr. 79 (Scarlett
Road) nuo Runnymede
požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

(Bloor ir Jane gatvių kampas)

Toronto, Ontario M6S 4W3

Tel. (416) 762-7393

Fax (416) 763-0674

Atstovybės Lietuvoje naujas

adresas: Goštauto 4-78

(kitoje Neries upės pusėje

nuo "Lietuvos" viešbučio)

Vilnius

Tel. (3702) 22 78 97

Fax (3702) 22 63 68

CHAMNEY • MC WILLIAMS • DRESHER

CMD Insurance Services

Dėl visu rūšių draudos Jūs galite kreiptis į Walter Dresher (Drešerį), taip pat naujos automobilų ir namų draudos reikalais; į Rimą Drešerienę kreiptis jau apdraustų automobilų ir namų reikalais ir į Ričardą Drešerį – dėl visų komercinių draudų. 1945 Dundas St. E., Suite 215, Mississauga, Ontario, L4X 2T8

Tel. 905 624-4866, 1-800-665-3406

FAX 905 624-8238

Chamney McWilliams Inc.

Nekilnojamo turto įkainojimas – mortgičių, mokesčių, turto ir kt. Kreiptis į Rick Drešerį tel. 416 233-3334

DRESHER Appraisal Ltd.

Nekilnojamas turtas. Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius

Tel. 416 233-3334

DRESHER Real Estate Ltd.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376

Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3

416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTONT

Anapilio žinios

– Rugsėjo 29, sekmadienį, gražiai praėjo mūsų parapijos šventė. Koncelebracinės Mišias aukėjo vysk. Paulius Baltakis, OFM., ir su teikė Sutvirtinimo sakramentą parapijos jaunimui. Dalyvavo kunigai: J. Staškus, Aug. Simanavičius, OFM, Kęst. Butkus, OFM, E. Putrimas, K. Kaknevičius, Vyt. Voleritas, Iz. Gedvila, J. Liauba, OFM, E. Jurgutis, OFM, Ant. Degutis iš Punksko.

– Sutvirtinimo sakramentą priėmė: Aurelija Bakevičiūtė, Jesika Kaknevičiūtė, Andrius Krakauskas, Audra Pacevičiūtė, Kristina Petrauskaitė, Andrius Povilaitis, Adomas Ramanauskas, Bernadeta Ramanauskaitė, Renata Ramanauskaitė, Aleksandra Valadkaitė, Remigija Vanagaitė, Aleksas Zimnickas.

– Kanados lietuvių dienų pokyliui jau galima įsigyti bilietų Anapilio knygynė.

– Mišios spalio 6, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Juozą Jasinevičių, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už Šečanavičių ir Paulionių mirusiųs.

Išganytojo parapijos žinios

– Kanados lietuvių dienų progą iškilmingas pamaldas spalio 13 d. laikys kun. A. Žilinskas.

– Evangelikų-liuteronų 50 m. sinodo įsteigimo sukakties minėjimas Toronte įvyks spalio 27 d., 1 v.p.p. Iškilminge dalyvaus parapijos ir "Aro" chorai. Po pamaldų bus minėjimas ir pietūs Lietuvių Namuose. Bilietų galima gauti pas P. Langienę, tel. 416 233-0511 arba pas parapijos pirmininką E. J. Steponą, tel. 416 622-5896. Prašome kuo skubiau bilietus užsisakyti, nes rengėjams svarbu žinoti, koks žmonių skaičius dalyvaus. Kviečiame visi iš toli ir arti į šią parapijos šventę.

– Nuo lapkričio 10 d. pamaldas 9.30 v.r. kiekvieną sekmadienį laikys kun. A. Žilinskas.

– Visais parapijos reikalais prašome kreiptis į parapijos pirmininką E. J. St.

Lietuvių namų žinios

– Sekmadienio, rugsėjo 29, popietėje dalyvavo 221 asmuo. Svečių knygoje pasirašė gydytoja Gražina Zardeckienė iš Seinų, Onutė Baliūnienė iš Punksko, Irena Kusinskienė iš Wasagos, dr. Romas Račinskis iš St. Catharines, Virginija Sveikaite iš Kauno ir Elena-Liongima Uznienė iš Klaipėdos. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN moterų būrelio narė Gražina Butkienė.

– LN valdybos posėdis – spalio 9, trečiadienį, 7 v.v.

– Lietuvių Namams reikalingas salių tvarkytojas (valymas, statų sutatymas ir t.t.). Dėl smulkesnės informacijos bei darbo sąlygų kreiptis į Lietuvių Namų vedėją Danutę Simonaitę-Sysak, tel. (416) 532-3311.

– LN moterų būrelis rengia literatūros ir muzikos popietę, kuri įvyks spalio 6, sekmadienį, 3 v.p.p. Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje. Programoje: poetė V. Palčinskaitė, dainininkės – A. Karaitė ir I. Viskontaitė. Po programos vaisės. Įėjimas \$10 asmeniui. Bilietus į renginį galima įsigyti sekmadienio popietę metu arba Lietuvių Namuose, tel. 416 532-3311.

– Spalio 17-18 d.d. įvyks LN rengiamas vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas nuo 10 v.r. iki 8 v.v. Daiktai priimami LN darbo valandomis nuo 9 v.r. iki 5 v.v., tel. 416 532-3311.

A. a. Juozo Zurlio 15-kos metų mirties atminimui pagerbti Marija ir Jonas Gimžauskai "Tėviškės žiburiams" aukojo \$500.

A. a. Jono Sadausko 10 metų mirties prisiminimui Aldona Falikauskienė "Tėviškės žiburiams" aukojo \$25.

Alfonso ir Liudos Kuzmickų 50 metų vedybų sukakties progą Aldona Falikauskienė aukojo "Tėviškės žiburiams" \$25.

A. a. Jono Sadausko 10 metų mirties sukaktį su liūdesiu ir malda prisimena žmona Birutė, dukterė Rūta, sūnūs Juozas ir Viktoras, aukodami "Tėviškės žiburiams" \$100.

A. a. Zenonas Šimkus, gyvenęs "Vilniaus" rūmuose Toronte, viešėdamas Lietuvoje, staiga mirė Kaune 1996 m. rugsėjo 20 d. Palaidotas Eigulių kapinėse. Nuliūdime paliko žmoną Dalią, seserį ir brolių A.S.

A.a. kun. Petro Kairiūno testamentinį palikimą "Tėviškės žiburiams" \$2000 atsiuntė velionies sesuo J. Kairiūnaitė iš Kalgario, B.C. "TŽ" leidėjai dėkoja už šią dosnią paramą lietuviškai spaudai, kurios darbuotojai velionį prisimena savo maldoje.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Sekmadienį, rugsėjo 29, bendram giedojimui vadovavo ir solo giedoja Eugenija Ambrozaitytė; jaunimo chorui gitaromis pritarė I. Folk. A. Radtke, T. Skrinškas ir S. Kuliavas. Jaunimo chorui vadovauja D. Viskontienė, teikianti to choro reikalais daugiau informacijų, tel. 416 762-8098.

– Moterystės sakramentą priėmė Vida A. Vitkūnaitė ir Stephen C. Gallop. Moterystei ruošiasi Vida V. Beresnevičiūtė ir Michael T. King.

– Palaidotas a.a. Albertas Romanauskas, 22 m. Paliko motiną Viktoriją Lapinskienę ir patėvį Joną Lapinską.

– Šv. Pranciškaus Asyžiečio, pranciškonų ordino įsteigėjo, šventė yra spalio 4 d. Trečiojo Ordino nariai renkasi Mišioms ir susirinkimui šventės išvakarėse, spalio 3 d., 10 v.r. Sekmadienį, spalio 6, Trečiojo Ordino nariai su savo vėliava dalyvaus 10.15 v.r. Mišiose. Po kiekvienų Mišių jose dalyvaujančius jie pavaišins kavute.

– KLK moterų mūsų parapijos skyriaus susirinkimas bus šį sekmadienį, spalio 6, po 11.30 v.r. Mišių parodų salėje. L. Dambrauskaitė kalbės apie moterų rudens madą ir jas demonstruos.

– Šis penktadienis ir šeštadienis yra mėnesio pirmieji. Penktadienį Šv. valanda 7 v.v., Mišios 7.30 v.v. Šeštadienį Gyvojo Rožinio draugijos nariai renkasi Rožinio kalbėjimui 10.30 v.r., o Mišiom 11 v.r.

– Mišių tarnautojų, berniukų ir mergaičių, susirinkimas, naujų narių registracija ir pamoka įvyks šį sekmadienį, spalio 6, po 10.15 v.r. Mišių T. Bernardino kambaryje. Po susirinkimo visi bus pavaišinti "pizža" ir gėrimais. Susirinkimui vadovaus Mišių patarnautojų prižiūrėtojas ir tarybos narys J. Didžbalis ir kun. E. Putrimas.

– Kolumbo vyčiai (Knights of Columbus) šį sekmadienį pardavinės medžiagines rožytes prie mūsų šventovės. Surinktos aukos skiriamos prieš negimusį vaikų žudymą kovojančioms organizacijoms.

– Sekmadienio, spalio 6, Mišios: 8.15 v.r. už a.a. prel. Prana Vaserį; 9.15 v.r. už a.a. Skriskių šeimos mirusius; 10.15 v.r. už a.a. Vladą Rickevičių – 3 metinės, a.a. Matildą ir Kazimierą Venskaičius, a.a. Mariją Valiulių; 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

Našlaičių vaikų fondui Lietuvoje "Vaiko tėviškės namai" aukojo: \$100 – Daniel ir Aldona Bigauskai, Mr. Mrs. Leslie Modolo, Frank Yanulionis, E. Raudienė. Aukas perdavė Gražina Stauskienė. A. a. Antano Žuvelio atminimui pagerbti aukojo: \$20 – S. A. Karniai, St. Gramaliauskas ir šeima; \$10 – P. Balasevičius; \$5 – R. Juknevičius, L. Plato; \$2 – C. Mancini, E. Hinks. A. a. Justino Hirsch atminimui: \$50 – B. A. Bridickai; \$20 – P. Basys, J. Z. Didžbaliai; \$10 – A. Masionienė; \$5 – S. Kulmatikienė. **Trentinių grįžimo fondui** aukojo: \$100 – Daniel ir Aldona Bigauskai. A. a. Justino Hirsch atminimui pagerbti: \$10 – NN; \$5 – T. Zaleskienė, B. Vilkenė. Už aukas nuoširdžiai dėkoja

KLKM dr-jos centro valdyba

A. a. Justino Hirsch atminimui pagerbti kovai su vėžio liga aukojo: \$10 – S. Pranckevičius, M. Povilaitienė. Tėvynės sąjungai aukojo: \$50 – M. Juozaitienė, Stayner, ON.; \$20 – Z. O. Girdauskai. Dėkoja rėmėjai.

Pasirodžius A. Rinkūno raštų "Nėgstanti ugnis" antrajam tomui, Antano Rinkūno švietimo fondui aukojo: \$50 – St. Matulevičienė, T. A. Sekonai. Fondo valdyba nuoširdžiai dėkoja.

Petras Polgrimas iš St. Catharines, Ont., ilgametis KLB veikėjas, yra sutelkęs apie 200 vertingų knygų (Šv. Raštas, Br. Kvickio "Mūsų Lietuva", St. Raštikio "Kovose dėl Lietuvos" trys tomai, A. Šapokos "Lietuvos istorija" ir kt.). Nemokamai jis nori jas kam nors perleisti. Susidomėję prašomi kreiptis adresu: P. Polgrimas, 7 Southwood Dr., St. Catharines, Ont. L2M 4M5.

IEŠKOME auklės, namų šeimininkės, susikalbančios angliškai, gyventi kartu. Tel. 416 967-7284.

IEŠKOME padėjėjos prižiūrėti sergančius tėvus, gyvenančius šeimoje. Skambinkite tel. 905 844-7000 po 9 val. vakaro.

IEŠKAU nerūkiančios moters prižiūrėti vaikus ir atlikti namų ruošos darbus. Galėtų gyventi kartu. Skambinti tel. 905 887-1392.

Lietuvių kredito kooperatyvas PARAMA
siūlo naują patarnavimą:

Interac

Su **Interac** kortele galima:

- elektroniskai pasiimti savo pinigus
- apmokėti už pirkinius ir paslaugas

Dėl papildomos informacijos, prašome kreiptis į kooperatyvo raštinę.

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario, M6P 1A6 Tel: (416) 532-1149 Fax: (416) 532-5595

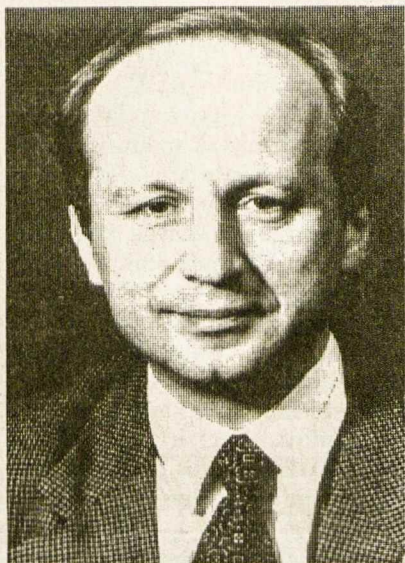
PRANEŠAME MŪSŲ NARIAMS,

kad nuo 1996 metų spalio 3 dienos ANAPILIO skyrius pradės veikti ir penktadieniais nuo 1 val. po pietų iki 8 val. vakaro.

Anapilio skyriaus darbo valandos: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas Toronte

Dalyvausime Lietuvai lemtinguose rinkimuose!

Andrius Kubilius

Tėvynės sąjungos kandidatas
Naujamiesčio apygardoje

Spalio 20 d. rinkimai į Lietuvos seimą bus labai svarbūs Lietuvos atečiai. Išeivija balsuoja Naujamiesčio apygardoje, kurioje Tėvynės sąjungos kandidatų yra ANDRIUS KUBILIUS. Jis 1988-aisiais įsijungė į Sąjūdžio veiklą, pirmuosius piketus, mitingus, suvažiavimus ir rinkimus. 1992-aisiais išrinktas į seimą. Įsteigus Tėvynės sąjungą, išrinktas seimo frakcijos seniūnu. 1995-ais vadovavo sėkmingai Tėvynės sąjungos savivaldybių rinkiminiam vajui.

Naujamiesčio apygardoje – už Andrių Kubilių!

Daugiamandatiniėje apygardoje – už Tėvynės sąjungą!

Balsuokime už Lietuvos sėkmę, už valstybės ūkio atgaivimą, už griežtą teisėtumą, už švarias rankas, už ekonomikos pažangą.

Tėvynės sąjungos Kanados skyrius

Registracija dėl balsavimo į

Lietuvos seimą Toronto Lietuvos konsulate pratęsiama iki spalio 2 d. Primenama, kad skambinantieji į konsulatą, paliktų savo telefono numerį, idant būtų galima su jais susisiekti.

Ateitininkų sendraugių ir studentų susirinkimas įvyks šeštadienį, spalio 5, 6 v.v. Prisikėlimo parapijos tėv. Bernardino kambaryje (įėjimas už altoriaus). Kviečiame dalyvauti ir prijaunčiantieji.

Meno parodos Kanados lietuvių dienų proga bus atidaromos spalio 12 d., šeštadienį, Anapilio sodybos salėse: 5 val. p.p. Tautodailės instituto rengiama – buvusioje mažojoje parodų salėje, 6 v. vak. Ontario provincijoje gyvenančių lietuvių dailininkų – muziejaus parodų salėje ir mirusių dailininkų – muziejaus antrame aukšte. Parodų salėje su savo darbais dalyvauja šie dailininkai: Snaigė Šileikienė, Otis Tamašauskas, Jurgis Račkus, Rita J. Bulova-Kvedaras, Andrius Butkevičius, Ona F. Craig, Luci Dilkus, Z. Dobilas, Saulius Jaškus, Irma Makariūnaitė. Antrame aukšte matysime kūrinius mirusių dailininkų: Anastazijos Tamošaitienės, Telesforo Valiaus, Halinos Žmuidzinienės, Jokūbo Dagio, Elenos Žebrauskaitės-Weir, A. Remeikos, R. Bukausko. (Pastaroji paroda bus laikoma ir po Kanados lietuvių dienų). Inf.

Lietuvos partizanų kvintetas "Girių aidas" koncertuos JAV spalio-lapkričio mėnesiais. Kanadoje lankysis spalio 28 – lapkričio 4 d.d. Numatomi koncertai Toronte, Hamiltone, Wasagoje.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bei kuruoti laiku tel. 416 503-1687.

Reginos Žiūraitienės

TAPYBOS PARODA

McLaren - Barnes galerijoje,

133 Reynolds Street, Oakville, Ont. Tel. 905 849-7702.

ATIDARYMAS - spalio 20, sekmadienį, 1 - 5 v.p.p.
Paroda tęsis iki lapkričio 2 d.

Galerijos valandos: nuo antradienio iki penktadienio
10.30 v.r. - 5.30 v.p.p.; **šeštadieniais 10.30 v.r. - 5 v.p.p.; sekmadieniais 1 - 5 v.p.p.**

Toronto Lietuvių Namams reikalingas

salių tvarkytojas

(valymas, statų pastatymas ir t.t.)

Dėl smulkesnės informacijos bei darbo sąlygų kreiptis į Lietuvių Namų vedėją,
tel. 416 532-3311

MERGINA IŠ LIETUVOS ieško bet kokio darbo. Skambinti tel. 416 769-6674.

IEŠKOME rusiškai kalbančios auklės dviem bebrniukam 5 ir 1 1/2 metų, šešias dienas per savaitę, kuri gyventų kartu. Skambinti tel. (namų) 905 884-0540 arba (darbo) 416 661-5455.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 905 272-8323.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei patalynų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvorą. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

IEŠKOME lietuviškai kalbančios moters prižiūrėti tris vaikučius penkias dienas per savaitę, pradedant sausio mėn. Skambinti tel. 416 239-7584.

CANDLELIGHT CATERING Gaminamas maistas pokyliams, vestuvėms, mergvakariams, krikštynoms ir pusrėčiams. Parūpinam gėles. Skambinti tel. 416 622-9753 Joanai Bubulienėi.

PUNIA Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ atlieka įvairiausius statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekus, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusauginame rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydui tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

MONTREAL, QUE.

Jaunų šeimų Mišios šį žiemės sezoną vyks kiekvieną pirmą mėnesio sekmadienį 10 val. Aušros Vartų šventovėje. Po Mišių bus kavutė parapijos salėje. Pirmosios pamaldos – spalio 6 d. Visos jaunos šeimos su vaikais maloniai kviečiamos dalyvauti.

Prieš metus miręs a. a. Stasys Szewczuk buvo prisimintas rugsėjo 22 d. per 10 val. Mišias, kurių metu įspūdingai lotyniškas giesmes duetu giedėjo solistai Antanas Keblys ir Manuel Blais.

Aušros Vartų parapijos metinis renginys-pietūs vyks lapkričio 10 d. parapijos salėje. Didžiosios loterijos bilietai jau išsiuntinėti parapijiečiams.

A. a. Elena (Paulauskaitė) Mališauskienė, 81 m. amžiaus, mirė rugsėjo 20 d. Po pamaldų Šv. Kazimiero šventovėje rugsėjo 23 d. Palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi dvi dukterys su šeimomis, sesuo, brolis ir kiti artimieji.

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Seve, Montreal (Quebec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRAKA, A.I.B.
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355
Gretais ir tikslus patarnavimas. Pasiūlymams nepereigoja apsidrausti.

XXXIV KANADOS LIETUVIŲ DIENOS TORONTE, 1996

Programa

PENKTADIENIS, spalio 11 d.

7 v.v.

KLD ATIDARYMAS LITERATŪROS VAKARAS
• Prisimenant poetą **Henriką Nagį**
• Rašytojas **A. Šileika**
• "Istorijos aidai" – atlieka Hamiltono "Aukuras"

9 v.v.

JAUNIMO SUSIPAŽINIMO VAKARAS – vyno ir alaus ragavimas, muzika, šokiai. Prisikėlimo parapijos salėje – \$5.

ŠEŠTADIENIS, spalio 12 d.

9.30 v.r. **MOKYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS** Prisikėlimo par. parodų salėje.

SPORTAS

10 v.r.

• **Šaudymo varžybos** Hamiltono medžiotojų ir žūklautojų Gledraičio klube

12 v.p.p.

• **Krepšinio varžybos:** "Marčiulioniukai" prieš Kanados lietuvių jaunųjų rinktinę, Fr. Redmond High School, 300 Valermo Dr., Etobicoke.

11 v.r.

TAUTODAILĖS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS

2 v.p.p.

Anapilio mažojoje parodų salėje 2-me aukšte.
DRAMOS POPIETĖ – "Audra giedroje", T. Rutkausko 3-jų veiksmų komedija. Atlieka Toronto dramos teatras "Aitvaras". Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje – \$7.

5 v.p.p.

TAUTODAILĖS ir MENO PARODŲ ATIDARYMAS

6 v.p.p.

• **Tautodailės**
• **Kanados lietuvių dailininkų**
Anapilio parodų ir muziejaus salėse.

7 v.p.p.

IŠKILMINGAS POKYLIS. Meninę programą atlieka pianistės Vitalija Paulauskaitė ir Leokadija Paulauskaitė-Ka-novičienė. Šokiams groja orkestras "Gintaras" iš Čikagos. Šilta vakarienė su vynu. Anapilio didžiojoje salėje – \$30.

SEKMADIENIS, spalio 13 d. – MIŠIOS/PAMALDOS

9.30 v.r.

• Evangelikų-liuteronų Išganytojo šventovėje, 1691 Bloor St. West, Toronto.

10.15 v.r.

• **Prisikėlimo šventovėje**

11 v.r.

• Lietuvos kankinių šventovėje, Anapilyje.

12 v.p.p.

KREPŠINIO VARŽYBOS. "Marčiulioniukai" prieš Toronto "Aušros" jaunius Prisikėlimo parapijos salėje.
KONCERTAS. Dalyvauja: Hamiltono "Gyvataras" ir A.V. parapijos chorai; Montrealio vyrų oktetas ir moterų kvintetas "Aušra"; Londono "Pašvaistė"; Toronto "Gintaras", "Aras", "Daina", "Angeliukai", "Volungė", Prisikėlimo ir Lietuvos kankinių parapijų chorai. Anapilio salėje – \$10.

8 v.v.

LINKSMAVAKARIS-ATSISVEIKINIMAS. Gros Toronto "Kapela". Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje – \$5.

ADRESAI • Anapilis, 2185 Stavebank Rd., Mississauga • **Prisikėlimo parapija**, 1011 College St., Toronto • **Lietuvių Namai**, 1573 Bloor St. W., Toronto.
PASTABOS • Jaunimui iki 14 m. amžiaus įėjimas į pokylį ir koncertą pusė kainos • Bilietai paroduodami sekmadieniais po pamaldų parapijų salėse bei Lietuvių Namuose. Skambinti pokylio klausimais – (905) 824-4461, koncerto – (416) 621-5468 • Nakvynių reikalais skambinti R. Valadkai (905) 844-6437. (Kambariai rezervuoti papiginta kaina Valhalla Inn).

Patikslinimas:

Kanados lietuvių dienų krepšinio rungtynės dėl nenumatytų kliūčių vyks ne toje vietoje kaip anksčiau buvo skelbta. Jos įvyks spalio 12, šeštadienį, 12 v.p.p. Fr. Redmond High School, 300 Valermo Dr., Etobicoke (į pietus nuo QEW, į rytus nuo Browns Line). Atsiprašome už anksčiau paskelbtą netikslią informaciją.

Lietuvių dienų sporto komitetas